

پژوهشکده پولی و بانکی
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ارتقای اقتدار بانک مرکزی از مسیر تدوین قانون بانک مرکزی

طرح پژوهشی

پاییز ۱۴۰۱

www.mbri.ac.ir

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شماره طرح: MBRI-RP-140113

شناسنامه طرح

عنوان طرح پژوهشی: ارتقای اقتدار بانک مرکزی از مسیر تدوین قانون بانک مرکزی

نویسنده: مهدی هادیان

ناظر علمی: سیداحمد رضا جلالی نائینی

واژه‌های کلیدی: استقلال بانک مرکزی، ساختار بانک مرکزی، وظایف، اهداف، کارکردها، اختیارات و مسئولیت‌های بانک مرکزی

طبقه‌بندی JEL: E58، E52، E59

تاریخ انتشار: پاییز ۱۴۰۱

خلاصه مدیریتی

تجارب بین‌المللی نشان داده است که بانک‌های مرکزی موفق در انجام مأموریت‌های خود چون مهار تورم و اعمال سیاست‌های پادچرخه‌ای برای کنترل نوسانات اقتصادی و سطح اشتغال، از توانایی کافی در تدوین و اجرای بسته‌های سیاستی، استفاده از ابزارها، و سازوکارهای مناسب برای اعمال سیاست‌های پولی برخوردار بوده‌اند. ادبیات نظری در این حوزه نیز با تعریف مفهوم «استقلال بانک مرکزی»، به تبیین مؤلفه‌ها و عوامل اثرگذار در استقلال بانک مرکزی و همچنین سنجش و ارزیابی آن در کشورهای مختلف پرداخته است. مطالعات تجربی این حوزه نشان داده است در کشورهایی که بانک مرکزی از استقلال نسبی برخوردار بوده است، توانسته‌اند به نرخ‌های تورم پایین‌تر و بعضاً عملکرد بهتر اقتصاد کلان دست یابند.

با توجه به تحول قوانین بانک‌های مرکزی طی سه دهه گذشته و در مقابل، گذشت بیش از پنج دهه از قانون مرجع بانک مرکزی در ایران، ضرورت بازنگری این قانون به‌ویژه با مشاهده ماندگاری تورم‌های دورقمی در اقتصاد ایران بیش از پیش برجسته شده است. البته، باید توجه داشت که در قالب همین قانون، در برهه‌های زمانی مانند دوره برنامه سوم توسعه، نرخ تورم و عملکرد اقتصاد کلان به‌طور قابل‌توجهی بهتر از سال‌های بعدی بوده است. بدون شک، تلاش بازنگری قوانین مستلزم توجه به تجارب جهانی و بررسی قوانین بانک‌های مرکزی سایر کشورها به‌منظور تلاش برای یادگیری از اشتباهات و موفقیت‌های سیاست‌گذاری گذشته و نیز رفع کاستی‌ها و محدودیت‌های قوانین قبلی خواهد بود. در ابتدا باید دو موضوع مختلف را از یکدیگر تفکیک کرد: نخست مشکلات و محدودیت‌هایی که قانون بانک مرکزی کنونی فراروی مقام پولی در راستای انجام مأموریت‌های مقام پولی قرار داده است؛ دیگری، معضلات، چالش‌ها، و تکانه‌های برون‌زایی همانند رابطه مبادله و یا تنش‌های سیاست‌های خارجی و داخلی است که وقوع آن‌ها معلول سیاست‌های پولی اتخاذشده نبوده و بانک مرکزی با اختیارات و ابزار محدود و ناکافی مجبور به واکنش به آن‌ها شده است؛ باید در نظر داشت که عملکرد موفق یک بانک مرکزی مقتدر و مستقل تحت یک چهارچوب حکمرانی اقتصادی ناسازگار و نامتعادل خیلی محتمل نیست.

در راستای مطالب فوق، هدف پژوهش پیش رو بررسی زمینه‌های ارتقای اقتدار و استقلال ابزاری بانک مرکزی به‌ویژه در زمینه تحدید سلطه مالی و سلطه بانکی از مسیر تدوین قانون جدید بانک مرکزی است. بدین‌منظور، تلاش شده است در ابتدا با بررسی مفهوم اقتدار بانک مرکزی، مؤلفه‌هایی که به افزایش اقتدار بانک مرکزی و موفقیت این نهاد در دستیابی به مهم‌ترین کارکرد و وظایف سیاست‌گذار پولی کمک می‌کند، شناسایی شود. بررسی مبانی نظری و تجارب بین‌المللی نشان داد که این مفهوم با آنچه در ادبیات اقتصادی تحت عنوان «استقلال بانک مرکزی» خوانده می‌شود، بیشترین قرابت را دارد.

در مرحله بعد با شناسایی ابعاد استقلال بانک مرکزی، مؤلفه‌های اثرگذار در افزایش استقلال بانک مرکزی و نحوه سنجش آن با استناد به قوانین مرجع بررسی شد. سپس، سعی شد با بررسی تطبیقی قوانین بانک‌های مرکزی کشورهای منتخب، تجارب این کشورها در راستای اقتداربخشی به بانک مرکزی در هریک از ابعاد و مؤلفه‌های اثرگذار در استقلال این نهاد مرور شود. بدیهی است بررسی تطبیقی قوانین در ابعاد مختلف، به‌عنوان گام نخست در بازنگری قانون بانک مرکزی و یا شناسایی نقاط ضعف طرح‌های موجود برای بازنگری این قانون نقش مؤثری خواهد داشت.

در نهایت با توجه به مبانی نظری و تجربی انجام‌شده و همچنین بررسی تطبیقی قوانین بانک‌های مرکزی کشورهای مختلف، با توجه به وضعیت فعلی قانون بانک مرکزی ج.ا.ا، پیشنهادهایی نیز برای اصلاح قوانین در راستای افزایش اقتدار بانک مرکزی در حوزه‌های مختلف ارائه شده است که اهم آن به شرح زیر است:

الف- در حوزه حکمرانی بانک مرکزی: ضروری است که مأموریت‌های بانک مرکزی احصا و اولویت‌بندی شود. اولویت اول بانک مرکزی مهار تورم است و سایر مأموریت‌ها و وظایف مقام پولی یا هم‌راستای آن باشد و یا در صورت مزاحمت با هدف اصلی، اولویت به‌صراحت به مهار تورم داده شود.

وظیفه اصلی بانک مرکزی بر مهار تورم و حفظ ثبات قیمت‌ها متمرکز شود و سایر کارکردها یا هم‌راستا با آن باشد و یا در صورت مزاحمت با هدف اصلی، اولویت به‌صراحت به مهار تورم داده شود.

ب- در حوزه سازمانی بانک مرکزی: ضروری است ساختار سازمانی هیئت‌مدیره با ایجاد هیئتی متشکل از خبرگان پولی، بانکی، و حقوقی مستقل از ارکان بخش دولتی و همچنین تعداد محدودی از مدیران تعیین‌شده از جانب دولت (رئیس بانک مرکزی، رئیس برنامه و

بودجه، و وزیر دارایی) که در اقلیت باشند، برای سیاست‌گذاری پولی ایجاد شود. اختیارات، وظایف، و عزل و نصب این اعضا باید به‌صورت شفاف تصریح شود و مدت فعالیت آن‌ها به‌نحوی باشد که پیگیری اهداف سیاستی موجب عزل آن‌ها نشود.

بدیهی است این استقلال همراه با مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی مقامات پولی به مقام مرجع و عموم مردم خواهد بود. امید است بررسی انجام‌شده بتواند بانک مرکزی را در تأمین کارکرد اصلی و همچنین انجام وظایف خطیر خود در حوزه مقررات‌گذاری و نظارت یاری رساند و ترکیب نسبتاً متوازنی از شاخص‌های استقلال، پاسخ‌گویی، و شفافیت را برای این نهاد فراهم آورد.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۱	۲ ابعاد استقلال بانک مرکزی
۸	۳ بررسی تطبیقی قوانین بانک‌های مرکزی
۹	۳-۱ شخصیت حقوقی بانک مرکزی
۱۱	۳-۲ اهداف، وظایف، و کارکردهای بانک مرکزی
۱۸	۳-۳ استقلال در عملیات
۲۱	۳-۳-۱ فعالیت‌های منع‌شده (روابط مالی با دولت)
۲۳	۳-۴ مسئولیت‌پذیری و تعامل بانک مرکزی با ذی‌نفعان
۲۹	۳-۵ ساختار سازمانی بانک مرکزی
۳۲	۳-۵-۱ شرایط تصدی و عزل و نصب هیئت‌مدیره
۳۵	۳-۵-۲ شرایط انتخاب و عزل و نصب رئیس‌کل
۳۷	۳-۵-۳ قوانین مرتبط با ساختار سازمانی بانک‌های مرکزی
۴۲	۳-۵-۴ اختیارات و وظایف هیئت‌مدیره و رئیس‌کل بانک مرکزی
۵۶	۵ جمع‌بندی
۵۹	منابع و مآخذ

فهرست جداول

۲	جدول ۱. ابعاد شاخص استقلال GMT
۳	جدول ۲. ابعاد شاخص استقلال CWN
۶	جدول ۳. ابعاد شاخص استقلال پیشا (دیدگاه بانک مرکزی اروپا)
۹	جدول ۴. بررسی قوانین مرتبط با شخصیت حقوقی بانک مرکزی
۱۲	جدول ۵. بررسی قوانین مرتبط با اهداف، وظایف، و کارکردهای بانک مرکزی
۱۹	جدول ۶. بررسی قوانین مرتبط با اهداف، وظایف، و کارکردهای بانک مرکزی
۲۱	جدول ۷. بررسی قوانین مرتبط با روابط مالی بانک مرکزی با دولت
۲۴	جدول ۸. بررسی قوانین مرتبط با پاسخ‌گویی و تعامل بانک مرکزی با ذی‌نفعان
۳۰	جدول ۹. ساختار هیئت‌مدیره بانک‌های مرکزی
۳۲	جدول ۱۰. شرایط تصدی و عزل و نصب هیئت‌مدیره بانک‌های مرکزی
۳۶	جدول ۱۱. شرایط انتخاب و عزل و نصب رؤسای بانک‌های مرکزی
۳۷	جدول ۱۲. قوانین مرتبط با ساختار هیئت‌مدیره بانک‌های مرکزی
۴۳	جدول ۱۳. اختیارات و وظایف هیئت‌مدیره و رئیس‌کل
۴۷	جدول ۱۴. بررسی قوانین اختیارات و وظایف هیئت‌مدیره و رئیس‌کل

۱ مقدمه

به‌طور کلی، اقتدار بانک مرکزی به‌معنای توانایی این نهاد در تنظیم سیاست‌های پولی و ارزی فارغ از هرگونه فشارهای سیاسی (دخالت دولت و یا سایر گروه‌های ذی‌نفع و احزاب) است؛ به‌نحوی که مقام پولی بتواند در راستای مأموریت‌ها و اهداف سیاستی خود با کمترین هزینه اجتماعی اقدامات مؤثر به‌عمل آورد. در این شرایط، چون مقام پولی در راستای اهداف و مأموریت‌های خود دارای اختیارات کافی است، بنابراین باید پاسخ‌گو نیز باشد. این رویکرد که در ادبیات اقتصادی با عنوان استقلال بانک مرکزی مطرح می‌شود، به‌دنبال آن است که با ارتقای ساختار حکمرانی بانک مرکزی، زمینه‌های تخصیص مناسب‌تر منابع، کاهش نااطمینانی، ایجاد افق طولانی‌تر برای سرمایه‌گذاری و از این‌گذر تحقق رشد پایدار غیرتورمی در اقتصاد را محتمل‌تر سازد. براین‌اساس طی دهه‌های گذشته، کشورهای متعددی سعی کرده‌اند با بازنگری نقش و جایگاه بانک مرکزی از طریق تصویب یا اصلاح قوانین مرتبط، استقلال این نهاد در پیگیری اهداف مشخص آن و به‌ویژه مهار تورم را فراهم کنند. در نتیجه این تغییرات، طی سه دهه گذشته (۱۹۹۰-۲۰۲۰) میانگین نرخ تورم بسیاری از کشورها روند نزولی را سپری کرده است.

با توجه به آنکه قانون بانک مرکزی ج.ا.ا. طی پنج دهه گذشته همگام با تحولات ادبیات اقتصادی بانکداری مرکزی به‌روزرسانی نشده و وجود اهداف اقتصاد کلان متعدد بدون اولویت‌بندی مشخص، زمینه‌های استیلای سیاست مالی بر سیاست‌های پولی و محدود شدن فضای سیاستی بانک مرکزی را شکل داده، در ادامه سعی بر آن است که با تبیین مفهوم استقلال در ادبیات تجربی و همچنین نحوه سنجش آن، قوانین بانک‌های مرکزی کشورهای منتخب بررسی شود. بدین‌منظور در بخش نخست به بررسی مفهوم استقلال و ابعاد آن در ادبیات اقتصادی پرداخته می‌شود و سپس این ابعاد در قوانین بانک‌های مرکزی کشورهای مختلف شناسایی می‌شود. با توجه به اهمیت کیفیت نهادی در فراهم کردن زمینه مساعد برای اجرای سیاست‌های اقتصادی و همچنین نقش حکمرانی خوب در افزایش اثربخشی این سیاست‌ها، در خلال بحث‌های ارائه‌شده به این مهم اشاره خواهد شد. در بخش پایانی نیز با توجه به وضعیت فعلی قانون بانک مرکزی ج.ا.ا.، پیشنهادهایی برای اصلاح قوانین در راستای افزایش اقتدار بانک مرکزی ارائه می‌شود.

۲ ابعاد استقلال بانک مرکزی

همان‌گونه که گفته شد، یک بانک مرکزی مستقل از توانایی کافی برای تنظیم و اجرای سیاست‌های پولی برخوردار است. عوامل مختلفی سبب توانمند شدن بانک مرکزی در اعمال سیاست‌ها و انتخاب ابزارهای مناسب برای دستیابی به اهداف تعیین شده می‌شود. گریلی، ماسکیانداریو، و تابلینی^۱ (GMT) این عوامل را به دو بعد سیاسی و اقتصادی تقسیم کرده‌اند؛ به‌گونه‌ای که بعد سیاسی نشان می‌دهد بانک مرکزی تا چه حدی می‌تواند بر هدف اصلی خود بدون مداخله مقامات سیاسی پافشاری کند و در مقابل، بعد اقتصادی نیز بر توانایی بانک مرکزی در تعیین و استفاده از ابزارهای سیاست‌گذاری تأکید دارد. براین‌اساس، عواملی که از منظر سیاسی به اقتدار بانک مرکزی در پیگیری اهداف مدنظر منجر می‌شود عبارت‌اند از نحوه انتصاب رئیس و اعضای هیئت‌مدیره بانک مرکزی، دوره تصدی منصوبان و میزان مسئولیت بانک مرکزی برای دستیابی به هدف ثابت قیمتی. همچنین، عواملی که از منظر اقتصادی یا ابزارهای انتخابی بانک مرکزی به اقتدار آن منجر می‌شود شامل میزان اعتبارات و نرخ بهره وام‌های اعطایی به بخش دولتی و نظارت بر نظام بانکی می‌شود.

¹ Grilli, Masciandaro, & Tabellini

جدول ۱. ابعاد شاخص استقلال GMT

مؤلفه‌های استقلال اقتصادی	مؤلفه‌های استقلال سیاسی
۱- چگونگی تأمین اعتبار مستقیم برای دولت: به صورت خودکار نباشد.	۱- رئیس بانک مرکزی توسط دولت منصوب نمی‌شود.
۲- چگونگی تأمین اعتبار مستقیم برای دولت: در نرخ بهره بازار باشد.	۲- دوره ریاست بیشتر از پنج سال است.
۳- چگونگی تأمین اعتبار مستقیم برای دولت: موقتی باشد.	۳- همه اعضای هیئت مدیره توسط دولت مشخص نمی‌شوند.
۴- چگونگی تأمین اعتبار مستقیم برای دولت: محدودیت در مقدار داشته باشد.	۴- دوره فعالیت اعضای هیئت مدیره بیشتر از پنج سال است.
۵- ممنوعیت خرید بدهی دولت در بازارهای اولیه	۵- نمایندگان دولت اکثریت آرا را در هیئت مدیره ندارند.
۶- نرخ تنزیل توسط بانک مرکزی تعیین می‌شود.	۶- تأیید دولت برای سیاست پولی لازم نیست.
۷- نظارت بر نظام بانکی: بانک مرکزی وظیفه‌ای ندارد / تنها بر عهده بانک مرکزی نیست.	۷- براساس قانون، ثبات پولی جزو اهداف بانک مرکزی است.
	۸- در هنگام تضاد با دولت، بانک مرکزی از پشتیبانی قانونی بالاتری برخوردار است.

کوکرمن، وب، و نیاپتی^۱ (CWN) نیز ابعاد استقلال را در دو بعد قانونی و واقعی بررسی می‌کنند؛ بدین ترتیب که آزادی و اختیار عملی که قانون برای بانک مرکزی در پیگیری اهداف قائل می‌شود، با عنوان استقلال قانونی معرفی می‌شود و در مقابل از آنجا که ممکن است حتی اگر قوانین بانک مرکزی به صورت آشکار تضمین‌کننده استقلال این نهاد باشد ولی در عمل قانون به دقت اجرا نشود، آنچه در واقعیت و براساس عملکرد بانک مرکزی مشاهده می‌شود، تحت عنوان استقلال واقعی شناخته می‌شود؛ به عنوان نمونه، رابینسون و عجم اوغلو (۲۰۱۲، صص. ۴۴۷-۴۴۸)، فاقد اثر بودن تصویب قوانین ناظر بر استقلال بانک مرکزی را در کشورهای دارای ضعف‌های نهادی از منظر حاکمیت قانون امری طبیعی می‌دانند. در این راستا، چهار مؤلفه اصلی که شاخص استقلال CWN را شکل می‌دهند عبارت‌اند از ساختار، ویژگی‌ها، و نحوه تعیین الف- رئیس کل، ب- سیاست‌های پولی، ج- اهداف بانک مرکزی، و د- محدودیت‌های اعطای وام به دولت. در مرحله بعد، برای هر یک از این عوامل زیرشاخص‌هایی تعریف می‌شود و با امتیازدهی به آن‌ها به نحوی که عدد صفر نشان‌دهنده کمترین درجه استقلال و عدد یک بیشترین درجه استقلال است، شاخص کلی استقلال محاسبه می‌شود و بدین ترتیب یک مفهوم کیفی به یک مقدار کمی تبدیل می‌شود که با فروزی می‌توان آن را بین کشورهای مختلف مقایسه کرد و آن‌ها را برحسب درجه نسبی استقلال بانک مرکزی رتبه‌بندی کرد.

¹ Cukierman, Webb & Neyapti

جدول ۲. ابعاد شاخص استقلال CWN

مؤلفه	زیرشاخص و وزن	معیار و امتیاز	مؤلفه	زیرشاخص و وزن	معیار و امتیاز
الف - رئیس کل	دوره مسئولیت (۰/۰۵)	<ul style="list-style-type: none">بیشتر از ۸ سال (۱)بین ۶ تا ۸ سال (۰/۷۵)۵ سال (۰/۵)۴ سال (۰/۲۵)کمتر از ۴ سال یا به صلاحدید منصوبکننده (۰)	ب - مدیر عامل	قرض دهی بدون وثیقه (۰/۱۵)	<ul style="list-style-type: none">غیرمجاز (۱)مجاز با محدودیت حداکثر ۱۵ درصد درآمدهای دولت (۰/۶۷)مجاز با سقف مجاز بالاتر از ۱۵ درصد درآمدهای دولت (۰/۳۳)مجاز و بدون محدودیت (۰)
	مقام منصوبکننده (۰/۰۵)	<ul style="list-style-type: none">هیئتمدیره بانک مرکزی (۱)کمیسیون متشکل از هیئتمدیره، دولت، و مجلس (۰/۷۵)مجلس (۰/۵)همه اعضای دولت (۰/۲۵)یک یا دو عضو دولت (۰)		قرض دهی با وثیقه (۰/۱)	<ul style="list-style-type: none">غیرمجاز (۱)مجاز با محدودیت حداکثر ۱۵ درصد درآمدهای دولت (۰/۶۷)مجاز با سقف مجاز بالاتر از ۱۵ درصد درآمدهای دولت (۰/۳۳)مجاز و بدون محدودیت (۰)
	عزل (۰/۰۵)	<ul style="list-style-type: none">فاقد سازوکار عزل (۱)فقط به دلایل غیرمرتبط به سیاستگذاری (۰/۸۳)به صلاحدید هیئتمدیره (۰/۶۷)به صلاحدید مجلس (۰/۵)فراهم بودن عزل غیرمشروط توسط مجلس (۰/۳۳)به صلاحدید دولت (۰/۵)فراهم بودن عزل غیرمشروط توسط دولت (۰)		شرایط قرض دهی (سررسید، نرخ بهره، و مقدار) (۰/۱)	<ul style="list-style-type: none">در اختیار بانک مرکزی (۱)تعیین شده در قانون (۰/۶۷)طبق توافق بانک مرکزی و دولت (۰/۳۳)طبق نظر دولت به تنهایی (۰)
	امکان تصدی همزمان سمت دیگر دولتی توسط رئیس کل (۰/۰۵)	<ul style="list-style-type: none">خیر (۱)صرفاً با اجازه دولت (۰/۵)فاقد محدودیت در این رابطه (۰)		قرض گیرندگان بالقوه از بانک مرکزی (۰/۰۵)	فقط دولت مرکزی (۱) همه سطوح دولت (۰/۶۷) موارد فوق و شرکتهای دولتی (۰/۳۳) بخش عمومی و خصوصی (۰)
ج - تعیین سیاست	مرجع تعیین سیاست (۰/۰۵)	<ul style="list-style-type: none">بانک مرکزی به تنهایی (۱)بانک مرکزی مشارکت دارد، لیکن اثر آن کم است (۰/۶۷)بانک مرکزی صرفاً به دولت مشاوره می دهد (۰/۳۳)بانک مرکزی فاقد اثر است (۰)	محدودیت میزان قرض دهی (۰/۰۲۵)	<ul style="list-style-type: none">به میزان اسمی (۱)سهمی از بدهی عندالمطالبه یا سرمایه بانک (۰/۶۷)سهمی از درآمد دولت (۰/۳۳)سهمی از هزینه دولت (۰)	
	تصمیمگیر نهایی در صورت بروز تعارض (۰/۰۵)	<ul style="list-style-type: none">بانک مرکزی در موارد تصریح شده در قانون در راستای اهداف آن (۱)دولت در موارد مرتبط با سیاستگذاری غیرمرتبط با	سررسید وامها (۰/۰۲۵)	<ul style="list-style-type: none">کمتر از ۶ ماه (۱)کمتر از ۱ سال (۰/۶۷)بیشتر از ۱ سال (۰/۳۳)تعیین نشده (۰)	

			<ul style="list-style-type: none"> هدف بانک یا در صورت بروز تعارض (۰/۸۰) • کمیسیونی متشکل از بانک مرکزی، دولت، و مجلس (۰/۶۰) • مجلس در امور سیاست‌گذاری (۰/۴۰) • دولت در مورد مرتبط با سیاست‌گذاری منوط به طی فرایند مشخص و یا امکان اعتراض بانک مرکزی (۰/۲) • دولت بدون هرگونه شرط (۰) 		
<ul style="list-style-type: none"> • بالاتر از حداقل نرخ (۱) • نرخ بازار (۰/۷۵) • کمتر از بیشترین نرخ (۰/۵) • تعیین نشده (۰/۲۵) • بدون بهره برای استقراض دولت (۰) 	نرخ بهره وام‌ها (۰/۰۲۵)		<ul style="list-style-type: none"> • بانک مرکزی به صورت فعال (۱) • بانک مرکزی فاقد اثر (۰) 	نقش در فرایند بودجه (۰/۰۵)	
<ul style="list-style-type: none"> • بله (۱) • خیر (۰) 	ممنوعیت خرید یا فروش اوراق دولت در بازار ثانویه (۰/۰۲۵)		<ul style="list-style-type: none"> • ثبات قیمتی به تنهایی و دارای اولویت و در صورت بروز تعارض با اهداف دولت بانک مرکزی دارای اختیار تصمیم نهایی (۱) • ثبات قیمتی تنها هدف (۰/۸۰) • ثبات قیمتی به همراه اهداف سایر اهداف سازگار نظیر ثبات نظام بانکی (۰/۶۰) • ثبات قیمتی به همراه اهداف دارای تعارض بالقوه نظیر اشتغال کامل (۰/۴۰) • فاقد هدف صریح در قانون (۰/۲۰) • اهداف مصرح بدون تصریح ثبات قیمتی (۰/۰) 	اولویت‌ها (۰/۱۵)	ج- اهداف

علاوه بر این، بانک مرکزی اروپا که تأسیس آن با درک عمیق‌تر خبرگان و سیاستمداران از اهمیت و ضرورت استقلال مقام پولی همگام شد، فهرستی از جنبه‌های استقلال بانک مرکزی را در سند «پیشرفت در مسیر همگرایی ۱۹۹۶»^۱ منتشر کرده است. در این دیدگاه، استقلال شامل چهار بعد نهادی، کارکردی، پرسنلی، و مالی است (سماگی^۲، ۲۰۰۸). از بعد نهادی، بانک مرکزی باید یک نهاد یا شخصیت حقوقی مجزا و مستقل از دولت باشد و این شخصیت مستقل نیز باید در وظایف و اختیارات خاص بانک مرکزی منعکس شود. شایان ذکر است در چهارچوب منطقه یورو، بانک‌های مرکزی و اعضای شوراهای سیاست‌گذاری پولی نسبت به دستورگرفتن از دولت و نهادهای دولتی منع شده‌اند. علاوه بر این، دولت و نهادهای دولتی نیز از مداخله و تأثیرگذاری در شوراهای سیاست‌گذاری در

¹ Progress Towards Convergence (EMI) 1996

² Smaghi

بانک‌های مرکزی منع شده‌اند. در بعد استقلال کارکردی، نحوه عملکرد بانک مرکزی در انجام وظایف و دسترسی به اهداف مورد ارزیابی قرار می‌گیرد؛ به نحوی که بانک مرکزی باید بتواند در راستای دستیابی به اهدافش به‌طور مستقل و بدون دستور یا مداخله دولت فعالیت کند. برای این منظور، باید اهداف اصلی بانک مرکزی به‌طور دقیق و قانونی مشخص شوند که این هدف نیز در عمده مطالعات نظری و تجارب بانک‌های مرکزی موفق، تحت عنوان ثبات قیمت‌ها (کنترل نرخ تورم در محدوده ۲ درصد) مورد تأکید قرار گرفته است. از بعد استقلال پرسنلی، عواملی همچون دوره تصدی، تخصص حرفه‌ای، وابستگی سیاسی، و همکاری میان کارکنان بانک مرکزی مورد توجه است. به‌طور کلی، انتصاب و عزل رئیس‌کل از مسئولیت‌های مقامات سیاسی است؛ لذا، برای رعایت استقلال پرسنلی علاوه بر اینکه دوره تصدی رئیس‌کل باید مشخص باشد، قانون نیز باید از وی در مقابل عزل ناگهانی حمایت کند. به بیان دیگر، تنها زمانی بتوان رئیس‌کل را عزل کرد که شرایط لازم برای انجام وظایفش را از دست بدهد یا به‌واسطه کوتاهی شدید در انجام وظایفش، در دادگاه محکوم شود. شایان ذکر است برای دیگر اعضای شورای سیاست‌گذاری پولی یا هیئت‌مدیره بانک نیز باید درجه‌ای از استقلال پرسنلی وجود داشته باشد؛ بدان معنا که دوره تصدی و شرایط عزل و نصب آن‌ها مشخص باشد و از دولت و نهادهای محلی مجزا باشد. همچنین، رعایت نبود تضاد منافع (موجود یا بالقوه) میان وظایف شورای سیاست‌گذاری و فعالیت‌های دیگری که ممکن است اعضای شورا انجام دهند، از الزامات استقلال پرسنلی است. بدیهی است در صورتی که هریک از اعضای هیئت‌مدیره یا شورای سیاست‌گذاری وابستگی سیاسی داشته باشند یا پیش از انتصاب نقش فعال سیاسی داشته باشند یا انتظار رود که پس از خروج از بانک مرکزی چنین نقشی را بر عهده خواهند داشت، استقلال بانک مرکزی با چالش روبه‌رو خواهد شد و به‌صورت مستقل قادر به اظهارنظر در مورد سیاست‌های اقتصادی و بودجه‌ای دولت را نخواهد داشت و یا ممکن است نتواند از اختیارات خود بدون محدودیت استفاده کند. در نهایت، استقلال مالی به‌معنای توانایی بانک مرکزی برای رسیدن به اهداف خود با استفاده از منابع در اختیار است. اگر بانک مرکزی برای انجام هزینه‌های اجرایی خود وابسته به دولت باشد، ممکن است تحت فشار دولت قرار گیرد و لذا در تصمیم‌گیری برای سیاست‌های پولی فاقد قدرت و اختیار کامل در استفاده از ابزارهایش باشد. از این منظر، حق بانک مرکزی در تعیین بودجه خود و استقلال در تصویب و انجام طرح‌های مالی، به‌کارگیری قواعد حسابداری مخصوص بانک مرکزی، قوانین مشخص در خصوص توزیع سود، و توانایی بانک در حفظ سود برای ایجاد ذخایر لازم برای مواجهه با ریسک‌ها و یا مسئولیت نظارت بر شبکه بانکی، از جمله موضوعات مهمی است که در استقلال مالی بانک مرکزی مطرح می‌شود و در مقابل آن درجه بالایی از شفافیت و پاسخ‌گویی بانک مرکزی مورد مطالبه است. با توجه به گسترده‌بودن معیارهایی که در هریک از ابعاد مفهوم استقلال بانک مرکزی با رویکرد بانک مرکزی اروپا وجود دارد و همچنین به‌منظور آشنایی با نحوه امتیازدهی و سنجش میزان استقلال بانک مرکزی، در ادامه جدول تفصیلی ابعاد، معیارها، و سنجش‌های مفهوم استقلال براساس مطالعه پیشا^۱ (۲۰۱۱) ذکر شده است.

¹ Pisha

جدول ۳. ابعاد شاخص استقلال پیشا (دیدگاه بانک مرکزی اروپا)

ابعاد	معیار (وزن)	سنجش (کدگذاری)
تدوین	اتخاذ و اجرای سیاست‌های پولی (۵۰)	الف- بانک به صورت مستقل سیاست‌های پولی را اتخاذ و اجرا می‌کند (۱) ب- بانک سیاست‌های پولی را اتخاذ و اجرا می‌کند، اما در صورت ناسازگاری، مجلس در مورد سیاست‌ها تصمیم‌گیری می‌کند (۰/۶۶) ج- بانک سیاست‌های ارزی را تعیین و اجرا می‌کند، اما در تعیین سیاست‌های پولی محدودیت دارد (۰/۳۳) د- بانک مرکزی سیاست‌های پولی را اتخاذ نمی‌کند، اما در مقابل نتایج آن مسئولیت دارد (۰)
	استقلال در اجرای دیگر سیاست‌ها (۲۵)	الف- بانک به صورت مستقل سیاست‌های ثانویه را اتخاذ و اجرا می‌کند (۱) ب- بانک سیاست‌های ثانویه را اتخاذ نمی‌کند (۰/۶۶) ج- بانک سیاست‌های پولی و سیاست‌های ارزی را هم‌زمان تدوین و اجرا می‌کند (۰/۳۳) د- بانک رژیم‌های ارزی را با موافقت دولت یا مجلس تعیین می‌کند (۰)
	سطح وابستگی و دیگر تأثیرات ممکن (۲۵)	الف- آزادی از دستورالعمل‌ها و دیگر تأثیرات ممکن (۱) ب- وابستگی به دستورالعمل‌ها و دیگر تأثیرات ممکن (۰/۵) ج- بانک مرکزی غیر از سیاست پولی، سیاست‌های دیگری را اجرا نمی‌کند (۰)
بعد کارکردی	اهداف اولیه (۷۰)	الف- ثبات قیمت‌ها (۱) ب- ثبات پول ملی (۰/۶۶) ج- ثبات مالی (۰/۳۳) د- نبود هدف اولیه (۰)
	اهداف ثانویه (۳۰)	الف- حمایت از تمام سیاست‌های اقتصادی (۱) ب- ثبات بازار ارز (۰/۵) ج- عدم تعیین هدف ثانویه (۰)
تدوین و نظارت	دوره تصدی رئیس‌کل (۱۰)	الف- دوره انتصاب از پنج تا هشت سال (۰/۶۳ تا ۱) ب- بیشتر از هشت سال (۰/۵) ج- کمتر از چهار سال (۰)
	انتصاب مجدد رئیس‌کل (۱۰)	الف- امکان انتصاب مجدد رئیس‌کل وجود ندارد (۱) ب- امکان انتصاب مجدد رئیس‌کل برای یک دوره وجود دارد (۰/۶۶) ج- در این مورد قانونی وجود ندارد (۰/۳۳) د- امکان انتصاب مجدد رئیس‌کل بدون محدودیت در قانون تصریح شده است (۰)
	مرجع انتصاب رئیس‌کل (۱۰)	الف- هیئت عامل بانک مرکزی (۱) ب- مجلس (۰/۷۵) ج- کمیسیون‌های مجلس (۰/۵) د- رئیس‌جمهور (۰/۲۵) ه- هیئت دولت (۰)
	مرجع معرفی رئیس‌کل (۱۰)	الف- هیئت مدیره بانک مرکزی (۱) ب- مجلس (۰/۵) ج- هیئت دولت (۰)
	ترکیب اعضای هیئت مدیره (۵)	الف- رئیس‌کل، قائم‌مقام، چهار تا پنج عضو دیگر (۱) ب- تعداد اعضا بیشتر از گزینه اول باشد (۰/۵) ج- هیئت مدیره عضوی ندارد و یا متشکل از اعضای دولتی است (۰)
	دوره تصدی اعضای هیئت مدیره (۱۰)	الف- دوره انتصاب از پنج تا هشت سال (۰/۶۳ تا ۱) ب- بیشتر از هشت سال (۰/۵) ج- کمتر از چهار سال (۰)
	انتصاب مجدد هیئت مدیره (۱۰)	الف- امکان انتصاب مجدد هیئت مدیره وجود ندارد (۱) ب- امکان انتصاب مجدد هیئت مدیره برای یک دوره وجود دارد (۰/۶۶) ج- در این مورد قانونی وجود ندارد (۰/۳۳)

	د- امکان انتصاب مجدد هیئت مدیره بدون محدودیت در قانون تصریح شده است (۰)	
	الف- قائم مقام توسط رئیس کل پیشنهاد می شود (۱) ب- اعضای هیئت مدیره به پیشنهاد کمیسیون های مجلس انتخاب می شوند (۰/۷۵) ج- رئیس کل و رئیس جمهور اعضای هیئت مدیره را انتخاب می کنند (۰/۵) د- تمام اعضای هیئت عامل توسط مجلس، هیئت دولت، یا شوراهای نظارتی انتخاب می شوند (۰/۲۵) ه- همه اعضای هیئت مدیره توسط هیئت دولت تعیین می شوند (۰)	مرجع انتصاب اعضای هیئت مدیره (۱۰)
	الف- شورای بانک مرکزی (۱) ب- مجلس (۰/۷۵) ج- مجلس و رئیس جمهور (۰/۵) د- رئیس جمهور (۰/۲۵) ه- هیئت دولت (۰)	مرجع معرفی اعضای هیئت مدیره (۱۰)
	الف- نبود شرایط احراز منصب رئیس کل و یا سوء رفتار در انجام وظایف (۱) ب- عزل اعضای هیئت مدیره به دلیل سوء رفتار جدی، عدم شرافت اخلاقی و حرفه ای، ناتوانی در اجرای وظایف بیش از شش ماه ناشی از بیماری، نقض صلاحیت و ورشکستگی (۰/۶۶) ج- عزل تصمیم گیران مهم بانک به دلیل سوء رفتار جدی، ناتوانی در انجام وظایف، بیماری، ورشکستگی، اظهارات نادرست، غیبت ناموجه در بیش از دو جلسه (۰/۳۳) د- در قوانین بانک مرکزی، ضابطه ای برای عزل هیئت مدیره تعیین نشده است (۰)	عزل رئیس کل و اعضای هیئت مدیره (۱۰)
	الف- مقامات ارشد بانک باید به صورت تمام وقت وظایف خود را انجام دهند و نباید به کار دیگری مشغول باشند یا منافعی از آن به دست آورند مگر با مجوز هیئت مدیره بانک (۱) ب- سمت های ناسازگار با مقامات ارشد بانک: انتصاب یا انتخاب برای ریاست جمهوری، مجلس، دادگاه قانون اساسی، سمت های دولتی، عضویت در حزب یا وابستگی سیاسی، مالکیت یا مدیریت بانک های تجاری (۰/۶۶) ج- موقعیت های ناسازگار با مقامات ارشد بانک: عضویت، انتصاب یا نمایندگی برای مؤسسات بزرگ، دولت محلی، اتحادیه تجاری، مدیریت بانک ها، بدهکار عمده به بانک یا منتظر حکم کیفری (۰/۳۳) د- قوانینی در مورد شرایط یا موقعیت های ناسازگار با سمت مقام ارشد بانک مرکزی وجود ندارد (۰)	موقعیت های ناسازگار با مقامات ارشد (۵)
	الف- اضافه برداشت، خرید مستقیم ابزارهای بدهی یا هر نوع تسهیل اعتباری به دولت، نهادهای اجتماعی، مقامات دولتی منطقه ای، محلی، و سازمان های دولتی ممنوع است (۱) ب- اعتباردهی مستقیم به جز در شرایط معین ممنوع است (۰/۵) ج- هیچ قیدی بر اعطای اعتبارات مستقیم به دولت وجود ندارد (۰)	ممنوعیت اعتباردهی مستقیم به دولت (۴۰)
	الف- اعتبارات غیرمستقیم به دولت ممنوع است (۱) ب- هیچ قیدی بر اعتبارات غیرمستقیم به دولت وجود ندارد (۰/۵) ج- خرید اوراق دولتی در بازار ثانویه مجاز است (۰)	محدودیت اعتباردهی غیرمستقیم به دولت (۱۰)
	الف- تمام سرمایه در مالکیت بانک قرار دارد (۱) ب- سرمایه بانک به صورت انحصاری به دولت اختصاص دارد (۰/۵) ج- سرمایه بانک در مالکیت خصوصی سهامداران است (۰)	مالکیت بودجه و سرمایه (۱۰)
	الف- مدیریت بودجه بانک بر عهده هیئت مدیره یا شورای نظارتی بانک قرار دارد (۱) ب- بودجه بانک توسط مجلس تصویب می شود (۰/۵) ج- بودجه سالانه بانک توسط هیئت دولت تصویب می شود (۰)	مدیریت بودجه (۱۰)
	هرچه میزان بیشتری از سود به ذخایر عمومی اختصاص یابد، استقلال مالی بیشتر است.	تخصیص سود (۱۰)
	هرچه میزان بیشتری از باقیمانده سود به بودجه دولت پرداخت شود، استقلال مالی کمتر است.	تخصیص مانده سود (۱۰)
	الف- زیان های بانک از طریق ذخایر عمومی، ذخایر اختصاصی، حساب تجدید ارزیابی و موارد دیگر پوشش داده می شود (۱) ب- زیان های بانک از طریق ذخایر عمومی، ذخایر اختصاصی، و مابقی از بودجه دولت پوشش داده می شود (۰/۶۶) ج- زیان های بانک از طریق ذخایر عمومی و مابقی از بودجه دولت پوشش داده می شود (۰/۳۳) د- زیان های بانک تنها از طریق بودجه دولت پوشش داده می شود (۰)	پوشش زیان بالقوه (۱۰)

هد مالی

شایان ذکر است اگرچه استقلال بانک مرکزی از جوانب یا ابعاد مختلفی قابل بررسی است، باید تأکید کرد که صرف داشتن استقلال در برخی از این ابعاد به تنهایی کافی نیست و برای آنکه بانک مرکزی بتواند ماموریت‌های خود به‌ویژه مهار تورم را به شکل درست انجام دهد، نیازمند استقلال در تمام ابعاد و جوانب آن است.

به‌طور کلی، انتظار می‌رود هرچه سطح کیفیت نهادی کشورها و یا درجه حکمرانی خوب آن‌ها بیشتر باشد، حاکمیت قانون و احترام به قوانین نیز بیشتر و لذا بانک مرکزی از اقتدار و استقلال نسبی بیشتری برخوردار باشد. در همین راستا، مطالعات تجربی نیز نشان داده است که به‌طور متوسط بانک‌های مرکزی در کشورهای توسعه‌یافته نسبت به کشورهای در حال توسعه، از استقلال بیشتری برخوردار بوده‌اند (آرنون و همکاران^۱، ۲۰۰۷). علاوه بر این، در اقتصاد کشورهای مبتنی بر صادرات مواد اولیه مانند نفت خام که عموماً دولت‌ها صاحبان منابع عمده ارزی در آن کشورها هستند، به دلیل شکل‌گیری دولت‌های رانتی، میزان شفافیت و پاسخ‌گویی نیز کاهش یافته و با تنزل سطح کیفیت نهادی و حکمرانی در این کشورها، معمولاً درجه استقلال بانک‌های مرکزی آن‌ها نیز به صورت نسبی پایین و عمدتاً کمتر از میانه است (جبل عاملی، ۲۰۱۱). در مطالعه‌ای که توسط گاریگا^۲ (۲۰۱۶) انجام شده است، رتبه بانک مرکزی ج.ا.ا. با شاخص ۰/۴۴ در بین ۱۷۹ کشور ۱۴۳ بوده است که نشان می‌دهد اولاً درجه استقلال به صورت نسبی کمتر از متوسط است و از نظر توزیع نیز بین کشورها در چارک آخر قرار دارد. در نتیجه، ضروری است که به منظور موفق بودن بانک مرکزی در دستیابی به اهداف تعیین شده و بالاخص مهار تورم که طی چهار دهه گذشته متوسط نرخ آن ۲۰ درصد بوده است و طی چهار سال گذشته نیز به صورت مداوم بالاتر از روند بلندمدت خود بوده است، اقداماتی به منظور افزایش اقتدار و استقلال این نهاد انجام شود.

عملکرد بانک‌های مرکزی در کشورهای مختلف براساس قوانین مرتبط با ساختار، اهداف، مسئولیت‌ها، و اختیارات بانک‌های مرکزی است. بنابراین، بررسی تطبیقی قوانین بانک‌های مرکزی در هریک از این جنبه‌ها، شمای کلی از دلایل عملکرد بانک مرکزی ج.ا.ا. در دستیابی به اهداف خود در مقایسه با سایر کشورها ارائه خواهد کرد. به همین منظور در ادامه، بررسی تطبیقی قوانین در حوزه‌های فوق ارائه می‌شود.

۳ بررسی تطبیقی قوانین بانک‌های مرکزی

براساس برخی شباهت‌های ساختاری و نیز در نظر گرفتن سطح توسعه‌یافتگی کشورها، ۱۲ قانون برای بررسی انتخاب شده است. برخی از مهم‌ترین معیارهای دخیل در انتخاب مجموعه کشورها عبارت‌اند از:

- توجه به شرایط و پیچیدگی‌های نظام حقوقی کشورها و در اولویت بودن کشورهای دارای نظام حقوقی شبیه به ایران؛
- در اولویت بودن کشورهای دارای بانک مرکزی با شأن توأمان «سیاست‌گذاری پولی» و «مقررات‌گذاری و نظارت بانکی»؛
- اولویت قائل شدن برای کشورهای دارای سطح توسعه‌یافتگی نزدیک به ایران؛
- جدید بودن تغییرات مهم در قانون بانک مرکزی؛
- فراهم کردن ترکیبی متوازن از کشورهای دارای بهترین عملکردهای بین‌المللی در کنار سایر کشورها؛
- دربرداشتن تجارب موفق در زمینه بانکداری بدون ربا.

بر این مبنای ۱۲ کشور برای مطالعه دقیق‌تر قوانین بانک‌های مرکزی آن‌ها انتخاب شد. این ۱۲ کشور عبارت بودند از: آذربایجان، ارمنستان، بلغارستان، جمهوری چک، آلمان، هند، افغانستان، عراق، مالزی، رومانی، روسیه، و اسپانیا. مطالعه قوانین کشورهای فوق می‌تواند چهارچوب نسبتاً مناسبی برای تعیین سرفصل‌ها و موضوعات مهم در قانون بانک مرکزی فراهم آورد.

براین اساس در این قسمت، سعی شده است با توجه به ابعاد مورد توجه در بررسی و ارزیابی استقلال بانک‌های مرکزی، قوانین مرتبط با ساختار، ویژگی‌ها، اهداف، وظایف، و مسئولیت‌های بانک مرکزی و ارکان آن و همچنین مرادفات مالی آن با بخش دولتی بررسی شود. اگرچه قوانین بانک‌های مرکزی بخش‌های متعددی دارد، با توجه به بررسی‌های انجام شده در قسمت قبل، این ابعاد برجسته‌ترین ویژگی‌ها در ارزیابی استقلال و اقتدار یک بانک مرکزی خواهد بود.

¹ Arnone et al.

² Garriga

۳-۱ شخصیت حقوقی بانک مرکزی

در مقدمه قوانین بانک‌های مرکزی، شخصیت حقوقی بانک مرکزی به‌عنوان یک هویت مستقل تعریف می‌شود و عموماً محل فعالیت و نمایندگی‌های آن را معرفی می‌کند. در برخی مواد قانونی نیز تفاسیری از شخصیت حقوقی مستقل بانک مرکزی در لوای عدم مسئولیت در قبال دارایی و بدهی‌های دولت و همچنین عدم امکان ضبط و توقیف اموال این نهاد در برابر آرای دادگاه‌ها ارائه شده است.

جدول ۴. بررسی قوانین مرتبط با شخصیت حقوقی بانک مرکزی

کشور	ماده قانونی متناظر
آذربایجان	ماده ۱: بانک مرکزی جمهوری آذربایجان بانک مرکزی یک شخصیت حقوقی ذیل قانون عمومی است و دارای نشان حاوی علامت آذربایجان و نام آن است. ماده ۱۵: پایه رابطه بانک مرکزی با دولت بانک مرکزی و حکومت مسئولیتی در قبال دارایی و بدهی یکدیگر ندارند به‌جز مفاد مربوط به ماده ۱۴ (کمبود سرمایه) بانک مرکزی بانکدار حکومت است و ممکن است کارگزار مالی آذربایجان نیز باشد. بانک مرکزی دولت را در چهارچوب اهداف این قانون اجرای سیاست‌های اقتصادی را یاری خواهد کرد
رومانی	ماده ۱- وضعیت حقوقی (رومانی) ۱. بانک ملی رومانی، بانک مرکزی این کشور بوده و دارای شخصیت حقوقی است. ۲. بانک ملی رومانی یک مؤسسه عمومی مستقل و ساختمان مرکزی آن در بخارست است. این بانک می‌تواند دارای شعب و نمایندگی‌هایی در بخارست و در کشور رومانی باشد.
جمهوری چک	ماده ۱. الف بانک ملی چک بخشی از سیستم اروپایی بانک‌های مرکزی (تأسیس شده براساس معاهده کارکرد اتحادیه اروپایی و اساسنامه سیستم اروپایی بانک‌های مرکزی) و بانک مرکزی اروپایی بوده و در انجام وظایف و تحقق اهداف سیستم اروپایی بانک‌های مرکزی مشارکت دارد. ماده ۲. الف. بانک ملی چک جزئی از سیستم اروپایی نظارت مالی بوده و با هیئت ریسک سیستمی اروپایی و با مقام نظارت اروپایی همکاری دارد.
عراق	ماده ۲- اختیارات قانونی و استقلال (عراق) ۱. بانک مرکزی تحت این قانون تأسیس می‌گردد و یک نهاد قانونی با اختیارات کامل جهت عقد قراردادها و انجام کلیه وظایف خود طبق این قانون است. در راستای انجام وظایف خود می‌تواند اقدام به خرید و نگهداری دارایی، استخدام نیروی انسانی، تعریف وظایف آن‌ها، نحوه پرداخت جبران خدمات کارکنان، و تعیین و تأمین بودجه مالی خود نماید. ماده ۷۲- مصونیت از توقیف یا ضبط (عراق) نباید علیه بانک مرکزی و یا اموال آن از جمله طلا، حق برداشت مخصوص (Drawing Rights Special)، ارز، اعتبارات، سپرده و یا اوراق بهادار، و درآمدهای حاصل از آن، قبل از صدور حکم نهایی برای هرگونه اقدام قانونی معرفی شده در دیوان محاکمات و یا هر دادگاه عراقی دیگر، حکم توقیف یا ضبط صادر شود.
ارمنستان	ماده ۱. بانک مرکزی جمهوری ارمنستان ۱. بانک مرکزی جمهوری ارمنستان (از این به بعد، بانک مرکزی) یک شخص حقوقی بوده که جمهوری ارمنستان مؤسس آن است. بانک مرکزی تحت قانون اساسی و سایر قوانین جمهوری ارمنستان فعالیت کرده و اداره می‌شود. ۲. بانک مرکزی یک سیستم متمرکز و یکپارچه، متشکل از اداره مرکزی و واحدهای منطقه‌ای است. اداره مرکزی در شهر ایروان مستقر است. ۳. واحدهای منطقه‌ای بانک مرکزی، شعب و دفاتر نمایندگی این بانک‌اند. بانک مرکزی و واحدهای منطقه‌ای آن دارای یک مهر مشتمل بر نماد جمهوری ارمنستان و نام خود می‌باشند. ۴. به‌منظور تحقق اهداف، بانک مرکزی می‌تواند نسبت به موارد زیر اقدام کند: انعقاد موافقت‌نامه، اکتساب حقوق، پذیرش تعهدات شامل فعالیت‌های مربوط به اعطا و دریافت وام؛ در موارد مقرر در این قانون، تحصیل، تملیک، استفاده و واگذاری دارایی، برخورداری از حقوق مالکیت انحصاری و غیرانحصاری؛ ۵. بانک مرکزی در انجام وظایف خود مستقل از دولت است. ۶. بانک مرکزی و دولت جمهوری ارمنستان، چنانچه تصریح نشده باشد، نسبت به تعهدات یکدیگر مسئولیتی ندارند.

<p>ماده ۲- شکل حقوقی، سرمایه و مقر (آلمان) دویچه بوندس بانک یک نهاد فدرال با شخصیت حقوقی تحت قانون عمومی است. سرمایه آن، بالغ بر ۲/۵ میلیارد یورو بوده، و تحت مالکیت جمهوری فدرال آلمان قرار دارد. این بانک در فرانکفورت مستقر است.</p> <p>ماده ۳- دویچه بوندس بانک، که بانک مرکزی جمهوری فدرال آلمان است، بخشی جدایی ناپذیر از سیستم بانک‌های مرکزی اروپایی (ESCB) است.</p> <p>ماده ۱۲- در اجرای اختیارات ارائه شده تحت این قانون، دویچه بوندس بانک باید مستقل عمل کرده و تحت نفوذ دولت فدرال نباشد. دویچه بوندس بانک تا حد ممکن و بدون لطمه زدن به نقش خود در سیستم بانک‌های مرکزی اروپا، باید از سیاست اقتصادی کلی دولت فدرال حمایت کند.</p>	آلمان
<p>ماده ۱. وضعیت قانونی، اهداف، وظایف و اختیارات بانک مرکزی فدراسیون روسیه (بانک روسیه) توسط قانون اساسی این قانون فدرالی و سایر قوانین فدرالی مشخص می‌گردد.</p> <p>بانک روسیه وظایف و اختیاراتی را که قانون اساسی فدراسیون روسیه و این قانون فدرالی تعیین کرده‌اند، مستقل از سایر بخش‌های فدرالی حاکمیت، مؤسسات وابسته به فدراسیون روسیه، و دستگاه‌های اجرایی دولت‌های مستقل محلی به انجام می‌رساند.</p> <p>بانک روسیه دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و دارای آرمی مشتمل بر تصویر نشانه فدراسیون روسیه و نام خود است.</p> <p>ماده ۲. سرمایه پرداخت شده و سایر دارایی‌های بانک روسیه در مالکیت فدرالی است. بانک روسیه، برای دستیابی به اهداف و مطابق با رویه‌ای که توسط این قانون فدرالی مشخص شده، دارای صلاحیت و اختیار در اداره، استفاده، و مدیریت دارایی‌های خود شامل ذخایر طلا و ارز (ذخایر بین‌المللی) است.</p> <p>این دارایی‌ها نمی‌توانند بدون اجازه بانک روسیه مصادره گردند، مگر اینکه قانون فدرالی به نحو دیگری تصریح کرده باشد.</p> <p>دولت مسئول تعهدات بانک روسیه نیست و بانک روسیه هم نباید مسئول تعهدات دولت باشد، مگر اینکه چنین تعهداتی را قبلاً پذیرفته باشند یا قانون فدرالی به نحو دیگری مقرر کرده باشد.</p> <p>بانک روسیه هزینه‌های خود را با درآمدهای خود پوشش می‌دهد.</p> <p>ماده ۶. بانک روسیه حق دارد دعوی خود را طبق رویه‌ای که قوانین فدرالی مشخص کرده‌اند، به دادگاه ارجاع نماید.</p> <p>بانک روسیه برای حفاظت از منافع خود مجاز به طرح دعوی در دادگاه‌های بین‌المللی، دادگاه کشورهای خارجی، و دادگاه‌های حکمیت بین‌المللی است.</p>	روسیه
<p>ماده ۱. بانک ملی بلغارستان، بانک مرکزی جمهوری بلغارستان بوده و دارای شخصیت حقوقی است.</p>	بلغارستان
<p>ماده ۱- ماهیت و مقررات خاص</p> <p>۱- بانک مرکزی نهادی تحت قانون عمومی است که شخصیت حقوقی مستقل داشته و صلاحیت/اهلیت قانونی خصوصی و عمومی کامل را داراست.</p> <p>۲- بانک مشمول حقوق خصوصی است مگر در مواقعی که از اختیارات انتظامی که توسط این قانون یا سایر قوانین تعیین شده، استفاده کند.</p> <p>بانک مشمول شرایط قانون (۶/۱۹۹۷) در رابطه با ترتیبات و عملکرد دولت نیست.</p> <p>۳- بانک بخشی جدایی ناپذیر سیستم اروپایی بانک‌های مرکزی (ESCB) است و مشمول مقررات مربوط به پیمان ماستریخت (Treaty) و اساسنامه ESCB است.</p> <p>بانک در انجام وظایفش به‌عنوان جزئی از ESCB، باید از رهنمودها و دستورالعمل‌های صادره از ECB تبعیت کند.</p>	اسپانیا
<p>ماده ۳- ساختار</p> <p>۳-۳- بانک مرکزی افغانستان طبق این قانون، در پیگیری اهداف خود کاملاً مستقل است و هیچ شخصی نباید در انجام وظایف در اعضای بدنه تصمیم‌گیر بانک مرکزی تأثیر سوء بگذارد یا به هر طریق در فعالیت‌های بانک مرکزی افغانستان مداخله کند.</p>	افغانستان
<p>ماده ۳- تأسیس و شخصیت حقوقی رزرو بانک</p> <p>تأسیس بانک مرکزی برای مدیریت پول و انجام کسب‌وکار بانکی است.</p> <p>بانک یک شخصیت تأسیسی (شرکت سهامی) با عنوان رزرو بانک هند، دارای فعالیت مداوم، نشان عمومی، حق طرح دعوی حقوقی، و امکان قرارگرفتن به‌عنوان طرف دعواست.</p> <p>ماده ۵۸- الف- حمایت از اقدامات با نیت صادقانه</p> <p>هیچ‌گونه پیگرد قانونی در مورد هرگونه خسارت علیه دولت یا بانک یا سایر افراد با نیت صادقانه برای انجام ضوابط این قانون یا مقررات مربوط به آن ممکن نیست.</p>	هند

<p>ماده ۳- بانک مرکزی تأسیس شده تحت قانون ۱۹۵۸ (ملغی شده) تحت عنوان «بانک مرکزی مالزی» یا «نگارا بانک مالزی» موجود خواهد بود.</p> <p>بانک دارای موجودیت مداوم، نماد عمومی، و دارای حق طرح دعوی و امکان طرف دعوی قرارگرفتن است. دفتر مرکزی بانک در کوالالمپور است و می‌تواند شعب یا کارگزاران یا طرف‌های مختلفی در داخل یا خارج داشته باشد. بانک می‌تواند به صورت رسمی برای خود نماینده منصوب کند که این فرد می‌تواند اختیارات محول شده را اعمال کند.</p>	مالزی
<p>ماده ۱- ج- بانک مرکزی ج.ا.ا. دارای شخصیت حقوقی است و در مواردی که در این قانون پیش‌بینی نشده است، تابع قوانین و مقررات مربوط به شرکت‌های سهامی خواهد بود.</p> <p>د- بانک مرکزی ج.ا.ا.، جز در مواردی که قانون صریحاً مقرر داشته باشد، مشمول قوانین و مقررات عمومی مربوط به وزارتخانه‌ها و شرکت‌های دولتی و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و همچنین مشمول مقررات قسمت بانکداری این قانون نیست.</p>	ایران

۳-۲ اهداف، وظایف، و کارکردهای بانک مرکزی

یکی از مهم‌ترین قسمت‌ها در تدوین قوانین بانک‌های مرکزی تبیین مأموریت‌ها و مسئولیت‌های بانک مرکزی است. به‌طور معمول، مهم‌ترین هدف بانک‌های مرکزی ثبات قیمت‌هاست و بعضاً هدف ثبات و سلامت مالی نیز تازمانی که به هدف ثبات قیمت‌ها لطمه نزنند، به‌عنوان هدف دیگر بانک مرکزی در نظر گرفته می‌شود. همچنین، برخی از قوانین اهداف و وظایف متعددی برای مقام پولی تصریح کرده‌اند که این موارد شامل اهدافی در حوزه نظام‌های پرداخت (همانند ثبات پولی و ارتقای کارایی نظام پرداخت، تنظیم‌گری گردش پول و مقابله با پول‌شویی)، بخش بانکی (ثبات نظام بانکی و نظارت بر آن، سامان‌دهی بازار بین‌بانکی) و بازار ارز (مدیریت ذخایر خارجی، تنظیم نرخ ارز، و نظارت بر آن) و بخش حقیقی اقتصاد (مانند تسهیل رشد اقتصادی پایدار، کمک به رشد پایدار، اشتغال و رفاه، حمایت از سیاست‌های دولت) می‌شود. البته معمولاً در این شرایط، هدف دارای اولویت ثبات قیمت‌هاست و اهداف ثانویه در صورت عدم تداخل با هدف اصلی بیان می‌شود.

در مرحله بعد متناسب با این اهداف، وظایف و اختیاراتی نیز برای بانک مرکزی تعریف می‌شود که به‌نوعی جنبه‌های عملیاتی اهداف تصریح شده را بیان می‌کند؛ از آن جمله می‌توان به تدوین سیاست‌های پولی و ارزی، تهیه گزارش‌های ادواری از تحولات اقتصادی و ثبات مالی، جمع‌آوری، تحلیل و پردازش اطلاعات، انتشار اسکناس و مسکوک داخلی، نگهداری و معاملات اسعار و فلزات گرانبها، و ارائه خدمات مشاوره‌ای به دولت اشاره کرد.

به‌طور کلی، انتظار می‌رود که در قوانین بانک‌های مرکزی حفظ ثبات قیمتی به‌عنوان مهم‌ترین هدف تصریح شود و در صورت وجود اهداف دیگر نیز عمدتاً اهداف سازگاری مانند حفظ ثبات پولی و ثبات مالی ذکر می‌شود که به‌نوعی بستری برای صیانت از هدف اصلی بانک مرکزی است. همچنین، اگر اهداف ناسازگار با هدف اصلی ذکر شود، شرط عدم لطمه به هدف اصلی یا اولویت ثانویه آن‌ها نیز ذکر می‌شود. در جدول ۵، مواد قانونی مرتبط با اهداف، وظایف، و کارکردهای بانک‌های مرکزی در قوانین مرجع کشورهای مختلف بررسی شده است.

جدول ۵. بررسی قوانین مرتبط با اهداف، وظایف، و کارکردهای بانک مرکزی

کشور	اهداف	وظایف و کارکردها
آذربایجان	<p>ماده ۴: اهداف بانک مرکزی</p> <p>هدف اصلی عملیات بانک مرکزی ثبات قیمتی در محدوده اختیارات قانونی است.</p> <p>همچنین، هدف دیگر بانک مرکزی سازمان‌دهی و تحصیل اطمینان از عملیات بازار بین‌بانکی متمرکز و سایر نظام‌های پرداخت بدون مجوز و نیز حمایت از ثبات نظام بانکی است.</p> <p>هدف اصلی نباید کسب سود باشد.</p>	<p>ماده ۵. کارکردهای بانک مرکزی در راستای دستیابی به اهداف خود بانک مرکزی وظایف زیر را انجام خواهد داد:</p> <p>تعیین و اجرای سیاست پولی و ارزی کشور</p> <p>سازمان‌دهی گردش پول نقد (۳)، انتشار و حذف اسکناس در حیطه قانون اساسی و قانون بانک مرکزی</p> <p>تعیین و اعلام منظم نرخ ارز رسمی</p> <p>تنظیم و کنترل پول‌های خارجی</p> <p>نگهداری و مدیریت ذخایر طلا و ارز (بر عهده یا مربوطه)</p> <p>تهیه گزارش ترازپرداخت‌ها و مشارکت در تغییرات پیش‌بینی شده ترازپرداخت‌ها</p> <p>تهیه آمار تلفیقی (عمومی و غیرعمومی) بدهی خارجی و تراز سرمایه‌گذاری بین‌المللی، جمع‌بندی و انتشار داده‌ها</p> <p>سازمان‌دهی، هماهنگ‌سازی، مقررات‌گذاری فعالیت و نظارت بازار بین‌بانکی متمرکز و سایر نظام‌های پرداخت بدون مجوز سایر وظایف محوله قانونی</p>
رومانی	<p>ماده ۲- اهداف اولیه و وظایف اصلی (رومانی)</p> <p>۲. وظایف اصلی بانک ملی رومانی عبارت‌اند از:</p> <p>تعریف و اجرای سیاست‌های پولی و سیاست‌های نرخ ارز؛ اعطای مجوز، وضع مقررات و نظارت بر مؤسسات اعتباری و ارتقا و نظارت بر عملیات سیستم‌های پرداخت با کسب اطمینان از حفظ ثبات مالی؛</p> <p>نشر اسکناس و سکه به‌عنوان پول رایج کشور رومانی؛</p> <p>تنظیم نرخ ارز و نظارت بر رعایت آن؛</p> <p>مدیریت ذخایر خارجی کشور رومانی؛</p> <p>۳. بانک ملی رومانی با در نظر گرفتن هدف اولیه خود در حفظ ثبات قیمتی، سیاست‌های اقتصادی کشور را مورد حمایت قرار می‌دهد.</p>	<p>ماده ۲- اهداف اولیه و وظایف اصلی (رومانی)</p> <p>۲. وظایف اصلی بانک ملی رومانی عبارت‌اند از:</p> <p>تعریف و اجرای سیاست‌های پولی و سیاست‌های نرخ ارز؛ اعطای مجوز، وضع مقررات و نظارت بر مؤسسات اعتباری و ارتقا و نظارت بر عملیات سیستم‌های پرداخت با کسب اطمینان از حفظ ثبات مالی؛</p> <p>نشر اسکناس و سکه به‌عنوان پول رایج کشور رومانی؛</p> <p>تنظیم نرخ ارز و نظارت بر رعایت آن؛</p> <p>مدیریت ذخایر خارجی کشور رومانی؛</p> <p>۳. بانک ملی رومانی با در نظر گرفتن هدف اولیه خود در حفظ ثبات قیمتی، سیاست‌های اقتصادی کشور را مورد حمایت قرار می‌دهد.</p>
جمهوری چک	<p>ماده ۱: ب</p> <p>هدف اصلی بانک ملی چک حفظ ثبات قیمتی است. علاوه‌براین، فعالیت‌های بانک ملی چک در راستای حصول اطمینان از ثبات مالی و عملکرد باثبات و سلامت نظام مالی در جمهوری چک می‌باشد.</p> <p>بدون آسیب‌زدن به هدف اولیه، بانک ملی چک از سیاست‌های عمومی اقتصادی دولت که به‌دنبال دستیابی به رشد اقتصادی پایدار بوده و نیز با هدف مشارکت در تحقق اهداف اتحادیه اروپایی، از سیاست‌های عمومی اقتصادی این اتحادیه حمایت می‌کند. بانک ملی چک، طبق اصل اقتصاد بازار آزاد فعالیت می‌نماید.</p>	<p>ماده ۱: ج- وظایف بانک ملی چک عبارت‌اند از:</p> <p>تدوین سیاست پولی؛</p> <p>انتشار اسکناس‌ها و مسکوکات؛</p> <p>مدیریت گردش پول؛ مدیریت پرداخت‌ها و تسویه بین بانک‌ها، بانک‌های خارجی فعال در جمهوری چک از طریق شعب مستقر و تعاونی‌های اعتباری؛ بهبود کارایی و جریان عملیات؛ مشارکت در تأمین ثبات، سلامت، کارایی و توسعه سیستم‌های تسویه و پرداخت؛</p> <p>نظارت بر فعالیت‌های مؤسسات فعال در بازار مالی؛</p> <p>تعیین سیاست‌های احتیاطی کلان از طریق تعریف، نظارت و ارزیابی ریسک‌های تهدیدکننده ثبات نظام مالی، مقاوم‌سازی نظام مالی و حفظ ثبات مالی با هدف مدیریت و پیشگیری از بروز ریسک‌های مذکور؛ در صورت نیاز، همکاری با سایر نهادهای مربوطه در تدوین سیاست‌های احتیاطی کلان؛</p> <p>سایر فعالیت‌های ناشی از این قانون و سایر مقررات قانونی؛</p> <p>ماده ۴۲. در راستای انجام وظایف مقرر در قوانین مستقیماً اجرایی اتحادیه اروپایی، بانک ملی چک نسبت به موارد زیر اقدام می‌کند:</p> <p>حصول اطمینان از گزارش‌دهی آماری شامل جمع‌آوری داده‌ها برای تحقق مقاصد آماری؛ پردازش و تولید اطلاعات آماری و جمع‌آوری، نگهداری و انتشار آمار و اطلاعات؛ مشارکت در تهیه آمار و اطلاعات سیستم اروپایی بانک مرکزی و بانک اروپایی و همکاری در جمع‌آوری آمار و اطلاعات اتحادیه اروپایی؛</p> <p>به‌منظور انجام وظایف موضوع بند ۱، بانک ملی چک نسبت به انتقال اطلاعات آماری و داده‌ها، در ساختار و جزئیات موردنظر به بانک مرکزی اروپایی و مؤسسه یوروست اقدام می‌کند.</p>

<p>به منظور انجام وظایف موضوع بند ۱، بانک ملی چک نسبت به ارائه روش شناسی و شیوه پردازش پیمایش های آماری و نیز نحوه استفاده و تعریف محتوای داده های مورد نیاز، شامل تشریح ساختار آنها، اقدام می کند.</p> <p>تصویب نظامنامه داخلی با هیئت بانک است.</p>		
<p>ماده ۴ - وظایف (عراق)</p> <p>۱ - وظایف بانک مرکزی در دستیابی به اهداف پیش گفته عبارتند از:</p> <p>تدوین و پیاده سازی سیاست های پولی و ارزی؛ حفظ و مدیریت ذخایر طلای کشور؛ ارائه خدمات مشاوره ای به دولت و پذیرش نمایندگی مالی دولت؛ ارائه خدمات تسویه پولی به بانک ها؛ نشر و مدیریت دینار عراق؛ مرجع تجمیع و انتشار داده های نظام بانکی، مالی، و اقتصادی؛ ایجاد، نظارت، و ارتقای سیستم های پرداخت کارا و مناسب؛ ارائه مجوز به بانک ها و تدوین مقررات بانکی و نظارت بر بانک ها؛ افتتاح و نگهداری حساب بانکی نزد بانک های مرکزی سایر کشورها و سایر سازمان های مالی بین المللی؛ افتتاح و نگهداری حساب بانکی نزد بانک های خارجی، دولت های خارجی، و سایر سازمان های بین المللی؛ اجرا و همکاری و یا انجام معاملات لازم طبق این قانون؛</p> <p>۲. بانک مرکزی مقابله با پول شویی و تأمین مالی تروریسم، قانون گذاری و نظارت بر مؤسسات اعتبار دهنده، مؤسسات اعتباری خرد و سایر مؤسسات مالی غیر بانکی را که تحت سایر قوانین نیستند، بر عهده داشته باشد.</p> <p>۳. بانک مرکزی می تواند اقدام به وضع مقررات با هدف پیاده سازی این قانون و اجرای وظایف خود تحت این قانون نماید. مقررات و دستورالعمل های ذیل این قانون و هرگونه اصلاحات بعدی آن می بایست در روزنامه رسمی منتشر شود.</p> <p>۴. در صورتی که بانک مرکزی اقدام به انتشار دستورالعمل های پشتیبانی کننده این قانون نماید، می بایست پیش نویس آن در فرمت مشخصی جهت اطلاع بخش مالی داخلی و نیز عموم مردم منتشر شود. پیش نویس مذکور می بایست به همراه سایر توضیحات لازم در خصوص هدف آن و درخواست برای ارائه نظرات در یک بازه زمانی معین که نباید کمتر از یک ماه از تاریخ انتشار پیش نویس باشد، ارائه گردد. بانک مرکزی می بایست نظرات دریافتی را مورد بررسی قرار دهد و به پیوست نسخه نهایی دستورالعمل، منتشر نماید. در صورتی که بانک مرکزی تشخیص دهد که تأخیر در انتشار دستورالعملی می تواند نظام مالی و یا سیاست های پولی کشور را با مخاطره مواجه نماید، روال ذکر شده در این بند برای دستورالعمل مذکور مستثنی خواهد شد.</p> <p>۵. بانک مرکزی در راستای ایفای وظایف خود، می تواند نسبت به انتشار احکام قانونی لازم الاجرا در خصوص افراد و یا نهادهای خاص جهت الزام کردن آنها به اقدام مورد نظر، عمل نماید.</p> <p>بانک مرکزی می تواند مقررات داخلی و یا رهنمودهایی را برای سازمان و اداره بانک مرکزی ارائه دهد.</p>	<p>ماده ۳ - اهداف (عراق)</p> <p>هدف اولیه بانک مرکزی دستیابی و حفظ ثبات قیمت ها و حمایت و حفظ نظام مالی رقابتی مبتنی بر بازار است. بانک مرکزی می بایست رشد مستمر اقتصادی، کاهش بیکاری، و رونق اقتصادی را در دستور کار خود قرار دهد.</p>	<p>عراق</p>
<p>ماده ۵.</p> <p>۱. اهداف بانک مرکزی عبارتند از:</p> <p>فراهم ساختن محیط مورد نیاز جهت فعالیت عادی و باثبات نظام بانکی جمهوری ارمنستان و برخورداری آن از نقدینگی و توان مالی مناسب؛</p> <p>ایجاد و توسعه یک نظام تسویه و پرداخت کارا؛</p> <p>انتشار پول داخلی جمهوری ارمنستان و سازمان دهی و تنظیم گردش پول؛</p> <p>سازمان دهی و مقررات گذاری در حوزه مبارزه با پول شویی و تأمین مالی تروریسم؛</p> <p>حصول اطمینان از وجود شرایط ضروری جهت حمایت از سرمایه گذاران در اوراق بهادار، جهت ایجاد و حفظ مظنه های منصفانه در بازار اوراق بهادار و حصول اطمینان از فعالیت های شفاف، قابل اعتماد و منصفانه در بازار اوراق بهادار و توسعه آن؛</p> <p>۲. در راستای اهداف مقرر در این قانون، بانک مرکزی نسبت به موارد زیر اقدام می کند:</p> <p>ارائه خدمات بانکی به دولت؛</p>	<p>ماده ۴. اهداف بانک مرکزی</p> <p>۱. هدف اصلی بانک مرکزی، حصول اطمینان از ثبات قیمت ها در جمهوری ارمنستان است. در راستای تحقق هدف اصلی، بانک مرکزی نسبت به تهیه، تصویب، و پیاده سازی برنامه های سیاست پولی اقدام می کند.</p> <p>۲. در شرایطی که سایر اهداف بانک مرکزی با هدف اصلی آن در تعارض باشد، بانک مرکزی اولویت را به</p>	<p>ارمنستان</p>

<p>فعالیت به‌عنوان مشاور و کارگزار مالی دولت؛ اعطای مجوز به بانک‌ها و سایر اشخاص حقوقی پیش‌بینی‌شده در قانون و تنظیم مقررات و نظارت بر فعالیت‌های آن‌ها؛ اعطای تسهیلات به بانک‌ها، به‌عنوان آخرین مرجع وام‌دهنده؛ تنظیم مقررات و نظارت بر فعالیت‌های سیستم تسویه و پرداخت، شامل سازمان‌های غیربانکی ارائه‌دهنده این خدمات؛ مالکیت، استفاده و مدیریت ذخایر بین‌المللی جمهوری ارمنستان؛ جمع‌آوری، نهایی‌سازی، و انتشار آمارهای پولی و مالی؛ جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات فعالیت‌های مربوط به قانونی‌کردن عواید حاصل از اعمال مجرمانه و تأمین مالی تروریسم، مبادله و تحویل این اطلاعات به مقامات ذی‌صلاح دولتی و سازمان‌های بین‌المللی و مقامات ذی‌صلاح سایر کشورها، در صورتی که در موافقت‌نامه‌های بین‌المللی ارمنستان تصریح شده باشد.</p>	<p>هدف اصلی داده و در راستای الزامات ناشی از آن فعالیت می‌کند.</p>
<p>۱۳. همکاری با دولت (آلمان) (۱) دویچه بوندس بانک به دولت فدرال در مورد مسائل مهم سیاست پولی مشاوره داده و اطلاعات درخواستی را در اختیار آن قرار می‌دهد. (۲) دولت فدرال می‌بایست از مشورت رئیس دویچه بوندس بانک در خصوص مسائل مهم سیاست‌های پولی استفاده کند. ۱۴. نشر اسکناس (آلمان) (۱) دویچه بوندس بانک حق انحصاری نشر اسکناس را در جایی که این قانون الزامی است داراست. پول یورو تنها پول رایج آزاد است. دویچه بوندس بانک باید به‌صورت عمومی تغییر واحد پولی و مشخصه‌های متمایز اسکناس‌های منتشره را اعلام کند. ۱۸. تجمیع آمار (آلمان) دویچه بوندس بانک در راستای ایفای نقش خود اختیار دارد که آمار و اطلاعات لازم در خصوص نظام بانکی و نظام پولی را از تمام مؤسسات اعتباری، شرکت‌های آلمانی مدیریت سرمایه‌ی مالی، و شرکت‌های سهامی سرمایه‌گذاری خارجی جمع‌آوری کند. دویچه بوندس بانک می‌تواند جهت استفاده‌ی عام اطلاعات را منتشر کند. اطلاعات انفرادی افراد و مؤسسات نمی‌تواند توسط دویچه بوندس بانک انتشار عام گردد. افراد مجاز به اخذ اطلاعات در بخش ۱۳(۱)، فقط در صورتی می‌توانند اطلاعات انفرادی افراد و مؤسسات را دریافت کنند که در راستای دستور مربوطه استفاده کنند. ۱۹. معاملات با مؤسسات اعتباری و دیگر مشارکت‌کنندگان در بازار (آلمان): دویچه بوندس بانک مجاز به انجام معاملات زیر با مؤسسات اعتباری و دیگر فعالان بازار است: ۱- اعطای وام‌های تضمین‌شده (دارای وثیقه) و خرید و فروش دیون، اوراق بهادار، فلزات گرانبها (نقدی یا بیع سلف) یا موافقت‌نامه‌ی خرید مجدد در بازار باز اوراق بهادار. بانک مرکزی حق دارد از طریق یکی از کارمندان خود و یا هر شخص دارای حق اختیار وثایق پشتوانه‌ی بدهی‌های سررسیدشده را در مزایده به‌فروش رساند و یا در صورتی که دارایی از نوع سهام بوده و دارای قیمت بازار است، با قیمت بازار آن اقدام به فروش از طریق کارگزاری کند. بانک می‌تواند به نمایندگی از سیستم اروپایی بانک‌های مرکزی اقدام به این امور نماید. ۲- قبول حساب سپرده‌ی انتقالی و دیگر سپرده‌ها؛ ۳- قبول دارایی‌ها، مخصوصاً اوراق بهادار، جهت حفظ و مدیریت آن؛ بانک از اعمال هرگونه حق رأی در رابطه با اوراق بهادار تحت حفاظت و مدیریت خود محروم است؛ ۴- قبول چک، حواله‌ی انتقال مستقیم، بروات، دستور پرداخت، انتشار اوراق بهادار، و اوراق قرضه‌ی بهره برای جمع‌آوری وجوه و پرداخت. ۵- انجام معاملات بانکی به نمایندگی از اشخاص ثالث در صورتی که پوشش کافی فراهم شده باشد. ۶- خرید و فروش ابزار پرداخت سایر اسعار به‌جز یورو، از جمله بروات و چک، دیون و اوراق بهادار، طلا، نقره، و پلاتین.</p>	<p>۳. وظایف (آلمان) دویچه بوندس بانک، که بانک مرکزی جمهوری فدرال آلمان است، بخشی جدایی‌ناپذیر از سیستم بانک‌های مرکزی اروپایی (ESCB) است. این بانک با هدف حفظ ثبات قیمت باید در عملکرد وظایف ESCB مشارکت کند، ذخایر خارجی جمهوری فدرال آلمان را حفظ و مدیریت کند، اجرای پرداخت‌های داخلی و برون‌مرزی را سازمان‌دهی، و در ثبات سیستم‌های پرداخت و نقل و انتقال بانکی مشارکت کند. علاوه‌براین، باید وظایف محوله در این قانون و یا سایر قوانین را به انجام برساند.</p> <p>آلمان</p>

<p>۷- انجام تمام معاملات بانکی با افراد غیرمقیم.</p> <p>ماده ۴. وظایف بانک روسیه عبارت‌اند از: طراحی و اتخاذ یک سیاست پولی واحد با همکاری دولت روسیه؛ طراحی و اتخاذ سیاست توسعه بازار مالی روسیه و حصول اطمینان از عملکرد باثبات آن با همکاری دولت روسیه؛ انتشار انحصاری اسکناس و مسکوک و مدیریت گردش وجوه؛ تأیید نشان گرافیکی روبل به‌عنوان علامت آن؛ آخرین مرجع وام‌دهنده به مؤسسات اعتباری و مسئول سازمان‌دهی نظام تأمین مالی مجدد آن‌ها؛ تعیین ضوابط نظام تسویه در روسیه؛ نظارت و مدیریت نظام پرداخت ملی؛ تعیین ضوابط جهت انجام امور بانکی؛ مدیریت حساب‌های بودجه‌ای در کلیه سطوح نظام بودجه‌ای و مدیریت وجوه فرابودجه‌ای؛ مدیریت کارای ذخایر بین‌المللی بانک روسیه؛ اتخاذ تصمیم در خصوص ثبت مؤسسات اعتباری، صدور مجوز فعالیت بانکی به این‌گونه مؤسسات، به تعلیق درآوردن و یا لغو مجوز آن‌ها؛ اتخاذ تصمیم در خصوص ثبت صندوق‌های بازنشستگی غیردولتی؛ نظارت بر فعالیت مؤسسات اعتباری و گروه‌های بانکی (از این پس به آن نظارت بانکی اطلاق می‌گردد)؛ تدوین مقررات، پایش، و نظارت بر فعالیت‌های مؤسسات مالی غیراعتباری، مطابق با قوانین فدرالی؛ ثبت انتشار اوراق بهادار سهامی، امیدنامه‌ها، و گزارش‌های مربوط به نتایج انتشار اوراق بهادار سهامی؛ پایش و نظارت بر رعایت الزامات قانونی ناظر بر شرکت‌های سهامی و اوراق بهادار از سوی انتشاردهندگان اوراق؛ تدوین مقررات، پایش، و نظارت بر روابط شرکتی در شرکت‌های سهامی؛ انجام انواع عملیات بانکی و سایر مبادلات ضروری - که برای انجام وظایف بانک روسیه لازم است - از طرف خود یا به نیابت از دولت؛ سازمان‌دهی و اعمال مقررات مبادلات ارزی و پایش مبادلات ارزی مطابق با قوانین روسیه؛ ماده ۳۴. برای سازمان‌دهی گردش پول رایج فدراسیون روسیه، بانک روسیه باید وظایف زیر را انجام دهد: پیش‌بینی و سامان‌دهی تولید، حمل‌ونقل و نگهداری اسکناس‌ها و مسکوکات بانک روسیه و ایجاد اندوخته برای آن‌ها؛</p> <p>ماده ۴۵. بانک روسیه با همکاری دولت، سیاست توسعه و حصول اطمینان از عملکرد باثبات بازار مالی را تهیه و پیگیری می‌نماید. بانک روسیه، حداقل دو بار در هر سال گزارش ثبات مالی را منتشر می‌کند.</p>	<p>ماده ۳. اهداف بانک روسیه عبارت‌اند از: حفظ ارزش روبل و حصول اطمینان از ثبات آن؛ توسعه و استحکام بخشیدن به نظام بانکداری روسیه؛ حصول اطمینان از ثبات و توسعه نظام پرداخت ملی؛ توسعه بازار مالی روسیه؛ حصول اطمینان از ثبات بازار مالی روسیه؛ کسب سود نباید جزء اهداف بانک روسیه قرار گیرد.</p>	<p>روسیه</p>
<p>ماده ۲. هدف اصلی بانک مرکزی بلغارستان: حفظ ثبات قیمت‌ها از راه تضمین ثبات ارزش پول ملی و اجرای سیاست پولی است.</p> <p>- از زمان پیوستن جمهوری بلغارستان به اتحادیه اروپا، بانک مرکزی بلغارستان بدون لطمه‌زدن به هدف اولیه ثبات قیمت‌ها، باید از سیاست‌های کلی اقتصادی جامعه اروپا پشتیبانی کند.</p> <p>ماده ۳۲. بانک مرکزی بلغارستان از حق انجام موارد زیر برخوردار است: - عملیات اعتباری در برابر وثیقه</p>	<p>ماده ۲. هدف اصلی بانک مرکزی بلغارستان: حفظ ثبات قیمت‌ها از راه تضمین ثبات ارزش پول ملی و اجرای سیاست پولی است.</p> <p>- از زمان پیوستن جمهوری بلغارستان به اتحادیه اروپا، بانک مرکزی بلغارستان بدون لطمه‌زدن به هدف اولیه ثبات قیمت‌ها، باید از سیاست‌های کلی اقتصادی جامعه اروپا پشتیبانی کند.</p>	<p>بلغارستان</p>

<p>– عملیات فلزهای گران بها – عملیات ارزی – عملیات سپرده‌گذاری و سرمایه‌گذاری مالی – عملیات گردش پرداخت‌ها (Payments Turnover) – عملیات کارگزاری – عملیات بانکی فرامرزی.</p>		
<p>ماده ۷ – اصول عمومی ۳ – بانک باید در انجام وظایف منسوب به ESCB مشارکت کند: تعریف و اجرای سیاست پولی اتحادیه؛ هدایت عملیات ارزی که سازگار با ماده ۱۰۹ معاهده است؛ نگهداری و مدیریت ذخایر ارزی کشورهای عضو؛ کمک به عملکرد روان نظام پرداخت؛ انتشار اسکناس رایج؛ همه وظایف دیگری که به موجب اساسنامه ESCB ملزم به انجام آن است. ۴ – بدون لطمه به شرایط ماده ۱ بند ۳، در انجام وظایف تصریح شده در بند ۳ این ماده، نه دولت و نه هیچ هیئت ملی یا اتحادیه اروپا نباید به بانک مرکزی دستور دهد. ۵ – به منظور رعایت مقررات بند ۲ این ماده، بانک همچنین باید وظایف ذیل را انجام دهد: نگهداری و مدیریت ذخایر ارزی و فلزات گرانبهای منتقل نشده به ESCB کمک به عملیات روان و ثبات نظام مالی و نظام‌های پرداخت ملی؛ به جریان انداختن مسکوکات و انجام هر عملیات مربوط به پول فلزی که به بانک واگذار شده است (به نمایندگی از دولت)؛ خزانه‌دار و کارگزار مالی بدهی‌های عمومی؛ مشاوره‌دادن به دولت و تهیه گزارش‌ها و مطالعات لازم؛ گردآوری و انتشار آمارهای مربوط به مأموریت‌های بانک و کمک به ECB در گردآوری اطلاعات آماری موردنیاز برای انجام وظایف و مأموریت‌های ESCB؛ پاسخ به سؤالات احزاب ذی‌نفع در رابطه با اعمال قدرت اجرایی خود در حوزه نظارت و رسیدگی به مؤسسات. پاسخ به این سؤالات از زمان صدور آن‌ها برای بانک مرکزی مرتبط با آن حوزه الزام‌آور است. انجام سایر مسئولیت‌هایی که براساس قانون به آن محول شده است. ۶ – بدون لطمه به نظارت احتیاطی مناطق خودمختار (Comunidades Autónomas)، بانک مسئول نظارت بر فعالیت‌های مؤسسات اعتباری و یا هر مؤسسه یا بازار مالی دیگر و بررسی انطباق فعالیت آن‌ها با مقررات است. ۷ – بانک ممکن است مبادرت به انجام عملیات ضروری در راستای اجرای صحیح وظایف و مقاصد اداری و پرسنلی نماید. ۸ – بانک مرکزی می‌تواند با سایر بانک‌های مرکزی، مقامات نظارتی مالی، و مؤسسات مالی در سایر کشورها و سازمان‌های مالی و پولی بین‌المللی ارتباط برقرار کند. همچنین، می‌تواند با مؤسسات مالی عمومی و مقامات نظارتی مالی منطقه‌ای ارتباط برقرار نماید. ماده ۹ – اجرای سیاست پولی ۱ – برای دستیابی به اهداف ESCB و انجام وظایف و مأموریت‌هایش، بانک مرکزی اجرای همه انواع عملیات مالی مطابق با اصول عمومی و ابزارهای ایجادشده توسط ESCB را بر عهده دارد: معامله در بازارهای مالی شامل خریدوفروش (نقد و سلف) یا تحت قراردادهای بازخرید، قرض‌گرفتن و قرض‌دادن اوراق و سایر ابزارهای مالی برحسب تمامی اسعار به‌علاوه فلزات گرانبها؛ اجرای عملیات اعتباری با مؤسسات اعتباری و سایر فعالان بازار مبتنی بر اخذ وثایق کافی.</p>	<p>ماده ۷ – اصول عمومی ۲ – بدون لطمه به هدف اصلی (ثبات قیمت) و انجام وظایف خود به‌عنوان عضوی از ESCB، بانک باید از سیاست‌های کلی اقتصادی دولت حمایت کند.</p>	اسپانیا

<p>ماده ۲ - اهداف و وظایف اصلی بانک مرکزی افغانستان</p> <p>۲ - سایر اهداف بانک مرکزی که باید تابع هدف اصلی آن باشد، عبارت است از افزایش نقدشوندگی، توانگری، و اثربخشی عملکرد، نظام مالی بازارمحور و ارتقای نظام پرداخت ملی ایمن، سالم، و کارآمد.</p> <p>بدون خدشه به سیاست اصلی [یعنی ثبات قیمت‌های داخلی]، بانک مرکزی باید از سیاست‌های کلی اقتصادی دولت پشتیبانی کند و به رشد اقتصادی پایدار کمک کند.</p>	<p>ماده ۲: اهداف و وظایف اساسی</p> <p>۱ - هدف اصلی بانک مرکزی عبارت است از تأمین و حفظ ثبات قیمت‌های داخلی</p> <p>د افغانستان بانک مسئول تدوین، اتخاذ، و اجرای سیاست پولی کشور است.</p>	افغانستان
<p>کارکردهای اصلی بانک عبارت‌اند از تعیین و اجرای سیاست پولی؛ انتشار پول در مالزی؛ مقررات‌گذاری و نظارت مؤسسات مالی تحت نظر بانک مرکزی؛ پایش بازارهای ارز؛ پایش نظام‌های پرداخت؛ ارتقای یک نظام مالی سالم، مترقی، و فراگیر؛ نگهداری و مدیریت ذخایر خارجی؛ ارتقای یک نظام ارزی سازگار با بنیان‌های اقتصاد؛ فعالیت به‌عنوان مشاور مالی، بانکدار، و کارگزار مالی دولت</p> <p>بانک باید تمام اختیارات ضروری، ضمنی، یا فرعی برای انجام اهداف و وظایف خود را داشته باشد.</p> <p>بانک باید وظایف و اهدافش را با توجه به نفع عمومی عملیاتی بکند.</p> <p>ماده ۷۳ - انطباق با شریعت</p> <p>۱ - بانک برای تحقق اهداف، انجام کسب‌وکار، و عملیات، می‌تواند با موافقت شورای شریعت، ترتیبات و اقدامات ضروری را اتخاذ کند.</p> <p>۲ - بدون کاستن از عمومیت بند قبل، هرگاه که لازم است یک مشارکت یا شرکت ایجاد کند. نوعی تعهد در تجارت، کشاورزی، یا صنعت ایجاد شود.</p> <p>ماده ۷۵ - اختیارات عمومی بانک مرکزی</p> <p>بانک در مواردی که با اهدافش سازگار باشد، می‌تواند:</p> <p>وارد قرارداد بشود؛</p> <p>تملیک، خرید، نگهداری و استفاده از هر نوع اموال منقول و غیرمنقول یا تفویض، تسلیم، انتقال، اجاره، و هر استفاده دیگر را انجام بدهد؛</p> <p>خرید، فروش، بازخرید، قرض‌دهی و قرض‌گیری ارز، اوراق بهادار، طلا و سایر فلزات گرانبها یا سایر کالاها یا مشتقات را انجام بدهد؛</p> <p>مبادله ارز، اوراق بهادار، طلا و سایر فلزات گرانبها یا سایر کالاها یا مشتقات با سایر ارز، اوراق بهادار، طلا و سایر فلزات گرانبها یا سایر کالاها یا مشتقات را انجام بدهد؛</p> <p>خرید، فروش، تنزیل، و تنزیل مجدد برات، اوراق خزانه، سفته داخل یا خارج از مالزی با سررسید یک سال از روز تملیک یا سایر سررسیدهای مورد تأیید وزیر دارایی را انجام بدهد؛</p> <p>خرید، فروش، یا بازخرید هر گواهی سپرده منتشره توسط مؤسسات مالی را انجام بدهد؛</p> <p>عمل به‌عنوان کارگزار، رابط متقابل یا بانکدار، بازکننده و نگهدار حساب، پذیرنده سپرده طلا، سایر فلزات گرانبها، یا ارز، برای بانک‌های مرکزی، مقامات پولی، مؤسسات مالی بین‌المللی، مقامات پولی بین‌المللی یا سایر مؤسسات مالی خارج از مالزی؛</p> <p>افتتاح حساب، نگهداری سپرده طلا، سایر فلزات گرانبها، و پول در هر واحد پول.</p>	<p>ماده ۵ - اهداف و وظایف اصلی بانک</p> <p>اهداف اصلی بانک بایستی ارتقای ثبات پولی و ثبات مالی بسترساز برای رشد پایدار اقتصاد مالزی باشد.</p>	مالزی
<p>ماده ۱۱ - بانک مرکزی ج.ا.ا. به‌عنوان تنظیم‌کننده نظام پولی و اعتباری کشور موظف به انجام وظایف زیر می‌باشد:</p> <p>الف - انتشار اسکناس و سکه‌های فلزی رایج کشور، طبق مقررات این قانون.</p> <p>ب - نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، طبق مقررات این قانون.</p> <p>ج - تنظیم مقررات مربوط به معاملات ارزی و تعهد یا تضمین پرداخت‌های ارزی با تصویب شورای پول و اعتبار و همچنین نظارت بر معاملات ارزی.</p> <p>د - نظارت بر معاملات طلا و تنظیم مقررات مربوط به این معاملات با تصویب هیئت وزیران.</p> <p>ه - نظارت بر صدور و ورود ارز و پول رایج ایران و تنظیم مقررات مربوط به آن، با تصویب شورای پول و اعتبار.</p>	<p>ب - هدف بانک مرکزی ج.ا.ا. حفظ ارزش پول و موازنه پرداخت‌ها و تسهیل مبادلات بازرگانی و کمک به رشد اقتصادی کشور است.</p>	ایران

<p>ماده ۱۳ - بانک مرکزی ج.ا.ا. دارای اختیارات زیر است:</p> <p>۱. دادن وام و اعتبار به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.</p> <p>۲. تضمین تعهدات دولت و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی با مجوز قانونی.</p> <p>۳. دادن وام و اعتبار و تضمین وام و اعتبارات اعطایی به شرکت‌های دولتی و شهرداری‌ها و همچنین به مؤسسات وابسته به دولت و شهرداری‌ها با تأمین کافی.</p> <p>۴. تنزیل مجدد برات‌ها و اسناد بازرگانی کوتاه‌مدت بانک‌ها و دادن اعتبار به بانک‌ها با تأمین کافی.</p> <p>۵. خریدوفروش اسناد خزانه و اوراق قرضه دولتی و اوراق قرضه صادرشده از طرف دولت‌های خارجی یا مؤسسات مالی بین‌المللی معتبر.</p> <p>۶. خریدوفروش طلا و نقره.</p> <p>۷. افتتاح و نگاهداری حساب جاری نزد بانک‌های خارج و یا نگاهداری حساب بانک‌های داخل و خارج نزد خود و انجام کلیه عملیات مجاز بانکی دیگر و تحصیل اعتبارات در داخل و خارج به حساب خود و یا به حساب بانک‌های داخل.</p>	
---	--

۳-۳ استقلال در عملیات

بدیهی است که صرف تصریح هدف ثبات قیمت‌ها به‌عنوان هدف اصلی بانک مرکزی به مهار تورم منجر نخواهد شد، بلکه لازم است مقدماتی برای پیگیری مجدانه این هدف نیز ایجاد شود که یکی از آن‌ها اعطای استقلال به بانک مرکزی در پیگیری اهداف است و رئیس‌کل بانک یا هیئت‌مدیره آن باید این اطمینان کافی را داشته باشند که پیگیری اهداف اصلی منجر به مشکلات حقوقی برای آن‌ها نخواهد شد. به همین جهت در قوانین بانک‌های مرکزی، عباراتی مانند استقلال بانک مرکزی در تدوین سیاست‌های پولی و ارزی و همچنین عدم اثرپذیری از دستورات مقامات دولتی و اعضای پارلمان در انجام وظایف و کارکردهای این نهاد تصریح می‌شود. البته، بعضاً ضرورت آگاه‌سازی مقامات دولتی از اقدامات بانک مرکزی و همچنین ارائه مشاوره‌های اقتصادی به دولت نیز مطرح می‌شود که این امر نافی استقلال مقامات پولی و یا به‌معنای اجرای دستورات مقامات دولتی مقدم بر اهداف بانک مرکزی نخواهد بود. همچنین، در مواردی ممکن است مصادیقی از استقلال مانند عدم برداشت دولت از حساب‌های خزانه و یا گزاره‌هایی در خصوص طولانی‌بودن دوره مدیریت رئیس‌کل و عضویت اعضای هیئت‌مدیره و همچنین امکان عزل آن‌ها تنها با ارائه دلایل کافی اشاره شده باشد که به‌نوعی تأکید بر ضمانت‌های اجرایی استقلال مقامات پولی در پیگیری اهداف اصلی بانک مرکزی است. در این راستا، اهم این موارد در قالب جدول ۶ با بررسی قوانین بانک‌های مرکزی کشورها در حوزه اعطای استقلال عملیاتی به مقامات پولی آورده شده است.

جدول ۶. بررسی قوانین مرتبط با اهداف، وظایف، و کارکردهای بانک مرکزی

کشور	مواد قانونی مرتبط با استقلال
آذربایجان	۲-۲ بانک مرکزی از ترازنامه مستقل، سرمایه، و سایر مایملک برخوردار است. بانک مرکزی می‌تواند به نام خود در حیطه قانون مدنی مالک و منافع اموال شود. هر دخالتی در مایملک بانک به رضایت خود بانک و حدود این قانون محدود است. ماده ۶: استقلال بانک مرکزی بانک مرکزی در انجام وظایف و استفاده از اختیارات قانونی مستقل است؛ هیچ مقام حکومتی یا سایر افراد حقیقی و حقوقی حق ایجاد محدودیت، دخالت، یا اثرگذاری مستقیم یا غیرمستقیم در بانک مرکزی ندارد. ۲-۲۹. بانک مرکزی به صلاحدید خود از این ابزارها در محدوده اهداف قانون استفاده خواهد کرد.
رومانی	ماده ۳- همکاری با سایر مقامات (رومانی) ۱. بانک ملی رومانی و اعضای فعال در هیئت‌های تصمیم‌گیری آن در اجرای وظایف خود نباید تحت تأثیر دستورات و خواسته‌های سایر مقامات دولتی و نهادهای دیگر قرار گیرند.
جمهوری چک	ماده ۹. بانک ملی چک، هیئت بانک، و هریک از اعضای هیئت بانک در جریان تحقق هدف اصلی بانک ملی چک، هنگام اعمال اختیارات و انجام وظایف محوله بر مبنای معاهده اتحادیه اروپایی، معاهده کارکرد اتحادیه اروپایی و اساسنامه و نیز در جریان انجام سایر وظایف، نمی‌بایست دستورات رئیس‌جمهور چک، مجلسین، دولت، مقامات اداری جمهوری چک، ارکان، مؤسسات، و سایر نهادهای اتحادیه اروپایی، دولت‌های عضو این اتحادیه، و یا سایر ارکان را اجرا کنند. بانک ملی چک و دولت، یکدیگر را در خصوص موضوعات مربوط به اصول و اقدامات سیاست‌های پولی، احتیاطی کلان، و اقتصادی آگاه می‌کنند.
عراق	ماده ۲- اختیارات قانونی و استقلال (عراق) ۲. با هدف حصول اهداف و وظایف موردنظر این قانون، بانک مرکزی نهادی کاملاً مستقل و پاسخگو تعریف می‌گردد. به استثنای موارد تصریح شده در این قانون، بانک مرکزی نباید احکامی را از سوی سایر اشخاص و نهادها، از جمله نهادهای دولتی بپذیرد. استقلال بانک مرکزی می‌بایست مورد احترام قرار گرفته و هیچ شخص و یا نهادی نباید در اعضای هیئت حاکمه بانک (هیئت‌مدیره) در راستای ایفای وظایف آن‌ها در بانک مرکزی تأثیرگذار باشد. ماده ۲۳- مصونیت در قبال اقدام حقوقی (عراق) ۱. هیچ‌کدام از اعضای هیئت‌مدیره کارکنان و نمایندگان بانک مرکزی در رابطه با ایفای وظایف رسمی خود طبق این قانون، نباید به‌طور فردی تحت پیگرد قانونی قرار گرفته و به‌واسطه حکم قانونی، حکم اخراج برای آن‌ها صادر گردد. ۲. بانک مرکزی خسارت اعضای هیئت‌مدیره و کارکنان خود را در قبال هزینه‌های حقوقی در دفاع مقابل اقدامات حقوقی افرادی که به دلیل ایفای مسئولیت در چهارچوب این قانون متحمل می‌شوند، جبران می‌کند.
ارمنستان	ماده ۱- ۵ بانک مرکزی در انجام وظایف خود مستقل از دولت می‌باشد. ماده ۲. اختیارات بانک مرکزی ۱. در راستای تحقق اهداف، بانک مرکزی کلیه اختیاراتی که به‌موجب قوانین جمهوری ارمنستان به آن تفویض شده را اعمال می‌کند. ۲. بانک مرکزی نسبت به ثبت اطلاعات مربوط به فعالیت‌های خود، اقدام می‌کند. ۳. بانک مرکزی، در حوزه اختیارات خود، مجاز به تصویب قواعد عملیاتی داخلی و اختصاصی است.
آلمان	۱۲. روابط بین بانک و دولت فدرال (آلمان) در اجرای اختیارات ارائه شده تحت این قانون، دویچه بوندس بانک باید مستقل عمل کرده و تحت نفوذ دولت فدرال نباشد. دویچه بوندس بانک تا حد ممکن و بدون لطمه‌زدن به نقش خود در سیستم بانک‌های مرکزی اروپا، باید از سیاست اقتصادی کلی دولت فدرال حمایت کند.
روسیه	ماده ۱. وضعیت قانونی، اهداف، وظایف، و اختیارات بانک مرکزی فدراسیون روسیه (بانک روسیه) توسط قانون اساسی، این قانون فدرالی، و سایر قوانین فدرالی مشخص می‌گردد. بانک روسیه وظایف و اختیاراتی که قانون اساسی فدراسیون روسیه و این قانون فدرالی تعیین کرده‌اند، مستقل از سایر بخش‌های فدرالی حاکمیت، مؤسسات وابسته به فدراسیون روسیه، و دستگاه‌های اجرایی دولت‌های مستقل محلی به انجام می‌رساند. ماده ۲. دولت مسئول تعهدات بانک روسیه نیست و بانک روسیه هم نباید مسئول تعهدات دولت باشد، مگر اینکه چنین تعهداتی را قبلاً پذیرفته باشند یا قانون فدرالی به‌نحو دیگری مقرر کرده باشد. بانک روسیه هزینه‌های خود را با درآمدهای خود پوشش می‌دهد.

<p>ماده ۴۴. بانک مرکزی بلغارستان، رئیس کل و اعضای هیئت مدیره باید هنگام انجام اختیارات و اجرای وظایف خود ذیل این قانون، مستقل بوده و بانک، رئیس کل، و اعضای هیئت مدیره نباید به دنبال اجرای دستوراتی از سوی هیئت وزیران یا هر مقام و مؤسسه دیگری باشند. هیئت وزیران و دیگر مقامات و مؤسسات نباید به بانک مرکزی بلغارستان، رئیس کل، یا اعضای هیئت مدیره دستور بدهند.</p>	بلغارستان
<p>مقدمه</p> <ul style="list-style-type: none"> ● لازمه استقلال بانک مرکزی در گام اول این است که خزانه داری از حسابش در بانک حتی به صورت موقت اضافه برداشت نکند، زیرا باعث می شود بانک اختیار عملش را در خلق پول از دست دهد. ● مطابق با قوانین احتیاطی پیمان EU، بانک نباید به صورت مستقیم اوراق منتشر شده توسط خزانه داری را بخرد، اگرچه عملیات بانک مرکزی در بازار بدهی عمومی بلامانع است. ● استقلال در حوزه سیاست پولی به این معناست که بانک نباید از دولت یا وزیر اقتصاد دستور بگیرد و قادر باشد تا سیاست هایش را در جهت رسیدن به هدف اصلی ثبات قیمت ها تنظیم کند. ● لازمه استقلال این است که دوره رئیس کل بانک نسبتاً طولانی و غیر قابل تجدید باشد و دلایل برکناری احتمالی به طور دقیق تصریح شده باشد. <p>ماده ۷- اصول عمومی</p> <p>۴- بدون لطمه به شرایط ماده ۱ بند ۳، در انجام وظایف تصریح شده در بند ۳ این ماده، نه دولت و نه هیچ هیئت ملی یا اتحادیه اروپا نباید به بانک مرکزی دستور دهد.</p> <p>ماده ۱۱- سیاست ارزی</p> <p>بدون لطمه به وجهت قانونی اتحادیه اروپا، دولت با بانک مرکزی در زمینه سیاست ارزی مشورت می کند.</p>	اسپانیا
<p>ماده ۳. استقلال</p> <p>۲- افغانستان بانک صلاحیت بازدید از ادارات و بررسی حساب ها، دفاتر، اسناد و سایر مدارک بانک ها، صرافان، عرضه کنندگان خدمات پولی، اپراتورهای سیستم پرداخت، عرضه کنندگان خدمات اوراق بهادار، اپراتورهای سیستم انتقال اوراق بهادار و سایر اشخاصی که جواز فعالیت را مطابق احکام این قانون به دست آورده و یا در افغانستان بانک ثبت شده باشند، دارا بوده و اطلاعاتی را که در اجرای وظایف نظارتی خود لازم بدانند، می تواند از اشخاص مذکور درخواست کند.</p> <p>۳- بانک مرکزی افغانستان طبق این قانون، در پیگیری اهداف خود کاملاً مستقل است و هیچ شخصی نباید در انجام وظایف بر اعضای بدنه تصمیم گیر بانک مرکزی تأثیر سوء بگذارد یا به هر طریق در فعالیت های بانک مرکزی افغانستان مداخله نماید.</p> <p>ماده ۷۶: بانکدار، مشاور، و کارگزار مالی</p> <p>۱- افغانستان بانک مکلف است به عنوان بانکدار، مشاور، و کارگزار مالی دولت و ادارات دولتی که وزیر اقتصاد تعیین می کند، عمل کند. هیچ معامله ای نمی تواند توسط افغانستان بانک و به منظور کمک مالی یا جهت تأمین منافع دولت یا یکی از ادارات دولتی افغانستان انجام گیرد.</p> <p>ماده ۱۱۸- مصونیت ها</p> <p>۲- اعضای شورای عالی، رئیس کل، قائم مقام، حسابرس کل، کارکنان یا نمایندگان افغانستان بانک طبق احکام این قانون یا قانون بانکداری، مسئول جبران خسارت ناشی از عمل یا اشتباهشان حین اجرای وظیفه نمی باشند، مگر اینکه اعمالشان ناشی از سوء نیت باشد.</p>	افغانستان
<p>ماده ۵۸- الف. حمایت از اقدامات با نیت صادقانه</p> <p>- هیچ گونه پیگرد قانونی علیه دولت یا بانک یا سایر افراد با نیت صادقانه برای انجام ضوابط این قانون یا مقررات مربوط به آن ممکن نیست.</p> <p>- هیچ گونه پیگرد قانونی در مورد هرگونه خسارت علیه دولت یا بانک یا سایر افراد با نیت صادقانه برای انجام ضوابط این قانون یا مقررات مربوط به آن ممکن نیست.</p>	هند
<p>۲-۲۲- سیاست پولی توسط بانک با خودمختاری و بدون هیچ گونه تأثیر خارجی طراحی و اجرا می شود.</p> <p>ماده ۸۷- امنیت</p> <p>۱- هیچ گونه اقدام قانونی در دادگاه یا نزد سایر مقامات در مورد زیر قابل طرح، رسیدگی، یا نگهداری نیست:</p> <p>علیه کارکنان و مقامات بانک مرکزی، نماینده بانک یا کارکنان وی در محدوده نمایندگی قانونی خود، هر شخص منصوب شده به موجب این قانون.</p> <p>در مورد هر اقدام انجام شده یا انجام نشده در مسیر انجام یا تصمیم انجام وظایف این قانون یا دستورالعمل یا بخشنامه های این قانون مشروط به اینکه با نیت مناسب انجام شده باشد.</p>	مالزی
<p>ماده ۱۰- الف. بانک مرکزی ج.ا.ا. مسئول تنظیم و اجرای سیاست پولی و اعتباری براساس سیاست کلی اقتصادی کشور می باشد.</p> <p>ماده ۱۴- بانک مرکزی ج.ا.ا. در حسن اجرای نظام پولی کشور می تواند به شرح زیر در امور پولی و بانکی دخالت و نظارت کند:</p> <p>۱۰. رسیدگی به عملیات و حساب ها و اسناد و مدارک بانک ها و اخذ هرگونه اطلاعات و آمار از بانک ها با توجه به لزوم حفظ اسرار حرفه ای.</p>	ایران

۳-۳-۱ فعالیت‌های منع شده (روابط مالی با دولت)

یکی از محورهایی که در ارزیابی میزان استقلال بانک‌های مرکزی اهمیت دارد، بررسی روابط مالی بانک مرکزی با بخش دولتی است. اینکه بخش دولتی تا چه حدی می‌تواند به منابع بانک مرکزی دسترسی داشته باشد و این دسترسی با چه نرخ‌هایی و با چه محدودیت‌های مبلغی مواجه است، در تعیین درجه استقلال بانک مرکزی مهم خواهد بود. این بحث بعضاً در قالب سلطه مالی نیز مطرح می‌شود و دلالت بر آن دارد که بانک مرکزی کسری بودجه ناشی از سیاست‌های مالی بخش دولتی را از طریق منابع پایه پولی تأمین می‌کند. البته همان‌گونه که گفته شد، لحاظ محدودیت‌های مالی و یا فقدان سلطه مالی به معنای عدم ارائه خدمات مالی مانند سپرده‌پذیری و عملیات مالی در بازارهای مالی و کارگزاری فروش اوراق خزانه و ارائه خدمات پرداخت به خزانه‌داری کشور نیست. این موارد در قوانین بانک‌های مرکزی عمده کشورها دیده شده است؛ اما خدماتی مانند خرید اوراق خزانه در بازار اولیه یا تعهد پذیرهنویسی اوراق دولتی، پرداخت وام به بخش دولتی و بعضاً پرداخت تنخواه و حتی وام کوتاه‌مدت نیز در قوانین بانک‌های مرکزی ممنوع شده است و صرفاً ممکن است در موارد استثنائی تنها در حدی که مجلس تعیین کرده باشد، مجاز باشد؛ به‌طور مثال، تعاملات مالی میان بانک مرکزی استرالیا و دولت و تأمین مالی تنخواه دولت در کوتاه‌مدت طبق شرایط از قبل تعیین شده‌ای دیده شده است.

در جدول ۷ با مرور قوانین کشورهای منتخب، روابط مالی منع شده بانک مرکزی با دولت و محدودیت‌های آن بررسی می‌شود.

جدول ۷. بررسی قوانین مرتبط با روابط مالی بانک مرکزی با دولت

کشور	ماده قانونی متناظر با روابط مالی بانک مرکزی با دولت
آذربایجان	۱-۱۶. بانک مرکزی نباید با دادن تسهیلات مستقیماً کسری بودجه را تأمین مالی کند.
رومانی	ماده ۶- عملیات بازار باز (رومانی) ۱. خرید مستقیم ابزارهای بدهی منتشر شده از سوی دولت، مقامات بخش عمومی در سطح محلی و ملی، شرکت‌های سهامی ملی، شرکت‌های ملی و سایر شرکت‌هایی که سهم اکثریت آن‌ها در اختیار دولت می‌باشد، در بازار اولیه ممنوع است. ۲. پس از پیوستن رومانی در اتحادیه اروپا، ممنوعیت تشریح شده در بند ۱ می‌بایست برای ابزارهای بدهی منتشر شده از سایر نهادهای تحت قانون عمومی و قانون اتحادیه اروپا نیز اعمال گردد. ماده ۷- عملیات اعطای تسهیلات (رومانی) ۲. اضافه برداشت‌ها و یا هرگونه تسهیلات اعطایی بانک ملی رومانی به دولت، بخش‌های عمومی در سطح محلی و ملی، شرکت‌های سهامی ملی، شرکت‌های ملی و سایر شرکت‌های تحت مالکیت دولت ممنوع است. ۳. بند قبل برای مؤسسات اعتباری دولتی که به‌عنوان مؤسسه اعتباری در حال فعالیت هستند، استثناست. ماده ۲۹- عملیات با اوراق بهادار دولتی (رومانی) ۱. انطباق با ماده ۶ بند (۱) این قانون، خرید مستقیم اوراق بهادار دولتی در بازار اولیه توسط بانک ملی رومانی ممنوع است. ماده ۵۱- تعاملات برای اشخاص ثالث (رومانی) ۲. به‌جز مفاد ماده ۷، بانک ملی رومانی نباید هیچ نوع کمک مالی در قالب وام، ذخایر، تصاحب کل، یا قسمتی از تعهدات مربوط به وام و یا ابزار بدهی دیگر، بدهی یا دیون مرتبط و یا در هر شکل دیگری را تعهد کند.
جمهوری چک	ماده ۳۴- الف. ممنوعیت تأمین مالی پولی براساس معاهده کارکرد اتحادیه اروپایی و قوانین مستقیماً اجرایی اتحادیه اروپایی، ارائه هر نوع خط اعتباری و تسهیلات اضافه برداشت از سوی بانک ملی چک به ارکان، مؤسسات، و سایر نهادهای اتحادیه اروپایی، دولت‌های مرکزی، مقامات منطقه‌ای و محلی، و سایر ارکان ذیل قانون عمومی، سایر مؤسسات ذیل قانون عمومی یا مسئولین کشورهای عضو اتحادیه اروپایی ممنوع است. خرید مستقیم ابزارهای بدهی متعلق به آن‌ها نیز از سوی بانک ملی چک ممنوع است.
عراق	ماده ۲۶- ممنوعیت پرداخت تسهیلات به دولت (عراق) ۱. بانک مرکزی نمی‌تواند به‌صورت مستقیم و یا غیرمستقیم اقدام به اعطای اعتبار به دولت و یا هر بخش دولتی و یا نهادهای تحت مالکیت دولت نماید و صرفاً می‌تواند طبق ماده ۳۰ این قانون جهت پوشش نیازهای نقدینگی بانک‌های تجاری دولتی که تحت نظارت بانک مرکزی هستند، اعتباراتی را در قالب شرایط بازار همانند بانک‌های تجاری خصوصی اعطا کند. ۲. بانک مرکزی می‌تواند اوراق بهادار منتشره از سوی دولت را در بازارهای ثانویه خریداری کند.
ارمنستان	ماده ۱۰. عملیات بازار باز ۲. بانک مرکزی نمی‌تواند نسبت به خرید اوراق بهادار دولت ارمنستان به حساب خود در عرضه اولیه اقدام کند. بانک مرکزی می‌تواند در مرحله انتشار اولیه، اوراق بهادار مذکور را به حساب بانک مرکزی یا بانک‌های برتر کشورهای دیگر خریداری کند. ماده ۳۴. اعطای اعتبار به دولت جمهوری ارمنستان

<p>هرگونه اعطای اعتبار مستقیم و غیرمستقیم یا هر نوع تأمین مالی دولت و سایر نهادهای دولتی، به‌جز در موارد مقرر در این قانون، از سوی بانک مرکزی ممنوع است.</p>	
<p>ماده ۲۲. بانک روسیه مجاز نیست برای تأمین کسری بودجه دولت روسیه و همچنین خرید اوراق بهادار در بازار اولیه به دولت وام دهد؛ به‌استثنای مواردی که در قانون بودجه فدرال تصریح شده باشد. بانک روسیه مجاز به اعطای وام برای تأمین مالی کسری بودجه‌های دولت، وجوه فوق بودجه‌ای، بودجه مؤسسات وابسته به فدراسیون روسیه، و بودجه‌های محلی نیست.</p> <p>ماده ۴۹. بانک روسیه مجاز نیست:</p> <p>با اشخاص حقوقی که مجوز بانکی ندارند و اشخاص حقیقی، عملیات بانکی انجام دهد؛ به‌استثنای مواردی که در بخش ۳ و ۵ ماده ۴۶ و ماده ۴۸ این قانون فدرالی تصریح شده است.</p> <p>مالکیت سهام مؤسسات اعتباری و سازمان‌های دیگر را داشته باشد؛ به‌استثنای مواردی که در مواد ۸، ۹، و ۳۹ این قانون فدرالی تصریح شده است.</p> <p>در زمینه معاملات املاک و مستغلات، عملیات بانکی انجام دهد؛ به‌غیراز مواردی که با مقررات حمایت از فعالیت‌های بانک روسیه و سازمان‌های آن مرتبط می‌شوند.</p> <p>به امور تولید و تجارت مشغول شود؛ به‌استثنای مواردی که در این قانون فدرالی تصریح شده باشد.</p> <p>شرایط وام‌های اعطاشده را تغییر دهد؛ به‌استثنای تغییراتی که توسط هیئت‌مدیره صورت گیرد.</p>	روسیه
<p>ماده ۵۴. بانک مرکزی بلغارستان مجاز به خرید ملک و دارایی‌های غیرمنقول نیست، مگر: برای تأمین مکان جهت انجام فعالیت خود یا برای کارمندان؛ و برای حفظ خود در مقابل زیان‌های ناشی از معاملات اعتباری.</p> <p>– بانک باید سه سال پس از خرید هر نوع ملکی، پیرو مورد ۲ بند (۱) این ماده، آن ملک را به فروش برساند.</p> <p>ماده ۵۵. بانک مرکزی بلغارستان حق مالکیت بر دارایی تحت مالکیت و خریداری‌شده خود را دارد؛ حق مالکیتی که جدا از مالکیت دولتی است.</p> <p>– تملک دارایی غیرمنقول و منقول و ازبین بردن ارقام فرسوده آن باید از سوی رئیس کل بانک مرکزی بلغارستان یا از سوی مقامی صورت پذیرد که اختیار این کار از سوی رئیس کل به او محول شده است. این امر باید مطابق با رویه‌ای که از سوی هیئت‌مدیره تنظیم شده و مطابق با مقررات قانون اموال عمومی انجام شود.</p> <p>ماده ۵۶. به‌غیراز مواردی که در این قانون در نظر گرفته شده است، بانک مرکزی بلغارستان مجاز به: ارائه اعتبار یا خرید اوراق بهادار یا هر نوع ابزار قابل معامله دیگری نیست؛ نگهداری هیچ نوع سپرده‌ای برحسب لوی یا قابل پرداخت برحسب لوی نیست؛ و نگهداری هیچ نوع سپرده‌ای نزد مردم محلی نیست.</p> <p>ماده ۵۷. بانک مرکزی بلغارستان می‌تواند در شرکت‌های مرتبط با فعالیت‌هایی که این بانک انجام می‌دهد، شریک شود یا منافی را کسب کند. بانک نمی‌تواند به‌عنوان شریک کلی به مشارکت در شرکت‌ها بپردازد.</p>	بلغارستان
<p>مطابق با قوانین احتیاطی پیمان EU، بانک نباید به‌صورت مستقیم اوراق منتشرشده توسط خزانه‌داری را بخرد، اگرچه عملیات بانک مرکزی در بازار بدهی عمومی بلامانع است.</p>	اسپانیا
<p>ماده (۷۶). بانکدار، مشاور، و کارگزار مالی</p> <p>۱. بانک مرکزی مکلف است به‌عنوان بانکدار، مشاور، و کارگزار مالی دولت و ادارات و مؤسسات دولتی تعیین‌شده توسط وزیر مالیه عمل کند.</p> <p>بانک مرکزی نمی‌تواند به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم جهت تأمین منافع دولت یا یکی از ادارات و مؤسسات دولتی افغانستان، خدمات مالی اعطا نماید.</p> <p>ماده (۸۱) وام‌دهی بانک مرکزی به دولت</p> <p>غیر از موارد مندرج در ماده (۸۲) این قانون، بانک مرکزی نمی‌تواند هیچ‌گونه منابع مالی را برای دولت یا دستگاه‌های دولتی فراهم کند.</p> <p>ماده (۸۲) خرید اوراق بهادار قرضه دولتی</p> <p>خرید اوراق بهادار بدهی صادرشده توسط دولت به‌مثابه وام بانک مرکزی به دولت تلقی شده و ممنوع است؛ مگر اینکه خریداری اوراق بدهی دولت در بازار ثانویه بوده و با اهداف سیاست پولی بانک مرکزی مطابقت داشته یا برای سرمایه‌گذاری دارایی‌های بانک مرکزی لازم باشد.</p>	افغانستان
<p>ماده ۷۶ – کسب‌وکارهای ممنوعه – مگر در موارد مصرح قانون، بانک نمی‌تواند وارد تجارت یا کسب هر نوع منفعت در امور تجاری، کشاورزی، صنعتی، یا سایر امور شود مگر برای دریافت بدهی‌ها که در این‌صورت باید این منفعت در اولین زمان ممکن واگذار شود؛</p> <p>فراهم‌کردن تأمین مالی مبتنی بر وثیقه سهام؛</p> <p>خرید سهام شرکت‌ها؛</p>	مالزی

<p>پرداخت تأمین مالی بدون وثیقه یا با وثایق تعیین نشده در قانون، مشروط به اینکه در صورت تشخیص بانک در مورد وجود خطر در مورد بدهی، بانک می‌تواند این بدهی را به پشتوانه دارایی‌های منقول و غیرمنقول بدهکار وثیقه‌دار بکند یا مالکیت آن را به دست آورد و بتواند آن را در اولین فرصت بازفروش کند؛</p> <p>صدور یا پذیرش دستور پرداخت غیرجاری؛</p> <p>تنزیل اوراق یا سفته‌های امضا شده توسط هیئت مدیره یا کارکنان یا پذیرش آن‌ها به عنوان وثیقه؛</p> <p>ماده (۷۷) تأمین مالی موقت برای دولت</p> <p>۱. هیئت مدیره می‌تواند به طور موقت برای دولت بنا بر شرایط موجود در اقتصاد به علت کمبود موقتی بودجه درآمدی، تأمین مالی انجام دهد.</p> <p>۲. تمام تأمین مالی که تحت بند «۱» انجام می‌شود، باید در اسرع وقت بازپرداخت گردد و در هر صورت بازپرداخت آن نباید بیش از سه ماه پس از پایان سال مالی دولت، که تأمین مالی در آن صورت گرفته است، به طول انجامد و اگر پس از آن تاریخ، هرگونه تأمین مالی بازپرداخت نشده باشد، قدرت بانک برای ارائه تأمین مالی بیشتر در هر سال مالی بعدی، عملی و اجرایی نخواهد بود، مگر تازمانی که تمام بدهی واریز نشده بازپرداخت شود.</p> <p>۳. مجموع مبلغ تأمین مالی انجام شده توسط بانک تحت بند «۱» و اوراق بهادار صادر شده توسط دولت، که توسط بانک خریداری شده است به استثنای هر اوراق بهاداری که طی عملیات سیاست پولی کسب کرده یا منحصراً برای عملیات سیاست پولی خود نگه داشته است، در هر زمان نباید بیش از ۱۲/۵ درصد مبلغ درآمدهای تخمین زده شده فدراسیون باشد که در مجلس نمایندگان طبق ماده (۹۹) قانون اساسی برای سال مالی که در آن تمدید تأمین مالی صورت گرفته، نگارش شده است.</p>

۳-۴ مسئولیت پذیری و تعامل بانک مرکزی با ذی‌نفعان

با توجه به آنکه اعطای استقلال و اختیارات کافی در پیگیری اهداف، لزوم پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری هر نهادی را مطرح می‌کند، در قوانین بانک‌های مرکزی پس از تصریح اهداف و اعطای اختیارات و استقلال کافی برای ایفای وظایف و تعهدات، مرجعی نیز برای پاسخ‌گویی مقام پولی تعیین می‌شود. علاوه بر این، بعضاً شفافیت بانک مرکزی و انتشار گزارش‌های ادواری روی دیگری از مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی قلمداد می‌شود. اما از آنجاکه ممکن است در پیگیری اهداف و یا انجام وظایف و کارکردها، تعارضات و اختلافاتی مطرح شود، در قوانین بانک مرکزی و یا در اسناد بالادستی مانند قانون اساسی، مرجعی برای حل و فصل اختلافات و یا رسیدگی به تعارضات در بانک مرکزی تعیین می‌شود. این مرجع می‌تواند مجلس، دولت، و یا ترکیبی از این دو باشد؛ ولی در هر صورت سبب می‌شود که علاوه بر ضمانت انتشار گزارش‌های ادواری و عمومی، مرجعی نیز برای پاسخ‌گویی مقام پولی در مقابل استقلال و اختیارات اعطایی وجود داشته باشد. در جدول ۸، قوانین مرتبط با پاسخ‌گویی بانک‌های مرکزی در برابر مراجع قانونی بررسی شده است.

جدول ۸. بررسی قوانین مرتبط با پاسخ‌گویی و تعامل بانک مرکزی با ذی‌نفعان

کشور	مواد قانونی متناظر با تعامل بانک مرکزی با ذی‌نفعان
آذربایجان	<p>ماده ۳۱: تعیین نرخ سود - بانک مرکزی باید نرخ تأمین مالی مجدد و نرخ مبادلات خود را منتشر کند. بانک مرکزی باید تصمیمات در زمینه جایگزینی اسکناس و مسکوک و توصیف انواع جدید و فرایند جایگزینی را در کثیرالانتشار و عمومی منتشر کند.</p> <p>ماده ۴۳: اطلاعات ذخایر بین‌المللی طلا و ارز بانک باید در ادوار حداکثر فصلی یک گزارش عمومی از ذخایر را اعلام بکند.</p> <p>بانک مرکزی در حدود قانون تحصیل اطلاعات و قانون آزادی اطلاعات می‌تواند اطلاعات مؤسسات را در حیطه وظایف خودش افشا کند.</p> <p>صورت‌های مالی حسابرسی شده و گزارش بودجه عملیاتی باید تحویل رئیس جمهور شود - در بازه حداکثر یک ماه بعد از حسابرسی باید صورت‌های مالی همراه با نظرات حسابرس انتشار عمومی پیدا کند.</p> <p>ماده ۶۴: انتشارات بانک مرکزی باید گزارش‌هایی به صورت سالانه منتشر کند (محتوای نتایج سیاست پولی اعمال شده، شرایط نظام بانکی، شرایط مالی بانک مرکزی، و نتیجه بودجه عملیاتی بانک مرکزی) بانک مرکزی حداقل ماهی یک بار باید بولتن‌های اطلاعاتی در مورد شرایط بازارهای پولی و مالی منتشر کند. بانک مرکزی با همکاری با مقام نظارت بازارهای مالی، باید خلاصه آمارهای بانکی و سایر اطلاعات مربوط و مناسب را منتشر کند. انتشار خلاصه ترازنامه بانک مرکزی در خبرگزاری‌ها به صورت ماهانه ضروری است.</p> <p>ماده ۷: پاسخ‌گویی بانک مرکزی - پاسخ‌گویی به رئیس جمهور در موارد: عزل و نصب اعضای هیئت‌مدیره؛ عزل و نصب رئیس هیئت‌مدیره یا رئیس کل و معاونانش - نصب حسابرس خارجی و در صورت لزوم انجام حسابرسی ویژه - تقدیم دو گزارش سالانه اجرای اهداف و صورت‌های مالی حسابرسی شده و گزارش بودجه عملیاتی ۲۱- نحوه عزل و نصب بر طبق قانون اساسی با توصیه رئیس جمهور به مجلس است. ۱- ۵۸ مطابق با قانون اساسی، عملیات بانک مرکزی سالی یک بار توسط حسابرس منصوب حسابرسی می‌شود. ۲- ۵۸ حسابرسی ویژه مطابق با قانون اساسی مجاز است</p>
رومانی	<p>ماده ۳۵ - (۴) از طرف هیئت‌مدیره، رئیس باید تا ۳۰ ژوئن هر سال، گزارش سالانه بانک ملی رومانی، که شامل فعالیت‌های بانک ملی رومانی، صورت‌های مالی سالانه و گزارش حسابرس است به پارلمان ارسال کند، این گزارش قابل مباحثه است اما در جلسه مشترک دو مجلس مورد رأی‌گیری قرار نمی‌گیرد.</p> <p>ماده ۳۶ - حسابرسی صورت‌های مالی سالانه (رومانی) (۲) گزارش و نظر حسابرس مالی باید به هیئت‌مدیره بانک ملی رومانی ارائه شده و همراه با صورت‌های مالی سالانه منتشر شود.</p> <p>ماده ۴۶ - انتشار صورت‌های مالی سالانه (رومانی) پس از تصویب در هیئت‌مدیره، صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده بانک ملی رومانی همراه با گزارش حسابرس مالی باید در روزنامه رسمی Monitorul Oficial al României منتشر شود.</p> <p>ماده ۴۹ - اطلاعات آماری (رومانی) (۶) اطلاعات آماری ناشی از پردازش داده‌های انحصاری، می‌تواند توسط بانک ملی رومانی، به‌طور کامل و یا جزئی، منتشر یا چاپ شود مشروط بر آنکه اشخاص حقوقی و افراد به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم مورد شناسایی قرار نگیرند.</p> <p>ماده ۵۶ - ارتباط با عموم مردم (رومانی) (۱) تمام مقررات صادره توسط بانک ملی رومانی باید در روزنامه رسمی Monitorul Oficial al României منتشر شود. (۲) بانک ملی رومانی باید یک دفتر ثبت عمومی شامل مقررات منتشره خود در Monitorul Oficial al României را نگهداری کند. (۳) هدف از ابلاغیه‌ها ارائه تصویر واضح و روشن از سیاست‌ها و اقدامات انجام شده توسط بانک ملی رومانی در انجام وظایف خود به عموم مردم، انجمن‌های کسب‌وکار داخلی و بین‌المللی، اداره عمومی و جامعه دانشگاهی است. (۴) بانک ملی رومانی باید به‌صورت دوره‌ای اقدام به انتشار گزارش سالانه، گزارش تراز پرداخت و موقعیت سرمایه‌گذاری بین‌المللی رومانی، گزارش تورم، بولتن و مطبوعات مربوط به پول و تحولات اعتباری، مطالعات و مقالات دیگر ارائه‌دهنده اطلاعات به عموم مردم نماید.</p>

<p>ماده ۳.</p> <p>۱ - بانک ملی چک حداقل یک بار در سال، گزارش ثبات مالی را جهت استحضار به مجلس نمایندگان تقدیم می‌کند. این گزارش شامل استراتژی سیاست‌های احتیاطی کلان است. بانک ملی چک می‌بایست این گزارش را به‌گونه‌ای منتشر کند که امکان دسترسی به آن از راه دور فراهم باشد.</p> <p>۲ - بانک ملی چک گزارش تحول پولی را حداقل دو بار در سال جهت بررسی به مجلس نمایندگان تقدیم می‌کند. در صورتی که مجلس نمایندگان درخواست یک گزارش اضافی داشته باشد، بانک ملی چک می‌بایست گزارش تحول پولی درخواستی را حداکثر ظرف سی روز از تاریخ درخواست، تهیه و تقدیم نماید. مجلس نمایندگان محتوای مورد نظر در گزارش درخواستی را اعلام می‌کند. رئیس کل بانک ملی چک با حضور در صحن مجلس نمایندگان، گزارش تحول پولی را ارائه می‌دهد. مجلس نمایندگان گزارش تحول پولی را تأیید کرده یا درخواست اعمال اصلاحاتی در این گزارش می‌نماید.</p> <p>در صورتی که مجلس نمایندگان درخواست اعمال اصلاحات در گزارش تحول پولی نماید، بانک ملی چک می‌بایست ظرف حداکثر شش هفته نسبت به ارائه گزارشی که مطابق نظرات این مجلس اصلاح شده است، اقدام کند.</p> <p>بانک ملی چک می‌بایست حداقل یک بار در هر سه ماه، گزارش تحول پولی را به طریقی که امکان دسترسی به آن از راه دور فراهم باشد، در دسترس عموم قرار دهد.</p> <p>ماده ۴۳.</p> <p>۱ - بانک ملی چک نسبت به جمع‌آوری، نگهداری و انتشار آمار و اطلاعات پولی، آمار و اطلاعات ترازپرداخت‌ها، اطلاعات فصلی حساب سرمایه، آمار، و اطلاعات بازار مالی، آمار و اطلاعات اوراق بهادار و سایر آمارها و اطلاعات در حوزه صلاحیت خود اقدام می‌کند.</p> <p>۲ - بانک ملی چک با هدف تأمین مقاصد آماری، نسبت به نگهداری فهرست مؤسسات مالی در جمهوری چک و سایر فهرست‌های مشابه اقدام کرده و به شیوه‌ای که امکان دسترسی از راه دور را فراهم آورد، نسبت به انتشار آن‌ها اقدام می‌کند.</p> <p>۳ - مطابق تعهدات محدودکننده در جمهوری چک و تعهدات ناشی از عضویت در سازمان‌های بین‌المللی، بانک ملی چک اطلاعات آماری مورد نظر صندوق بین‌المللی پول، سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه، بانک جهانی، و سایر نهادهای بین‌المللی را تهیه و ارائه می‌کند.</p> <p>۴ - بانک ملی چک می‌تواند اطلاعات آماری حاصل از تجمیع داده‌های دریافتی از حداقل ۳ نهاد گزارشگر را منتشر کند. در صورتی که شرط مذکور برقرار نباشد، بانک ملی چک اطلاعات آماری را تنها به‌عنوان اطلاعات آماری محرمانه، ذیل بند ۱، ارائه می‌دهد. چنانچه نهاد گزارشگر، به‌صورت غیرمستقیم از اطلاعات آماری ارائه‌شده قابل شناسایی باشد نیز رویه مذکور به همان شیوه حاکم است.</p> <p>۵ - بانک ملی چک جامعه را به شیوه‌ای که امکان دسترسی از راه دور فراهم باشد، از نتایج پیمایش‌های آماری مطلع می‌سازد.</p> <p>۶ - گزارش بانک ملی چک در خصوص نظارت بر بازار مالی بانک ملی چک هر ساله نسبت به گردآوری گزارش نظارت بر بازار مالی و ارسال آن به مجلس نمایندگان، سنا، و به دولت اقدام می‌کند. این گزارش، می‌بایست تا ۳۰ ژوئن سال بعد ارسال شود.</p> <p>ماده ۴۸.</p> <p>بانک ملی چک مطابق با سایر قوانین، نسبت به نگهداری حساب‌ها اقدام می‌کند.</p> <p>حساب‌های سالانه بانک ملی چک می‌بایست توسط یک یا چند حسابرس که با توافق میان هیئت بانک و وزیر دارایی منصوب شده‌اند، حسابرسی شود.</p> <p>به‌محض حسابرسی و تصویب حساب‌های بانک، هیئت بانک نسبت به انتشار و تقدیم آن‌ها به مجلس نمایندگان اقدام می‌کند.</p> <p>بانک ملی چک گزارش سالانه، حاوی اطلاعات پایه‌ای در خصوص تحول پولی را منتشر می‌کند.</p> <p>بانک ملی چک هر ده روز یک گزارش در خصوص موقعیت مالی خود منتشر می‌کند.</p> <p>ماده ۴۹.</p> <p>بانک ملی چک می‌بایست نسبت به انتشار روزنامه رسمی، به‌شیوه‌ای که امکان دسترسی از راه دور را فراهم کند، اقدام کند. روزنامه رسمی می‌بایست در شماره‌های متوالی، با سریال مشخص که هر سری در پایان هر سال به اتمام می‌رسد، منتشر شود.</p> <p>بانک ملی چک می‌بایست نسبت به انتشار اسناد اطلاعات رسمی این بانک شامل تصمیمات هیئت بانک در خصوص نرخ بهره، شرایط مبادلات بانک، حقایق حائز اهمیت برای اشخاص فعال در بازار مالی و نظرات تفسیری بانک ملی چک اقدام کند.</p> <p>اسناد اطلاعاتی رسمی بانک ملی چک می‌بایست توسط یکی از اعضای هیئت بانک امضا شود.</p> <p>اسناد اطلاعات رسمی بانک ملی چک می‌بایست در روزنامه بانک منتشر شود.</p>	<p>جمهوری چک</p>
<p>ماده ۳۶ - جمع‌آوری پول (عراق)</p> <p>۳. بانک مرکزی باید با انتشار در روزنامه رسمی، مردم را از اسکناس و سکه که دارای پول رایج هستند، مطلع کند.</p> <p>ماده ۴۵ - دفاتر و اسناد؛ صورت‌های مالی و گزارش‌ها (عراق)</p>	<p>عراق</p>

<p>۲. بانک مرکزی باید در اسرع وقت پس از پایان هر ماه، در روزنامه رسمی و در وبسایت رسمی خود ترازنامه نشان‌دهنده وضعیت بانک مرکزی در پایان روز کاری آخر هر ماه را آماده‌سازی و منتشر کند.</p> <p>۳. بانک مرکزی ظرف سه ماه پس از پایان هر سال مالی، باید صورت‌های مالی سالانه که وضعیت مالی بانک مرکزی را به صورت شفاف تأیید کند، آماده کند.</p> <p>۴. هیئت‌مدیره باید ظرف سه ماه پس از پایان هر سال مالی، به دولت، با نسخه‌ای به وزیر دارایی و مجلس قانون‌گذاری، موارد زیر را تقدیم کند:</p> <p>الف. صورت‌های مالی سالانه بانک مرکزی، تأییدشده توسط هیئت‌مدیره، امضاشده توسط رئیس‌کل، و تأییدشده توسط حسابرس مستقل، همراه با هر نوع گزارش یا تفسیری که حسابرس خارجی ممکن است مایل به ساخت آن باشد.</p> <p>ب. گزارشی در مورد عملیات بانک مرکزی طی سال مالی اخیر، به‌ویژه در رابطه با اهداف سیاست‌های پولی خود و اتفاقاتی که اقتصاد عراق را تحت‌تأثیر قرار داده است. این گزارش باید شامل بیانیه‌ای در خصوص چشم‌انداز بانک مرکزی برای اقتصاد در سال آینده با تأکید بر مسائل سیاست پولی نیز باشد.</p> <p>گزارش بررسی تحولات سیاست مذکور باید شامل: ۱- بررسی سیاست‌ها و اقدامات هیئت‌مدیره در طول سال و تجزیه و تحلیل شرایط اقتصادی و مالی که آن سیاست‌ها و اقدامات را برمی‌انگیزد؛ ۲- بررسی وضعیت نظام مالی عراق با تأکید ویژه بر نظام بانکی و پرداخت؛ و ۳- متون مصوبات عمده حقوقی و اقدامات اداری دولت و بانک مرکزی در طول سال که مربوط به وظایف و عملکرد بانک مرکزی و بانک‌ها و سایر مؤسسات مالی فعال در عراق است، باشد.</p> <p>۱. بانک مرکزی باید صورت‌های مالی سالانه حسابرسی‌شده را در روزنامه رسمی و در وبسایت خود منتشر کند. گزارش‌های مذکور در بند (۴) باید منتشر شود.</p> <p>۲. بانک مرکزی باید، با مبنای سه‌ماهه، گزارش سیاست‌های پولی و ثبات مالی در مورد تحولات سال جاری، ازجمله اتفاقاتی که اقتصاد عراق را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، که در بند (۴) زیر بند (ب) بیان شد، منتشر کند.</p> <p>۳ رئیس بانک مرکزی باید حداقل یک‌بار در سال عملکرد بانک مرکزی و اهداف سیاست پولی خود را، ازجمله اتفاقاتی که اقتصاد عراق را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، که در بند (۴) زیر بخش (ب) شرح داده شده است، به مجلس قانون‌گذاری گزارش کند.</p>	
<p>ماده ۶. برنامه‌های سیاست پولی</p> <p>۱. در هر فصل، بانک مرکزی نسبت به انتشار برنامه سیاست پولی مربوط به ۱۲ ماه آتی به‌عنوان یک رهنمود اقدام می‌کند. بانک مرکزی، هر ساله ظرف ۱۰ روز از تصویب بودجه کشور، نسبت به ارائه برنامه سیاست پولی سالانه به مجلس ملی جمهوری ارمنستان اقدام و براساس قواعد مجلس ملی منتشر می‌کند.</p> <p>۲. برنامه‌های سیاست پولی شامل موارد زیر است: پیش‌بینی نرخ تورم؛ رویکرد سیاست پولی؛ سایر موارد تعریف‌شده از سوی هیئت‌مدیره بانک مرکزی با هدف اجرای موارد مقرر در این قانون؛</p> <p>ماده ۷.</p> <p>۲. رئیس یا قائم‌مقام رئیس به‌صورت منظم، نسبت به ارائه توضیحات موردنظر مجلس ملی و کمیته‌های دائمی آن در خصوص سیاست‌های بانک مرکزی اقدام می‌کنند.</p> <p>ماده ۱۷. گزارش‌های سالانه و فصلی</p> <p>۱. تا قبل از اول مه هر سال، بانک مرکزی می‌بایست گزارش سالانه مربوط به سال قبل را منتشر کند. این گزارش شامل این موارد است: i. گزارش مالی حسابرسی‌شده؛ ii. سایر موارد مربوط به اداره بانک مرکزی.</p> <p>۲. بانک مرکزی به‌صورت منظم و حداقل یک‌بار در سال گزارش ثبات مالی جمهوری ارمنستان را منتشر می‌کند.</p> <p>بانک مرکزی، به‌صورت منظم و حداقل یک‌بار در هر فصل، ترازنامه پیش‌بینی‌شده برای دوره زمانی مشابه آتی را منتشر می‌کند.</p> <p>۳. بانک مرکزی ظرف ۲ ماه پس از پایان هر فصل، گزارشی مورد تأیید هیئت بانک در خصوص پیاده‌سازی برنامه سیاست پولی طی ۱۲ ماه گذشته منتشر می‌کند.</p> <p>۴. بانک مرکزی ظرف ۲ ماه پس از پایان فصل‌های اول و سوم هر سال، گزارش عملکرد و نیز برنامه‌های سیاست پولی مصوب برای این فصل‌ها را در مجلس ملی ارائه می‌کند. گزارش ارائه‌شده در خصوص عملکرد فصل اول، می‌بایست به‌همراه گزارش مالی سالانه بانک مرکزی به مجلس ارائه شود.</p>	ارمنستان
<p>۱۳. همکاری با دولت (آلمان)</p> <p>(۱) دویچه بوندس بانک به دولت فدرال در مورد مسائل مهم سیاست پولی مشاوره و اطلاعات درخواستی را در اختیار آن قرار می‌دهد.</p> <p>(۲) دولت فدرال می‌بایست از مشورت رئیس دویچه بوندس بانک در خصوص مسائل مهم سیاست‌های پولی استفاده کند.</p> <p>۱۸. تجمیع آمار (آلمان)</p>	آلمان

<p>دویچه بوندس بانک در راستای ایفای نقش خود اختیار دارد که آمار و اطلاعات لازم در خصوص نظام بانکی و نظام پولی را از تمام مؤسسات اعتباری، شرکت‌های آلمانی مدیریت سرمایه مالی، و شرکت‌های سهامی سرمایه‌گذاری خارجی را جمع‌آوری کند. دویچه بوندس بانک می‌تواند جهت استفاده عام اطلاعات را منتشر کند. اطلاعات انفرادی افراد و مؤسسات نمی‌تواند توسط دویچه بوندس بانک انتشار عام گردد. افراد مجاز به اخذ اطلاعات در بخش ۱۳ (۱)، فقط در صورتی می‌توانند اطلاعات انفرادی افراد و مؤسسات را دریافت کنند که در راستای دستور مربوطه استفاده کنند.</p> <p>۳۳. اطلاع‌رسانی عمومی (آلمان)</p> <p>بانک می‌تواند نسبت به انتشار اعلامیه‌های عمومی به‌ویژه در خصوص فراخوان اسکناس‌ها و یا ارائه آمار و اطلاعات به روزنامه رسمی فدرال (Gazette Federal) اقدام نماید.</p>	
<p>ماده ۵. بانک روسیه به مجلس دوما شورای قانون‌گذاری روسیه پاسخ‌گوست. بانک روسیه موظف است طبق رویه‌ای که توسط قوانین فدرالی تعیین شده است، اطلاعات لازم را برای رئیس‌جمهور و دوما فراهم نماید.</p> <p>مجلس دوما:</p> <p>گزارش‌های سالانه بانک روسیه را بررسی و در خصوص آن تصمیم‌گیری می‌کند.</p> <p>در خصوص بازرسی از فعالیت‌های مالی و اقتصادی بانک روسیه، واحدها و بخش‌های آن توسط اتاق حسابرسی فدراسیون روسیه تصمیم‌گیری می‌کند. چنین تصمیمی تنها براساس پیشنهاد هیئت مالی ملی اخذ می‌گردد.</p> <p>جلسات استماع فعالیت‌های بانک روسیه را با مشارکت نمایندگان دوما برگزار می‌کند.</p> <p>ماده ۲۴. دوره گزارش‌دهی (سال مالی) بانک روسیه از اول ژانویه تا ۳۱ دسامبر هر سال است.</p> <p>ماده ۲۵. بانک روسیه می‌بایست گزارش سالانه خود را تا قبل از ۱۵ مه سال بعد به دوما تقدیم کند.</p> <p>گزارش سالانه بانک روسیه باید شامل موارد زیر باشد:</p> <p>گزارشی در مورد فعالیت‌های بانک روسیه شامل فهرستی از تدابیر آن بانک در اجرای سیاست پولی واحد و تجزیه و تحلیل چگونگی کارکرد عوامل اصلی سیاست پولی واحد؛</p> <p>تجزیه و تحلیلی از وضعیت اقتصادی روسیه، شامل تجزیه و تحلیل گردش پول رایج کشور و اعتبارات، بازار مالی روسیه، موقعیت مبادلات ارزی و موازنه پرداخت‌ها و سیستم پرداخت ملی؛</p> <p>صورت‌های مالی سالانه بانک؛</p> <p>گزارش حسابرس در خصوص صورت‌های مالی بانک؛</p> <p>گزارش اتاق حسابرسی روسیه در خصوص نتایج حسابرسی از حساب‌ها و عملیات بانک روسیه که تحت پوشش قوانین سرّی دولت روسیه‌اند.</p> <p>اطلاعات مربوط به اقدامات صورت‌گرفته با هدف مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم؛</p> <p>صورت‌های مالی سالانه بانک؛</p> <p>گزارش حسابرس در خصوص صورت‌های مالی بانک؛</p> <p>گزارش اتاق حسابرسی روسیه در خصوص نتایج حسابرسی از حساب‌ها و عملیات بانک روسیه که تحت پوشش قوانین سرّی دولت روسیه‌اند.</p> <p>اطلاعات مربوط به اقدامات صورت‌گرفته با هدف مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم؛</p> <p>در راستای اهداف این قانون، صورت‌های مالی سالانه بانک روسیه باید مشتمل بر موارد زیر باشد:</p> <p>ترازنامه و صورت‌حساب سود و زیان، شامل گزارشی در خصوص سود ایجادشده و نحوه تسهیم آن؛</p> <p>گزارشی در مورد ایجاد و نحوه استفاده از اندوخته‌ها و وجوه بانک روسیه؛</p> <p>گزارشی در مورد مدیریت بانک روسیه بر اوراق بهادار و سهم‌الشرکه بانک روسیه در سرمایه سازمان‌های تحت مالکیت آن؛</p> <p>گزارشی در مورد هزینه‌های نگهداری کارکنان بانک روسیه؛</p> <p>گزارشی در مورد اجرای بودجه سرمایه‌ای بانک؛</p> <p>گزارشی در مورد حجم مبادلات صورت‌گرفته توسط بانک روسیه در بورس سهام و سایر بازارهای مبادله اوراق بهادار.</p> <p>دوما می‌بایست گزارش سالانه بانک روسیه را برای ارزیابی به رئیس‌جمهور و به دولت روسیه تقدیم کند.</p> <p>دوما باید تا قبل از اول ژوئیه هر سال، گزارش مذکور را ملاحظه و در خصوص آن تصمیم‌گیری کند.</p> <p>گزارش سالانه بانک روسیه می‌بایست تا قبل از ۱۵ ژوئیه سال بعد منتشر شود.</p> <p>بانک روسیه باید ترازنامه، اطلاعات مرتبط با گردش نقدینگی، شامل ساختار و تغییرات عرضه پول، و اطلاعات عمومی در خصوص عملیات بانک روسیه را ماهانه منتشر کند.</p> <p>ماده ۴۵. بانک روسیه هر سال پیش‌نویس رهنمودهای سیاست پولی واحد برای سال بعد را تهیه و حداکثر تا اول دسامبر، به دوما ارائه می‌کند.</p>	روسیه

<p>پیش نویس مذکور، پیش از ارائه به دوما می بایست به رئیس جمهور و دولت فدراسیون روسیه ارائه شود. رهنمودهای سیاست پولی واحد شامل موارد زیر است: اصول مهم سیاست پولی که توسط بانک روسیه دنبال می شود. خلاصه ای از وضعیت اقتصادی کشور؛ پیش بینی از نتایج موردانتظار در اجرای مؤلفه های اساسی سیاست پولی در سال موردنظر؛ تحلیل کمی از دلایل عدم دستیابی به اهدافی که بانک روسیه برای سیاست پولی در سال جاری تعیین کرده است؛</p>	
<p>ماده ۱ (۲) بانک مرکزی بلغارستان باید فعالیت های خود را در برابر مجلس ملی گزارش دهد. ماده ۲۵ (۵) پیش از آنکه اسکناس یا سکه جدیدی به پول در گردش اضافه شود، بانک مرکزی بلغارستان موظف است شرح دقیق آن را در روزنامه رسمی و دیگر رسانه های گروهی منتشر کند. ماده ۳۵. بانک مرکزی بلغارستان موظف است نرخ بهره پایه را مطابق با روش تعیین شده از سوی هیئت مدیره اعلام و در روزنامه رسمی منتشر کند. ماده ۴۸ (۳) گزارش مخارج بودجه بانک مرکزی باید از سوی دفتر حسابرسی ملی بازرسی شود. این دفتر گزارش ویژه ای از نتایج بازرسی فوق آماده خواهد کرد. گزارش مخارج بودجه بانک مرکزی به همراه گزارش سالانه بانک باید به صورت هم زمان برای مجلس ملی ارسال شود. ماده ۴۹. بانک مرکزی بلغارستان موظف است: ۱- به صورت هفتگی ترازنامه واحد نشر را منتشر کند. این ترازنامه موقعیت دارایی ها و بدهی های پایه واحدهای نشر، شامل ذخایر ناخالص بین المللی و مقدار کل تعهدات پولی بانک را نشان خواهد داد؛ ۲- موقعیت دارایی ها و بدهی های پایه خود را در پایان هر ماه در روزنامه رسمی منتشر کند، به نحوی که ترازنامه های جداگانه ای را از واحدهای نشر و بانکی ارائه نماید. همچنین، بانک مرکزی بلغارستان باید صورت های مالی و حساب سود و زیان سالانه بانک را نیز در روزنامه رسمی منتشر کند.</p>	بلغارستان
<p>ماده ۱۰- اطلاعات و پاسخ گویی در حوزه سیاست پولی ۱- بانک به طور منظم باید مجلس و دولت را از اهداف و اجرای سیاست های پولی آگاه کند. برای این منظور، از رئیس کل بانک مرکزی خواسته می شود تا مطابق با مقررات مجلس در کمیته سنا یا کنگره یا کمیته های مشترک و همچنین جلسات کابینه یا جلسات کمیسیون امور اقتصادی حضور یابد. ۲- به علاوه، ممکن است از رئیس کل خواسته شود تا در جلسات «شورای سیاست مالی» - اشاره شده در ماده ۳ قانون اساسی - به منظور ارائه گزارش در خصوص مسائل مربوط به حیطه اختیارات بانک حضور یابد.</p>	اسپانیا
<p>ماده ۱۰۴- ۱. بانک مرکزی افغانستان موظف است تا ۳ ماه پس از پایان سال مالی، موارد زیر را به مجلس افغانستان گزارش کند: • صورت های مالی اظهار نظر شده توسط حسابرس مستقل • گزارش اقدامات و امور انجام شده در سال گذشته • گزارشی از وضعیت اقتصاد ۲. بانک مرکزی افغانستان موظف است تا ۱۵ روز کاری پس از پایان هر ماه، پیش نویس صورت های مالی ماهانه بانک را آماده و به وزارت مالیه گزارش کند. پیش نویس مذکور باید مشتمل بر تغییر ذخایر ارزی بانک در طول ماه باشد. ۳. علاوه بر گزارش مندرج در این ماده، بانک مرکزی می تواند گزارش های دیگری در خصوص مسائل اقتصادی و مالی منتشر کند.</p>	افغانستان
<p>ماده ۳۰- امکان دولت در ملغی کردن هیئت مدیره در صورتی که دولت فکر کند که بانک در انجام وظایف خود شکست خورده است یا در محدوده این قانون می تواند هیئت مدیره را با اعلام در روزنامه رسمی ملغی و وظایفش را به یک نهاد دیگر محول کند. در این صورت، دولت باید در مدت حداکثر سه ماه از زمان اعلام رسمی ملغی شدن، یک گزارش از دلیل این رفتار را به پارلمان ارائه کند. ماده ۴۹- انتشار نرخ بانک بانک باید نرخ تنزیل مجدد یا خرید بروات و سایر اوراق تجاری را منتشر کند. ماده ۵۳- گزارش های رسمی بانک باید گزارشی هفتگی در مورد واحد نشر و واحد بانکی همراه با انتشار اعلامیه در روزنامه رسمی به دولت بفرستد. دولت باید این اعلامیه را به صورت رسمی در بازه های مشخص در روزنامه رسمی منتشر کند.</p>	هند

بانک باید در مدت دو ماه بعد از هر سال مالی، صورت‌های مالی و حساب‌ها با امضای رئیس‌کل، قائم‌مقام‌ها، مسئول حسابداری و تأییدیه حسابرس را به‌همراه گزارش عملکرد هیئت‌مدیره به دولت بفرستد. دولت باید این گزارش‌ها را در روزنامه رسمی منتشر کند.	
<p>ماده ۷۲- انتشار سیاست‌ها</p> <p>۱- بانک باید وزیر دارایی را در جریان سیاست‌های موضوع اهداف اصلی‌اش قرار بدهد.</p> <p>۲- در صورت بروز اختلاف در مورد اهداف اصلی، وزیر و بانک باید تلاش کنند به توافق برسند.</p> <p>۳- در صورت عدم امکان توافق، هیئت‌مدیره باید یک بیانیه در مورد موضوع و دلیل اختلاف به وزیر دارایی ارسال کند.</p> <p>۴- وزیر دارایی بیانیه به‌همراه یک توصیه را به کابینه انتقال می‌دهد.</p> <p>۵- عطف به ارسال بیانیه و توصیه‌ها، کابینه می‌تواند در مورد این اختلاف تصمیم بگیرد.</p> <p>۶- وزیر دارایی تصمیم اتخاذشده را به بانک ابلاغ می‌کند و دولت مسئول این تصمیم است.</p> <p>۷- بانک باید تصمیم گرفته‌شده را مؤثر بداند.</p> <p>۸- بانک می‌تواند مخالفتش را در مورد تصمیم به وزیر دارایی ابلاغ کند. در این صورت، گزارش‌ها و موضوع به مجلس نمایندگان ارجاع خواهد شد.</p> <p>ماده ۹۶- استثنائات</p> <p>وزیر اقتصاد می‌تواند با توصیه بانک مرکزی و انتشار در روزنامه رسمی، اشخاص خاصی را از ضوابط این قانون برای مدت مشخص با شرایط مشخص مستثنا بکند.</p>	مالزی
<p>د- رئیس هیئت نظار، به‌عنوان رابط، موظف است گزارش‌های لازم از فعالیت‌های بانک و تصمیمات جاری بانک را به وزیر امور اقتصادی و دارایی تسلیم کند.</p> <p>ب- میزان قوه ابراء سکه‌های فلزی رایج کشور و همچنین طرز جمع‌آوری و شرایط خروج اسکناس‌ها و سکه‌ها از جریان به‌وسیله بانک مرکزی ج.ا.ا. با تأیید شورای پول و اعتبار پس از تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی تعیین و از طریق درج در روزنامه رسمی کشور و حداقل یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار پایتخت و پخش از شبکه رادیو و تلویزیون کشور به اطلاع عموم می‌رسد.</p>	ایران

پس از بررسی کلیات مرتبط با اهداف، وظایف، کارکردها، مسئولیت‌پذیری، و پاسخ‌گویی بانک مرکزی و همچنین بررسی قوانین بانک‌های مرکزی در این محورها، در راستای ارزیابی استقلال مقامات پولی، در ادامه به ابعاد پرسنلی استقلال بانک مرکزی پرداخته می‌شود. این مبحث در قالب محورهایی مانند ترکیب، شرایط عزل و نصب، و اختیارات و وظایف هیئت‌مدیره و همچنین رئیس‌کل بانک مرکزی است.

۳-۵ ساختار سازمانی بانک مرکزی

یکی از جنبه‌های مهم در قوانین بانک‌های مرکزی تبیین ساختار حاکمیتی بانک مرکزی است. معمولاً بانک‌های مرکزی توسط یک هیئت‌مدیره اداره می‌شود و رئیس‌کل بانک مرکزی نیز مدیر ارشد اجرایی بانک است.

در این ساختار، برای هیئت‌مدیره ویژگی‌های مهمی از جمله تعداد اعضا (معمولاً بین ۵ تا ۱۵ نفر و بیشتر)، ترکیب اعضا (متشکل از اعضای اجرایی یعنی رئیس‌کل و قائم‌مقام‌ها، و اعضای غیراجرایی)، مرجع انتخاب‌کننده اعضا (مجلس، رئیس‌جمهور، و یا ترکیبی) و همچنین دوره عضویت هر یک از اعضای هیئت‌مدیره (بین ۳ تا ۸ سال و یا تمدیدپذیر) تعیین می‌شود. در جدول ۹، تجارب کشورهای مختلف در خصوص ساختار هیئت‌مدیره مشاهده می‌شود.

جدول ۹. ساختار هیئت مدیره بانک‌های مرکزی

کشور	تعداد اعضا (نفر)	ترکیب هیئت مدیره	مرجع انتخاب‌کننده اعضا	دوره فعالیت هیئت مدیره
آذربایجان	۷	رئیس کل بانک مرکزی، ۴ عضو دائم، و ۲ فرد بیرونی	با توصیه رئیس جمهور به مجلس	۵ ساله
رومانی	۹	رئیس کل بانک مرکزی، قائم مقام ارشد، ۷ عضو دیگر که ۲ نفر آن‌ها قائم مقام رئیس کل هستند و ۵ نفر دیگر نباید کارمند بانک مرکزی باشند.	پارلمان، بر مبنای توصیه کمیته‌های ذی صلاح مجلسین	دوره ۵ ساله تمدیدپذیر
جمهوری چک	۷	رئیس کل بانک مرکزی، ۲ نفر قائم مقام رئیس کل، سایر اعضا (۴ نفر)	از سوی رئیس جمهور منصوب و عزل می‌شوند.	یک دوره ۶ ساله
عراق	۹	رئیس کل به عنوان رئیس هیئت مدیره، ۲ نفر قائم مقام رئیس کل، ۳ نفر مدیر ارشد بانک مرکزی از جمله مدیران شعب به صورت گردشی، ۳ نفر کارشناس در امور پولی، بانکی، و حقوقی که ظرف یک سال گذشته کارمند بانک مرکزی نبوده‌اند.	توسط دولت معرفی و توسط قوه مقننه تأیید می‌شوند.	همه اعضای هیئت مدیره برای دوره پنج ساله انتخاب می‌شوند و می‌توانند مجدداً به پیشنهاد دولت و تأیید قوه مقننه انتخاب شوند؛ به شرطی که به منظور حفظ تناوب انتخاب افراد، دوره اول انتخاب اعضا برای رئیس کل ۵ سال، یکی از قائم مقام‌ها ۴ سال، قائم مقام دیگر ۳ سال، و برای سومین مدیر ارشد ۳ سال و برای دو عضو دیگر ۳ سال و برای عضو دیگر ۲ سال باشد.
ارمنستان	۷	رئیس کل بانک مرکزی، قائم مقام رئیس کل، سایر اعضا (۵ نفر)	از سوی رئیس جمهور	یک دوره ۵ ساله
آلمان	۶	رئیس کل بانک مرکزی، قائم مقام رئیس کل، ۴ عضو دیگر	توسط رئیس دولت فدرال آلمان منصوب می‌شوند. رئیس، قائم مقام، و یک عضو هیئت اجرایی باید توسط دولت فدرال نامزد شوند؛ سه عضو دیگر باید توسط شورای فدرال بوندس رات با تأیید دولت فدرال نامزد شوند. شورای فدرال می‌تواند فردی را به عنوان قائم مقام به دولت فدرال پیشنهاد دهد. در هر حال، شورای فدرال و دولت باید در خصوص اعضای هیئت اجرایی با یکدیگر رایزنی داشته باشند.	۸ سال (در موارد استثنایی حداقل ۵ سال)
روسیه	۱۵	رئیس کل بانک مرکزی، ۱۴ عضو دیگر	توسط مجلس دوما، به پیشنهاد رئیس کل بانک	یک دوره ۵ ساله

	مرکزی و موافقت رئیس جمهور			
۶ سال	مجلس ملی براساس پیشنهاد رئیس کل به انتخاب قائم مقامها می پردازد. سه عضو دیگر هیئت مدیره از سوی رئیس جمهور منصوب می شوند.	رئیس کل بانک، ۳ قائم مقام رئیس کل، ۳ عضو دیگر	۷	بلغارستان
اعضای هیئت مدیره ۶ سال خدمت می کنند و تا یک بار انتخاب مجدد آنها بلامانع است.	رئیس کل توسط پادشاه و به پیشنهاد رئیس دولت منصوب می شود. قائم مقام توسط دولت و با پیشنهاد رئیس کل انتخاب می شود. ۶ عضو هیئت مدیره توسط دولت و با پیشنهاد وزیر اقتصاد و پس از مشورت با رئیس کل بانک مرکزی انتخاب می شوند.	رئیس کل، قائم مقام، ۶ عضو منتخب، مدیر کل خزانه داری و سیاست مالی، قائم مقام کمیسیون بازار اوراق ملی	۱۰	اسپانیا
۵ ساله تمدیدپذیر	اعضای شورای عالی توسط رئیس جمهور و با موافقت مجلس منصوب می شوند.	رئیس کل به عنوان رئیس شورای عالی، معاون اول بانک مرکزی به عنوان قائم مقام شورای عالی، ۵ عضو دیگر	۷	افغانستان
رئیس کل و یکی از قائم مقامها بیش در مدتی حداکثر پنج ساله و قابل تمدید، اعضای هیئت مدیره (۱۰ نفر) اعضای هیئت مدیره محلی برای دوره چهارساله با امکان یک بار انتصاب مجدد (حداکثر دوره مسئولیت هشت سال پیوسته یا ناپیوسته)، کارکنان دولت در هیئت مدیره سازمان می توانند با رضایت دولت به مسئولیت ادامه دهند.	رئیس کل، حداکثر ۴ نفر از قائم مقامهای وی با انتصاب دولت مرکزی، ۴ نفر از هیئت مدیره های محلی با نامزدی از طرف دولت، ۱۰ نفر با نامزدی از طرف دولت ۲ کارمند دولت با نامزدی از طرف دولت (بدون حق رأی)	رئیس کل، حداکثر ۴ نفر از قائم مقامها، ۴ نفر از هیئت مدیره های محلی، ۱۰ نفر دیگر، ۲ نفر ناظر	۲۱	هند
رئیس کل برای پنج سال و قائم مقامها برای سه سال منصوب می شوند. اعضای هیئت مدیره از طرف پادشاه با توصیه وزیر دارایی برای مدت سه سال، با امکان انتخاب مجدد.	رئیس کل از طرف پادشاه و قائم مقامها از طرف وزیر دارایی منصوب خواهند شد. اعضای هیئت مدیره از طرف پادشاه با توصیه وزیر دارایی با شرایط تعیین شده در نامه انتصاب منصوب می شوند.	رئیس کل، حداکثر ۳ قائم مقام بانک، بین ۵ تا ۸ عضو هیئت مدیره	۹ تا ۱۲	مالزی

همانگونه که در تجارب کشورهای مختلف ملاحظه می شود، معمولاً دوره عضویت رئیس کل، قائم مقامها، و اعضای عادی متفاوت است و این سبب چرخش مداوم اعضای هیئت مدیره و همچنین تغییر اعضا به صورت تدریجی است. این ساختار سبب می شود که علاوه بر فراهم شدن امکان استفاده از تجارب و نظرات اعضای قدیمی توسط اعضای جدید، به نوعی مخاطرات اخلاقی ناشی از اقدامات هماهنگ

اعضا در پیگیری منافع شخصی یا کوتاه‌مدت به‌واسطه چرخش اعضا نیز کنترل و مهار شود. علاوه‌براین، لحاظ دوره حداقل ۵ ساله برای مدیریت رئیس کل سبب می‌شود که پیگیری اهداف بدون دغدغه سلب مدیریت آن‌ها انجام شود.

شایان ذکر است لحاظ معیارهایی برای عزل و نصب سبب می‌شود ضمن آنکه هیئت‌مدیره از میان افراد ذی‌صلاح انتخاب می‌شوند و در پیگیری اهداف و تدوین سیاست‌ها از استقلال کافی برخوردار هستند، مسئولیت اقدامات خود را نیز بپذیرند و در صورت کوتاهی و یا ناتوانی در اجرای وظایف، توسط مجلس یا دولت برکنار شوند.

۳-۵-۱ شرایط تصدی و عزل و نصب هیئت‌مدیره

عموماً برای احراز هریک از مناصب ویژگی‌های حداقلی تعریف می‌شود. در خصوص معیارهای لازم برای کاندیداهای هیئت‌مدیره بانک مرکزی، برخورداری از تحصیلات تخصصی دانشگاهی و حسن شهرت و تجربه حرفه‌ای در حوزه پولی مالی از پرتکرارترین شرایط تصدی برشمرده می‌شود. همچنین علاوه بر درخواست استعفای مقامات هیئت‌مدیره، بروز بیماری، ناتوانی ذهنی یا جسمی، محکوم‌شدن و تشخیص عدم صلاحیت در اجرای وظایف از جمله مهم‌ترین دلایل عزل آن‌ها ذکر شده است. جزئیات تفصیلی از شرایط تصدی و دلایل عزل اعضای هیئت‌مدیره در کشورهای مورد بررسی در جدول ۱۰ آمده است.

جدول ۱۰. شرایط تصدی و عزل و نصب هیئت‌مدیره بانک‌های مرکزی

کشور	شرایط تصدی	رویه و شرایط عزل
آذربایجان	تحصیلات اقتصادی یا حقوقی بالا، عدم محکومیت در موارد ملکی، اقتصادی، سوءاستفاده از شغل، جرم به‌ویژه خشونت و عدم تابعیت دوگانه غیرمجازبودن عضویت اعضای مجلس ملی، اعضای کابینه، اعضای شورای شهر و شهرداری‌ها یا کارمندان دستگاه‌های اجرایی ممنوعیت اعضای هیئت‌مدیره در اشتغال به فعالیت‌های دارای حقوق به‌جز آموزش و امور علمی و کارهای خلاقانه؛ این اعضا کارمند تمام‌وقت بانک هستند و به‌جز موارد قانونی، نباید در بخش شرکتی نهادهای عمومی سمت داشته باشند. اعضای هیئت‌مدیره و بستگانشان، شامل همسران، پدر و مادر، افراد ناتنی پدربزرگ و مادربزرگ، فرزندان، فرزندخوانده‌ها، و خواهران و برادران نباید مالکیت مؤثر در مؤسسات مالی تحت نظارت بانک یا مقام نظارت بر بازارهای مالی داشته باشند. این افراد نباید عضو حزب یا دارای مقام در سازمان‌های عمومی باشند.	استعفا: با توصیه رئیس‌جمهور به مجلس درخواست اعضای هیئت در مورد فردی که بیش از ۶ ماه به‌علت بیماری با تأیید گواهی پزشکی قادر به انجام امور محوله نیست؛ تشخیص دادگاه در مورد عدم صلاحیت یا توانایی محدود فرد در انجام وظایف؛ محکوم‌شدن به حکم مؤثر بر اثر جرم ساقط‌شدن شرایط نصب
رومانی	نمی‌توانند از نمایندگان، سناتورها، یا وابسته سیاسی و یا وابسته به مقام قضایی یا سازمان‌های دولتی باشند. نمی‌توانند مناصب دیگری که ممکن است با وظایف آن‌ها به‌عنوان اعضای هیئت‌مدیره در تضاد باشد، اشغال نمایند.	پارلمان بنا به پیشنهاد مشترک کمیته‌های ذی‌صلاح مجلسین
جمهوری چک	شهروند جمهوری چک؛ دارای تحصیلات دانشگاهی؛ درستکاری؛ و برخورداری از حسن شهرت و تجربه حرفه‌ای در حوزه مالی، پولی، یا بازار مالی.	پایان دوره فعالیت؛ یک روز پس از تقدیم استعفانامه کتبی یا اطلاعیه جایگزینی؛ از دست دادن شرایط موردنیاز یا سوء رفتار جدی.
عراق	اعضای هیئت‌مدیره باید افراد شایسته‌ای باشند. از مدرک دانشگاهی و تجربه حرفه‌ای در زمینه بانکداری، اقتصاد، مالی، تجارت یا حقوق برخوردار باشند. افراد ذیل برای عضویت در هیئت‌مدیره شایستگی ندارند: افراد غیرتبعه (شهروند عراقی نباشند)؛ افرادی که شایستگی و صلاحیت لازم را نداشته باشند؛	محکومیت در دادگاه کیفری به‌دلایلی به‌جز مسائل دینی و سیاسی؛ اعلام ورشکستگی توسط دادگاه صالح؛ محکوم‌شدن در دادگاه قانونی به‌دلیل عدم درستکاری در مسائل مالی یا سایر موارد مهم؛

<p>مقام ذیصلاح یک حرفه، به دلیل خلافاکاری که مرتبط به مسائل مذهبی و سیاسی نباشد، رأی به عدم صلاحیت شخص داده باشد؛</p> <p>اعلام حکم عدم صلاحیت برای مدیریت یک شرکت از سوی دادگاه؛</p> <p>مشارکت در امور اداری یا کسب جایگاه سازمانی در موارد ممنوع شده در این قانون؛</p> <p>دچار شدن به مشکلات عقلی یا جسمی که بنابر نظر دولت، از ارائه خدمات و وظایف خود طبق این قانون عاجز باشد؛</p> <p>بنابر نظر دولت، تخطی از موارد مصرح در قانون محرز شده باشد؛</p> <p>غیبت در جلسات هیئت مدیره برای یک دوره متوالی یا بیش از ۳ ماه بدون تأیید هیئت مدیره.</p>	<p>فرد یا افراد مرتبط با وی به وسیله ازدواج، نسبت خونی، یا خویشاوندی نظیر فرزندخواندگی یا فرزند رضاعی شخص و سایر اشخاص هم خانه وی، که از منافع مشترک تجاری مستقیم و غیرمستقیمی برخوردار باشند که موجب ممانعت از مشارکت فرد در تصمیم گیری های هیئت مدیره شود.</p>	
<p>ساقط شدن شرایط نصب</p>	<p>شهروند جمهوری ارمنستان که از توانمندی حرفه ای جهت انجام وظایف تعیین شده برخوردار باشد؛</p> <p>عدم محکومیت کیفری در دادگاه؛</p> <p>عدم محرومیت از حق کسب سمت های خاص.</p>	<p>ارمنستان</p>
<p>توسط رئیس کل بانک روسیه و پس از اتمام دوره تصدی؛</p> <p>توسط دوما، به پیشنهاد رئیس کل بانک روسیه و قبل از اتمام دوره تصدی؛</p> <p>توسط دوما و به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی در صورت ناتوانی در پیشگیری و مدیریت تضاد منافع.</p>	<p>اعضای هیئت مدیره نمی توانند نماینده دوما، عضو مجلس سنا، از نمایندگان دستگاه های قانون گذاری بخش های وابسته به فدراسیون روسیه، نماینده دولت های مستقل محلی، کارمند، عضو یا در استخدام دولت روسیه باشند.</p>	<p>روسیه</p>
<p>در صورتی که این عضو شرایط لازم را برای اجرای وظایف خود دارا نباشد؛</p> <p>برای بیش از شش ماه توانایی انجام وظایف خود را نداشته باشد؛</p> <p>به علت سوء رفتار جدی مقصر شناخته شده باشد.</p>	<p>شهروند بلغارستان؛</p> <p>افرادی با بالاترین درجه درستکاری و دارای صلاحیت برجسته در زمینه اقتصاد، مالی یا بانکداری؛</p> <p>نباید فردی باشد که:</p> <p>به دلیل یک جرم عمدی به حبس محکوم شده باشد؛</p> <p>در جایگاه تنها مالک یا شریک اصلی در یک شرکت تجاری، برای وی حکم ورشکستگی صادر شده باشد؛</p> <p>دو سال پیش از صدور حکم ناتوانی در پرداخت دیون یک شرکت یا تعاونی، عضو هیئت مدیره یا هیئت نظارتی آن بوده باشد؛</p> <p>تنها مالک یا شریک با مسئولیت نامحدود در یک شرکت تجاری، رئیس، گروه هیئت مدیره یک شرکت تجاری یا تعاونی (استثنا: شرکتهایی که بانک مرکزی در آنها شریک است) باشد.</p>	<p>بلغارستان</p>
<p>عزل توسط دولت به دلیل ناتوانی دائم برای انجام وظایفش؛</p> <p>عدم انطباق جدی با تعهداتش؛</p> <p>ناسازگاری که ممکن است در طول خدمت یا در نتیجه پیگرد قانونی برای جرم عمدی به وجود آید؛</p> <p>به جز پیگرد قانونی برای جرم عمدی، تصمیمات برکناری باید به دنبال طرح موضوع توسط هیئت مدیره و بعد از دادرسی فرد مورد نظر اتخاذ شود.</p>	<p>اعضا باید اسپانیایی باشند و در حوزه اقتصاد یا حقوق برجسته باشند.</p>	<p>اسپانیا</p>
<p>رئیس کل، معاون اول، و سایر اعضای شورای عالی در افغانستان بانک بنابر یکی از عوامل ذیل از طرف رئیس جمهور معزول یا به حالت تعلیق درمی آیند:</p>	<p>تابعیت افغانستان را داشته باشد.</p> <p>درستکار و امانت دار باشد؛</p>	<p>افغانستان</p>

<p>دارای تحصیلات عالی یا تجربه کاری بالا ترجیحاً در رشته اقتصاد، بانکداری، یا حقوق باشد؛</p> <p>طبق احکام مندرج در ماده دوازدهم این قانون، از عضویت در شورای عالی کنار گذاشته نشده باشد؛</p> <p>از کارکنان افغانستان بانک نباشد. رئیس کل و معاون اول از این امر مستثناست؛</p> <p>عضویت شورای نظار و مؤسسات مالی دیگر را به هیچ شکل نداشته باشد؛</p> <p>طبق احکام قانون، تحت نظارت افغانستان بانک قرار نداشته باشد؛</p> <p>عضویت شورای وزیران، شورای ملی، یا سایر پست‌های دولتی مرتبط به بالا را نداشته باشد.</p>		
<p>در صورتی که یکی از شرایط عضویت در شورای عالی را از دست داده باشند؛</p> <p>در صورتی که به جرمی محکوم شود که مجازات آن حبس باشد، مگر آنکه چنین محکومیتی در نتیجه فعالیت‌ها یا نقطه نظرات مذهبی و سیاسی او صورت گرفته باشد؛</p> <p>در صورتی که براساس حکم دادگاه ورشکسته شناخته شود یا از پرداخت بدهی‌های خود عاجز باشد؛</p> <p>در صورتی که در طول پنج سال پیش از عضویت در شورای عالی، مدیر و کارمند ذی‌صلاح شرکتی بوده که دچار ورشکستگی شده باشد.</p> <p>در صورتی که به علت بد رفتاری و سوءالخلق از طرف مقام ذی‌صلاح عزل یا به حالت تعلیق درآید.</p> <p>در صورتی که به علت ناتوانی جسمی یا ذهنی بیش از شش ماه قادر به انجام وظایف محوله خود نباشد؛</p> <p>در صورت غیبت بدون عذر موجه در دو یا بیشتر از دو جلسه متوالی شورای عالی افغانستان بانک که در ۱۲ ماه اخیر برگزار شده است؛</p> <p>در زمان عضویت در شورای عالی، فعالیت‌های سیاسی داشته باشد یا مرتکب تخلفات صریح و مهم از وظایف قانونی خود شده و یا رفتاری جدی در اداره داشته باشد؛ به نحوی که باعث لطمه شدید به منافع افغانستان بانک شده باشد؛</p> <p>اعضای شورای عالی به استثنای حالات مندرج در بند قبل این ماده، به هیچ دلیل دیگری از عضویت در شورای عالی عزل یا تعلیق نمی‌شوند؛</p> <p>عزل یا تعلیق از وظایف شورای عالی قبل از ارائه دلایل توسط خود یا وکیل قانونی وی و رسیدگی آن توسط رئیس جمهور مجاز نیست.</p>		هند
<p>حقوق بگیر دولت بودن؛</p> <p>دارا بودن حکم ورشکستگی، سابقه توقف پرداخت، ورشکستگی یا مسئله با اعتباردهندگان؛</p> <p>دیوانگی یا اختلال ذهنی؛</p> <p>کارمندی در بانک‌ها؛</p> <p>عضویت در هیئت‌مدیره بانک‌ها یا بانک‌های تعاونی؛</p> <p>هیچ دو عضوی نباید هم‌زمان طرف تجاری یک بنگاه تجاری یا عضو هیئت‌مدیره یک شرکت خصوصی باشد یا یکی از این افراد نباید کارگزار عمومی یا وکیل از طرف سایرین یا تاجری باشد که بقیه با او شریک تجاری‌اند.</p>	<p>رئیس کل و قائم مقام‌های وی باید بدون شهرت بد، دارای تجربه اثبات شده و دارای دانش در زمینه امور پولی و مالی باشند.</p> <p>وزیر دارایی پیش از توضیح یک فرد باید موارد زیر را در نظر بگیرد:</p> <p>صداقت و شایستگی فرد؛</p> <p>دانش، مهارت، و تجربه در بانکداری، اقتصاد یا دانش مالی؛</p> <p>هر نوع تضاد منافع فرد با بانک یا انواع گرایش‌هایی که فرد دارد یا نمایندگی می‌کند.</p>	مالزی

<p>ضوابط بیان منافع و تضاد آن با مسئولیت را رعایت نکرده باشند. شرایط نصب را از دست داده باشند.</p>	<p>عضو هیئت‌مدیره باید در همهٔ زمان‌ها براساس درستی عمل کند در انجام وظایف خود سخت‌کوشی زیادی داشته باشد. عضو هیئت‌مدیره نباید از اطلاعات در اختیار خود استفاده نامناسب کند؛ یا با هدف تأمین منافع خود یا هر فرد دیگری مستقیم یا غیرمستقیم از موقعیت خود استفاده کند. عضو هیئت‌مدیره نباید به‌عنوان نمایندهٔ بخش تجاری، مالی، کشاورزی، صنعتی یا سایر ذی‌نفعان عمل کند (به‌جز افرادی که از طرف خزانه‌داری هستند). هیچ عضوی نمی‌تواند رئیس‌کل، قائم‌مقام، یا عضو هیئت‌مدیره باشد اگر: عضو مجلسین یا مقام‌های قانون‌گذاری باشد؛ کارمند دولت باشد؛ کارمند یا عضو هیئت‌مدیرهٔ مؤسسات تحت نظارت بانک مرکزی باشد؛ دارای محکومیت کیفری از جمله عدم صداقت یا مجازات‌های کیفری مشمول زندان باشد؛ ذی‌نفع در فعالیت‌هایی باشد که با استقلال وی در انجام وظایف در تعارض است؛ دارای ورشکستگی یا تعلیق پرداخت یا مصالحه با اعتباردهندگان باشد؛ شهروند مالزی نباشد.</p>	
--	---	--

۳-۵-۲ شرایط انتخاب و عزل و نصب رئیس‌کل

اگرچه نحوهٔ عزل و نصب و مدت عضویت هریک از اعضای هیئت‌مدیره در ساختار و حکمرانی بانک مرکزی و مقامات پولی بسیار مهم است، این اهمیت در خصوص رئیس‌کل بانک مرکزی دوچندان است و با حساسیت بیشتری به آن پرداخته می‌شود. همانند اعضای هیئت‌مدیره، رئیس‌کل ممکن است از سوی مجلس یا دولت براساس معیارهایی همانند تخصص و شهره‌بودن انتخاب و معرفی شود و با ازبین‌رفتن شرایط احراز پست و یا ناتوانی در انجام وظایف، از مقام خود برکنار شود. در جدول ۱۱، معیارهای مرتبط با رویهٔ انتصاب، دورهٔ فعالیت، و شرایط عزل رئیس‌کل بانک مرکزی در کشورهای موردبررسی ذکر شده است.

جدول ۱۱. شرایط انتخاب و عزل و نصب رؤسای بانک‌های مرکزی

کشور	رویه انتصاب رئیس کل	دوره فعالیت رئیس کل	شرایط عزل رئیس کل
آذربایجان	از بین هیئت‌مدیره توسط رئیس‌جمهور	برای مدت ۵ سال	مطابق با شرایط عزل اعضای هیئت‌مدیره
رومانی	توسط پارلمان	۵ ساله تمدیدپذیر	پارلمان، بر مبنای توصیه کمیته‌های ذیصلاح مجلسین
جمهوری چک	از سوی رئیس‌جمهور منصوب و عزل می‌شود.	یک دوره ۶ ساله	پایان دوره فعالیت؛ یک روز پس از تقدیم استعفانامه کتبی یا اطلاعیه جایگزینی؛ از دست دادن شرایط مورد نیاز یا سوء رفتار جدی.
عراق	دولت اعضای هیئت‌مدیره بانک مرکزی را معرفی و قوه مقننه تأیید می‌کند. دولت باید در معرفی مدیران ارشد بانک و سایر اعضای هیئت‌مدیره با رئیس کل و دو معاون وی رایزنی کند.	۵ ساله، تمدیدپذیر	-
ارمنستان	توسط مجلس نمایندگان، بنا بر پیشنهاد رئیس‌جمهور	یک دوره ۶ ساله	-
آلمان	معرفی توسط دولت فدرال	۸ سال (در موارد استثنایی حداقل ۵ سال)	مطابق با شرایط عزل اعضای هیئت‌مدیره
روسیه	دوما، بنا بر پیشنهاد رئیس‌جمهور	۵ سال، حداکثر ۳ دوره متوالی	با پایان یافتن دوره مأموریت؛ عدم توانایی در انجام وظایف به دلیل مشکلات ناشی از فقدان سلامت جسمی، با تأیید کمیته درمانی دولت؛ ارتکاب جرم کیفری با حکم قطعی و نهایی دادگاه؛ تقدیم استعفا؛ تخلف از قانون فدرالی تنظیم‌کننده فعالیت‌های بانک روسیه؛ عدم توانایی در پیشگیری و مدیریت تضاد منافع، هنگامی که خود یکی از طرفین باشد؛ تهیه اطلاعات ناقص یا غیرقابل اتکا در خصوص هزینه‌ها، مایملک و تعهدات خود، همسر، فرزندان صغیر؛ عدم توانایی در تطابق درآمد و هزینه‌های خود، همسر، و فرزندان صغیر؛ رعایت نکردن مقررات مربوط به افتتاح (نگهداری) حساب‌های بانکی (سپرده‌ها)؛ نگهداری وجه نقد و اشیای قیمتی نزد بانک‌های خارجی مستقر در خارج از مرزهای روسیه؛ دارا بودن و استفاده از ابزارهای مالی خارجی توسط خود، همسر، و فرزندان صغیر.
بلغارستان	رئیس کل بانک مرکزی از سوی مجلس ملی انتخاب می‌شود.	۶ سال	شرایط عزل همانند برکناری اعضای هیئت‌مدیره بانک مرکزی.
اسپانیا	رئیس کل توسط پادشاه و به پیشنهاد رئیس دولت منصوب می‌شود. کاندیداها باید اسپانیایی باشند و در حوزه پولی و بانکی دارای صلاحیت برجسته باشند.	مدت زمان خدمت رئیس کل ۶ سال و غیرقابل تجدید برای دوره بعد است.	شرایط عزل همانند شرایط برکناری اعضای هیئت‌مدیره بانک مرکزی اسپانیا است.
افغانستان	رئیس کل براساس فرمان رئیس‌جمهور منصوب می‌شود.	۵ ساله	شرایط عزل رئیس کل همانند شرایط عزل اعضای شورای عالی بانک مرکزی افغانستان است.
هند	انتصاب از طرف دولت	مدتی حداکثر ۵ ساله، تمدیدپذیر	مطابق با شرایط عزل اعضای هیئت‌مدیره
مالزی	رئیس کل از طرف پادشاه و قائم مقام‌ها از طرف وزیر دارایی منصوب خواهند شد.	۵ ساله	مطابق با ضوابط بیان شده در عزل اعضای هیئت‌مدیره

۳-۵-۳ قوانین مرتبط با ساختار سازمانی بانک‌های مرکزی

در قسمت‌های قبل، موارد مهمی در خصوص ساختار سازمانی بانک‌های مرکزی به اختصار بررسی شد. جزئیات تفصیلی این محورها که بیشتر در حوزه استقلال بانک مرکزی در بعد پرسنلی است، در این قسمت در قالب مرور قوانین کشورها در جدول ۱۲ آورده شده است.

جدول ۱۲. قوانین مرتبط با ساختار هیئت‌مدیره بانک‌های مرکزی

کشور	ماده قانونی متناظر
آذربایجان	<p>ماده ۲۱: هیئت‌مدیره بانک</p> <ul style="list-style-type: none"> ● بانک مرکزی توسط هیئت‌مدیره اداره می‌شود، متشکل از ۷ عضو شامل رئیس کل و ۴ عضو دائم و ۲ فرد بیرونی؛ ● شرط تحصیلات اقتصادی حقوقی بالا، عدم محکومیت در موارد ملکی، اقتصادی، سوءاستفاده از شغل، جرم به‌ویژه خشونت و جنسی و عدم تابعیت دوگانه برای عضویت در هیئت‌مدیره؛ ● غیرمجاز بودن اعضای مجلس ملی، اعضای کابینه، اعضای شورای شهر، یا شهرداری‌ها یا کارمندان دستگاه‌های اجرایی؛ ● نحوه عزل و نصب بر طبق قانون اساسی با توصیه رئیس‌جمهور به مجلس است؛ ● رئیس هیئت‌مدیره از بین هیئت‌مدیره برای مدت ۵ سال توسط رئیس‌جمهور (قانون اساسی)؛ ● نایب‌اول رئیس هیئت‌مدیره مشابه بند قبل؛ ● ممنوعیت اعضای هیئت‌مدیره در فعالیت‌های دارای حقوق به‌جز آموزش و امور علمی و کارهای خلاقانه، این اعضا کارمند تمام‌وقت بانک هستند و به‌جز موارد قانونی، این اعضا نباید در بخش شرکتی نهادهای عمومی سمت داشته باشند. ● اعضای هیئت‌مدیره و بستگان‌شان (همسران، پدر و مادر، افراد ناتنی، پدربزرگ و مادربزرگ، فرزندان، فرزندخوانده‌ها، خواهران و برادران) نباید مالکیت مؤثر در مؤسسات مالی تحت نظارت بانک یا مقام نظارت بر بازارهای مالی داشته باشند؛ ● این افراد نباید عضو حزب یا دارای مقام در سازمان‌های عمومی باشند؛ <p>ماده ۲۶. استعفای اعضای هیئت‌مدیره</p> <p>۲۶-۱ تصمیم در مورد قبول یا رد استعفای رئیس بانک مرکزی و سایر اعضای هیئت‌مدیره باید طی ۲ ماه از تاریخ تشکیل پرونده درخواست اتخاذ شود. اگر هیچ تصمیمی در این بازه اتخاذ نشد، شخص درخواست‌کننده استعفا باید استعفایش را ۳ ماه پس از تاریخ تشکیل پرونده درخواست قبول شده بداند.</p> <p>۲۶-۲ اگر تصمیم بر رد درخواست استعفای رئیس بانک مرکزی و هر عضو دیگر هیئت‌مدیره گرفته شده باشد، عضو متقاضی استعفا در صورتی که طی ۲ هفته پس از تاریخ این تصمیم، نامه استعفای دیگری را ارسال کند، باید ۱ ماه پس از تصمیم مبنی بر رد نامه اصلی استعفا، خود را مستعفی فرض کند.</p>
رومانی	<p>ماده ۳۲ - مدیریت بانک ملی رومانی (رومانی)</p> <p>(۱) بانک ملی رومانی توسط هیئت‌مدیره اداره می‌شود.</p> <p>(۲) مدیریت اجرایی بانک ملی رومانی، در چهارچوب کمیته سیاست پولی و کمیته نظارت، باید توسط رئیس، قائم‌مقام ارشد رئیس و دو معاون رئیس، تحت شرایط مندرج در آیین‌نامه مصوب هیئت‌مدیره ایفا شود.</p> <p>(۳) فعالیت‌های هیئت‌مدیره مشمول مقررات این قانون و مقررات صادره توسط بانک ملی رومانی است.</p> <p>ماده ۳۳ - هیئت‌مدیره (رومانی)</p> <p>(۲) هیئت‌مدیره بانک ملی رومانی از ۹ نفر به شرح زیر تشکیل شده است:</p> <p>الف - رئیس هیئت‌مدیره - رئیس بانک ملی رومانی؛ ب - نایب‌رئیس - قائم‌مقام ارشد رئیس؛ ج - هفت عضو، که در میان آن‌ها دو نفر قائم‌مقام رئیس بوده و پنج نفر دیگر کارمند بانک ملی رومانی نباشند.</p> <p>(۳) اعضای هیئت‌مدیره بانک ملی رومانی بر مبنای توصیه کمیسیون‌های ذی‌صلاح معتبر از دو مجلس توسط پارلمان منصوب می‌شوند.</p> <p>(۴) انتصابات برای یک دوره پنج‌ساله، با امکان تمدید انجام می‌گیرد.</p> <p>(۵) زمانی که هیئت‌مدیره کامل نیست، جای خالی باید برای سمت مربوطه، منطبق با مفاد بندهای (۳) و (۴) مرتبط به آن پر شود.</p> <p>(۶) پارلمان می‌تواند با پیشنهاد مشترک کمیسیون‌های ذی‌ربط از دو مجلس، در صورتی که دیگر شرایط موردنیاز برای انجام وظایف خود را نداشته باشد و یا متهم به سوءرفتار جدی شده باشد، عضو هیئت‌مدیره را از سمت عزل نماید.</p> <p>(۷) هیچ‌یک از اعضای هیئت‌مدیره بانک ملی رومانی نمی‌تواند به دلایل دیگر و یا با رویه دیگری غیر از رویه تصریح شده تحت بند (۶) مرتبط با آن جایگزین شود.</p> <p>(۸) انتصاب، بازنشستگی، و عزل از سمت هر عضو از هیئت‌مدیره بانک ملی رومانی باید در بخش اول روزنامه رسمی Monitorul Oficial al României انتشار یابد.</p>

<p>(۹) تصمیم به عزل از دفتر عضو هیئت مدیره بانک ملی رومانی می‌تواند ظرف ۱۵ روز از انتشار آن در روزنامه رسمی Monitorul Oficial al României به دیوان عالی کشور و عدالت تجدیدنظرخواهی شود.</p> <p>ماده ۳۴ - ناسازگاری و تضاد منافع (رومانی)</p> <p>(۱) اعضای هیئت مدیره بانک ملی رومانی نمی‌توانند از نمایندگان، سناتورها، یا وابسته سیاسی و یا وابسته به مقام قضایی یا سازمان‌های دولتی (Public Administration) باشند.</p> <p>(۲) پس از الحاق رومانی به یوروسیستم (Eurosystem)، اعضای هیئت مدیره بانک ملی رومانی که در وظایف مرتبط سیستم اروپایی بانک‌های مرکزی درگیرند، نمی‌توانند مناصب دیگری که ممکن است با وظایف آن‌ها به‌عنوان اعضای هیئت مدیره در تضاد باشد، اشغال کنند.</p> <p>(۳) اعضای هیئت مدیره و مدیران بانک ملی رومانی باید مفاد قانونی را در خصوص ناسازگاری‌ها و تضاد منافع رویه‌های قانونی رعایت کنند.</p> <p>(۴) اعضای هیئت مدیره باید وظایف خود را به‌صورت تمام‌وقت انجام دهند، ضمن آنکه مجاز به انجام فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی‌اند.</p>	
<p>ماده ۶. هیئت بانک از ۷ عضو به شرح زیر تشکیل می‌شود:</p> <p>رئیس کل بانک ملی چک؛ دو نفر از معاونین رئیس کل؛ سایر اعضا (چهار نفر)؛ رئیس کل، معاونین رئیس کل، و سایر اعضای هیئت از سوی رئیس جمهور منصوب و جایگزین می‌شوند.</p> <p>هیچ فردی نمی‌تواند بیش از دو بار عضو هیئت بانک باشد.</p> <p>مأموریت اعضای هیئت بانک برای یک دوره شش‌ساله است.</p> <p>اعضای هیئت بانک نمی‌توانند از اعضای نهادهای قانون‌گذار، دولت، ارکان نظارت، بازرسی، و مدیریت سایر بانک‌ها بوده و نیز نمی‌توانند مسئولیت‌های تجاری و سایر مشاغل انتفاعی، به‌استثنای اشتغال به فعالیت‌های علمی، ادبی، روزنامه‌نگاری، هنری، آموزشی، و مدیریت دارایی‌های خود را عهده‌دار باشند. عضویت در هیئت بانک با پرداختن به هر نوع فعالیتی که منجر به بروز تضاد منافع با فعالیت‌های مربوط به عضویت در این هیئت باشد، ناسازگار است.</p> <p>هر شهروند جمهوری چک که: از صلاحیت کامل برای اجرای قوانین برخوردار باشد؛ از تحصیلات دانشگاهی برخوردار باشد؛ درستکار باشد، از حسن شهرت و تجربه حرفه‌ای در حوزه مسائل پولی یا بازار مالی برخوردار باشد، می‌تواند به‌عنوان یکی از اعضای هیئت بانک منصوب شود.</p> <p>منظور از درستکار در این قانون، فردی عادی است که به‌دلیل ارتکاب به جرایم کیفری، محکومیت قانونی نداشته باشد.</p> <p>اعضای هیئت بانک، کارمند بانک ملی چک هستند.</p> <p>در موارد زیر، مأموریت هر یک از اعضای هیئت بانک به پایان می‌رسد:</p> <p>پایان دوره فعالیت؛</p> <p>روز پس از ارائه استعفا نامه کتبی یا اطلاعیه جایگزینی یا در تاریخ مذکور در استعفا نامه یا اطلاعیه جایگزینی؛</p> <p>هریک از اعضای هیئت بانک در صورتی که دیگر دارای شرایط مورد نیاز جهت انجام وظایف نباشد و یا چنانچه به دلیل سوءرفتار جدی مقصر شناخته شود، جایگزین می‌شود. تصمیم جایگزینی رئیس کل می‌بایست به شورای حکام بانک مرکزی اروپا نیز ارسال شود.</p> <p>چنانچه سمت رئیس کل بلا تصدی باشد، هیئت بانک تا زمان نصب رئیس کل جدید، انجام وظایف رئیس کل را به یکی از معاونین تفویض می‌کند. به‌منظور انجام وظایف، معاون مذکور دارای کلیه اختیارات و وظایف رئیس کل است.</p>	جمهوری چک
<p>ماده ۱۱ - ترکیب هیئت مدیره (عراق)</p> <p>هیئت مدیره شامل ۹ عضو به شرح ذیل است:</p> <p>رئیس کل به‌عنوان رئیس هیئت مدیره؛ ۲ نفر معاون رئیس کل؛ ۳ نفر مدیر ارشد بانک مرکزی از جمله مدیران شعب به‌صورت گردشی؛ ۳ نفر کارشناس در امور پولی، بانکی، و حقوقی که ظرف یک‌سال گذشته کارمند بانک مرکزی نبوده‌اند.</p> <p>ماده ۱۲ - شرایط احراز و خدمت (عراق)</p> <p>۱. رئیس کل، معاونان وی، و سایر اعضای هیئت مدیره در دوره تصدی خود نسبت به امور ذیل ممنوع هستند:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● اشتغال به کار در سایر نهادها به‌استثنای فعالیت در امور آموزشی به‌شرطی که ممانعتی برای ایفای نقش و عملکرد اعضا در بانک مرکزی نداشته باشد؛ ● حفظ موقعیت شغلی در مشاغل عمومی به‌استثنای بانک مرکزی؛ ● نمایندگی در مجلس؛ ● کارمند دولت؛ ● عضویت در تیم مدیریتی، کارمندی، و یا سهامداری هر بانک و یا سایر نهادهایی که تحت نظارت بانک مرکزی هستند. 	عراق

<p>ماده ۱۳ - انتصاب و شرایط خدمت اعضای هیئت مدیره (عراق)</p> <p>۱. اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی توسط دولت معرفی و توسط قوه مقننه تأیید می گردند. دولت می بایست در معرفی مدیران ارشد بانک و سایر اعضای هیئت مدیره با رئیس کل و دو معاون وی رایزنی کند. تمام اعضای هیئت مدیره برای دوره ۵ ساله انتخاب می شوند و می توانند مجدداً حسب پیشنهاد دولت و تأیید قوه مقننه انتخاب شوند؛ به شرطی که به منظور حفظ تناوب انتخاب افراد، دوره اول انتخاب اعضا برای رئیس کل ۵ سال، یکی از معاونین ۴ سال، و معاون دیگر ۳ سال، یکی از مدیران ارشد ۵ سال، و دیگری ۴ سال، و برای سومین مدیر ارشد ۳ سال، و برای دو عضو دیگر ۳ سال، و برای عضو دیگر ۲ سال باشد.</p> <p>ماده ۱۴. استعفا و برکناری اعضای هیئت مدیره</p> <p>۱ - رئیس، قائم مقام رئیس، یا هر عضو دیگری از هیئت مدیره می تواند پس از حداقل یک ماه بعد از اخطار کتبی به رئیس جمهور، از سمت خود استعفا دهد اگر این استعفا مورد پذیرش واقع شود. اگر مقام منصوب کننده چنین استعفایی را نپذیرد، می تواند عضو مربوطه را حداکثر به میزان سه ماه دیگر از تاریخ استعفانامه اصلی وی ملزم به خدمت کند.</p> <p>ماده ۱۵ - افشای منافع (عراق)</p> <p>۱. هرکدام از اعضای هیئت مدیره می بایست از تاریخ انتصاب به بعد و به صورت سالانه، اظهارنامه ای را به هیئت مدیره ارائه کند که در آن، کلیه منافع مستقیم و غیرمستقیم خود و نیز سایر اشخاص مرتبط ناشی از ازدواج و ارتباط خویشاوندی را اعلام کند. اظهارنامه مذکور توسط هیئت مدیره به دولت، وزیر اقتصاد، و حسابرس مستقل ارائه خواهد شد.</p> <p>ماده ۲۱ - تضاد منافع (عراق)</p> <p>۱. اعضای هیئت مدیره و سایر کارکنان بانک مرکزی به جز در موارد مصوب هیئت مدیره نمی توانند در طول خدمت خود اقدام به دریافت تسهیلات از هیچ بانک یا سایر نهادهای تحت نظارت بانک مرکزی کنند. فردی که تسهیلات دریافت می کند نمی تواند در تصمیم گیری نسبت به دریافت آن تسهیلات مشارکت داشته باشد. هیئت مدیره می تواند استقراض از مؤسسات اعتباری به منظور تأمین مالی خرید مسکن برای استفاده شخص استقراض کننده، پرداخت هزینه های آموزشی و یا درمانی وی و یا برای سایر اعضای خانواده وی را در قالب شرایط عرف بازار، مجاز اعلام کند. هیئت مدیره می تواند رهنمودهای داخلی جهت تعیین حدود اعتباری و شرایط خاص آن را تصویب و ابلاغ کند.</p>	
<p>ماده ۱۹. هیئت مدیره بانک مرکزی</p> <p>۱. هیئت مدیره بانک مرکزی رکن عالی مدیریت بانک مرکزی است. اداره امور بانک مرکزی بر عهده هیئت بانک می باشد. اعضای هیئت بانک عبارتند از رئیس بانک مرکزی، قائم مقام رئیس، و پنج عضو دیگر.</p> <p>۲. اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی از سوی رئیس جمهور و برای یک دوره پنج ساله منصوب می شوند. دوره مأموریت اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی به شرح زیر است:</p> <p>یک عضو، ۱ سال؛ یک عضو، ۲ سال؛ یک عضو، ۳ سال؛ یک عضو، ۴ سال؛ یک عضو و همه اعضای بعدی، ۵ سال؛ در صورت جایگزینی اعضا، عضو جدید تا پایان دوره مأموریت عضو قبلی فعالیت می کند.</p> <p>۳. اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی مسئول انجام وظایف در حوزه ای است که هیئت تعیین کرده است.</p> <p>۴. اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی می بایست شهروند جمهوری ارمنستان بوده و به لحاظ حرفه ای قادر به ایفای وظایف مندرج در ماده ۲۰ این قانون باشند. اشخاص دارای شرایط زیر نمی توانند عضو هیئت مدیره بانک مرکزی باشند:</p> <p>برابر حکم دادگاه از انجام کار ناتوان بوده یا دارای توانایی محدود بوده و یا به موجب حکم دادگاه محکوم به جرم عمدی باشد؛ به موجب قانون، از حق داشتن سمت های خاص محروم یا سلب صلاحیت شده باشد؛</p> <p>۵. اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی نمی بایست عضو ارکان مدیریتی هیچ یک از احزاب بوده، نباید به فعالیت های سیاسی اشتغال داشته و نیز نباید هیچ پست یا شغل با حقوق دیگر به جز پرداختن به تحقیقات علمی و فعالیت های آموزشی و خلاقانه داشته باشند.</p> <p>اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی نباید هیچ سمت دیگری در بانک مرکزی داشته باشند.</p> <p>ماده ۲۲. شرایط عزل اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی</p> <p>۱. مجلس ملی جمهوری ارمنستان، بنا به پیشنهاد رئیس جمهور می تواند رئیس بانک مرکزی را برکنار کند. رئیس جمهور ارمنستان در شرایط زیر می تواند قائم مقام رئیس و سایر اعضای هیئت مدیره بانک مرکزی را از مقام خود برکنار نماید:</p> <p>آن ها دیگر شهروندان جمهوری ارمنستان نباشند؛</p> <p>برابر حکم صادره از سوی دادگاه در انجام کار ناتوان بوده و یا توانایی محدود داشته باشند و یا بر مبنای حکم دادگاه به جرم عمدی محکوم شده باشند؛</p> <p>از نظر حرفه ای مرتکب سوء رفتار شده باشند؛</p> <p>به موجب قانون از احراز سمت های خاص محروم شده یا اعلام به بی کفایتی آن ها شده باشد؛</p> <p>بنابر ناتوانی فیزیکی یا سایر دلایل، برای بیش از شش ماه قادر به ایفای مسئولیت ها و وظایف خود نبوده باشند؛</p>	ارمنستان

<p>طی یک سال، بیش از پنج بار در نشست‌های هیئت غیبت داشته باشند؛</p> <p>۲. رئیس بانک مرکزی می‌تواند به درخواست خود و مشروط بر ارائه اطلاعیه کتبی، ۳۰ روز پیش از تاریخ استعفا به رئیس‌جمهور و مجلس ملی، از مقام خود کناره‌گیری نماید. در روز سی و دوم، رئیس بانک مرکزی فاقد سمت خود خواهد بود.</p> <p>سایر اعضای هیئت بانک و قائم‌مقام رئیس، بنا به درخواست خود و مشروط بر ارائه اطلاعیه کتبی به رئیس، یک ماه پیش از تاریخ استعفا، می‌توانند از مقام خود کناره‌گیری کنند.</p> <p>ماده ۲۳. اطلاعیه در خصوص درآمد و منافع اعضای هیئت‌مدیره بانک مرکزی</p> <p>۱. رئیس، قائم‌مقام رئیس، و سایر اعضای هیئت‌مدیره بانک مرکزی، در زمان پیشنهاد برای تصدی سمت و پس از آن به صورت سالانه، می‌بایست منابع درآمدی و منافع مالی قابل توجه خود و خانواده خود را اعلام کنند.</p> <p>۲. در زمان بحث در خصوص منافع مذکور در این ماده، عضو ذی‌نفع شورا می‌بایست پیش از آغاز بحث، منافع خود را اعلام کند و نمی‌بایست در بحث مربوطه و در رأی‌گیری مشارکت کند.</p>	
<p>ماده ۷ هیئت اجرایی</p> <p>(۱) هیئت حاکمه دوپچه بوندس بانک هیئت اجرایی آن است. این هیئت بانک را مدیریت و کنترل می‌کند و اساسنامه‌ای را که مسئولیت‌های اعضای هیئت اجرایی و وظایف محوله به دفاتر منطقه‌ای را مشخص نماید تصویب می‌کند. هیئت اجرایی می‌تواند مسئولیت برخورد با مسائل خاص را به یکی از اعضای آن محول کند.</p> <p>(۲) هیئت اجرایی شامل رئیس، قائم‌مقام، و چهار عضو دیگر است. اعضای هیئت اجرایی باید دارای مدارک حرفه‌ای مرتبط باشند.</p> <p>(۳) اعضای هیئت اجرایی باید توسط رئیس دولت فدرال آلمان منصوب شوند. رئیس، قائم‌مقام، و یک عضو هیئت اجرایی باید توسط دولت فدرال نامزد شوند؛ سه عضو دیگر باید توسط شورای فدرال بوندس رات با تأیید دولت فدرال نامزد شوند. شورای فدرال بوندس رات می‌تواند فردی را به عنوان قائم‌مقام به دولت فدرال پیشنهاد دهد. شورای فدرال بوندس رات و دولت می‌بایست در خصوص نامزدهایشان با اعضای هیئت اجرایی رایزنی داشته باشند. اعضا باید به مدت هشت سال (در موارد استثنایی حداقل پنج سال) منصوب گردند. انتصابات و خاتمه همکاری‌ها باید در روزنامه رسمی منتشر شود.</p>	آلمان
<p>ماده ۱۵. هیئت‌مدیره بانک روسیه متشکل است از رئیس‌کل بانک روسیه و ۱۴ عضو دیگر.</p> <p>اعضای هیئت‌مدیره بانک روسیه باید به صورت تمام‌وقت در آن بانک مشغول به کار باشند.</p> <p>اعضای هیئت‌مدیره بانک روسیه توسط دوما به پیشنهاد رئیس‌کل بانک روسیه و موافقت رئیس‌جمهور فدراسیون روسیه برای یک دوره ۵ ساله منصوب می‌شوند.</p> <p>اعضای هیئت‌مدیره در شرایط زیر عزل می‌شوند:</p> <p>توسط رئیس‌کل بانک روسیه و پس از اتمام دوره تصدی که در این ماده ذکر شده است.</p> <p>توسط دوما، به پیشنهاد رئیس‌کل بانک روسیه و قبل از اتمام دوره تصدی که در این ماده ذکر شده است.</p> <p>توسط دوما و به پیشنهاد رئیس‌کل بانک مرکزی در صورت ناتوانی در پیشگیری یا مدیریت تضاد منافع، هنگامی که خود یکی از طرفین باشد.</p> <p>ماده ۱۵. اشخاص متقاضی تصدی پست رئیس‌کل بانک روسیه یا اعضای هیئت‌مدیره بانک روسیه و اشخاصی که در حال حاضر متصدی پست‌های مذکور می‌باشند، می‌بایست اطلاعات مربوط به درآمد، هزینه‌ها، مایملک و تعهدات خود، همسر و فرزندان صغیر خود را به آن دستگاه دولتی که رئیس‌جمهور روسیه تعیین می‌کند، ارائه دهند.</p> <p>ماده ۱۹. اعضای هیئت‌مدیره نمی‌توانند نماینده دوما، عضو مجلس سنا، از نمایندگان دستگاه‌های قانون‌گذاری بخش‌های وابسته به فدراسیون روسیه، نماینده دولت‌های مستقل محلی، کارمند، عضو، و یا در استخدام دولت روسیه باشند.</p> <p>ماده ۱۴. رئیس‌کل بانک روسیه، از سوی دوما، با رأی حداکثری کلیه نمایندگان و برای دوره ۵ ساله منصوب می‌شود.</p> <p>رئیس‌جمهور می‌بایست حداکثر تا ۳ ماه پیش از پایان دوره رئیس فعلی بانک روسیه، گزینه مدنظر خود را پیشنهاد دهد.</p> <p>در صورتی که رئیس‌کل بانک روسیه پیش از پایان دوره مأموریت برکنار شود، رئیس‌جمهور موظف است گزینه مدنظر خود را حداکثر ظرف ۲ هفته پیشنهاد دهد.</p> <p>چنانچه گزینه پیشنهادی رئیس‌جمهور موفق به کسب آرای موردنیاز نشود، رئیس‌جمهور موظف است ظرف ۲ هفته گزینه دیگری را پیشنهاد دهد. هیچ گزینه‌ای نمی‌تواند بیش از دو مرتبه پیشنهاد شود.</p> <p>هیچ شخصی نمی‌تواند برای بیش از ۳ دوره متوالی، ریاست بانک روسیه را بر عهده داشته باشد.</p> <p>دوما بنا بر پیشنهاد رئیس‌جمهور، رئیس‌کل بانک روسیه را عزل می‌نماید.</p> <p>هر عضو هیئت‌مدیره ظرف یک ماه از زمان تصدی پست هیئت‌مدیره، باید از سمت قبلی خود به عنوان نماینده مجلس کناره‌گیری کند، از عضویت در دولت روسیه استعفا دهد یا از انجام خدمات دولتی بازنشسته شود و سپس به وظایف خود در هیئت‌مدیره بانک روسیه بپردازد.</p>	روسیه

<p>رئیس کل بانک روسیه تنها در موارد زیر عزل می شود: با پایان یافتن دوره مأموریت؛ عدم توانایی در انجام وظایف به دلیل مشکلات ناشی از عدم برخورداری از سلامت، با تأیید کمیته درمانی دولت؛ ارتکاب جرم کیفری با حکم قطعی و نهایی دادگاه؛ تقدیم استعفا؛ تخلف از قانون فدرالی تنظیم کننده فعالیت های بانک روسیه؛ عدم توانایی در پیشگیری یا مدیریت تضاد منافع، هنگامی که خود یکی از طرفین باشد. تهیه اطلاعات ناقص یا غیرقابل اتکا در خصوص درآمد، هزینه ها، مایملک و تعهدات خود، همسر، فرزندان صغیر؛ عدم توانایی در تطابق درآمد و هزینه های خود، همسر و فرزندان صغیر، عدم رعایت مقررات مربوط به افتتاح (نگهداری) حساب های بانکی (سپرده ها)؛ نگهداری وجه نقد و اشیاء قیمتی نزد بانک های خارجی مستقر در خارج از مرزهای روسیه؛ دارا بودن و استفاده از ابزارهای مالی خارجی توسط خود، همسر، و فرزندان صغیر؛</p>	
<p>ماده ۱۱. هیئت مدیره هفت عضو دارد: رئیس کل بانک، سه قائم مقام رئیس کل، و سه عضو دیگر. - شهروند بلغارستان - افرادی با بالاترین درجه درستکاری و دارای صلاحیت برجسته در زمینه اقتصاد، مالی، یا بانکداری - نباید فردی باشد که: ● به دلیل یک جرم عمدی به حبس محکوم شده باشد؛ ● در جایگاه تنها مالک یا شریک اصلی در یک شرکت تجاری، حکم ورشکستگی برایش صادر شده باشد؛ ● دو سال پیش از صدور حکم ناتوانی در پرداخت دیون یک شرکت یا تعاونی، عضو هیئت مدیره یا هیئت نظارتی آن بوده باشد؛ ● تنها مالک یا شریک با مسئولیت نامحدود در یک شرکت تجاری، رئیس، عضو هیئت مدیره یک شرکت تجاری یا تعاونی (استثنا: شرکت هایی که بانک مرکزی در آن ها شریک است)؛ ● همسر، فامیل نزدیک، نسبی (۴ لایه) یا سببی (۲ لایه) اعضای هیئت مدیره. ماده ۱۲. رئیس کل بانک مرکزی بلغارستان از سوی مجلس ملی انتخاب می شود. - مجلس ملی براساس پیشنهاد رئیس کل به انتخاب قائم مقام رئیس کل می پردازد. - سه عضو دیگر هیئت مدیره از سوی رئیس جمهور منصوب می شوند. - مدت خدمت اعضای هیئت مدیره شش سال است. - رئیس کل و قائم مقام های رئیس کل نمی توانند به غیر از آموزش یا عضویت در هیئت مدیره شرکت هایی که بانک مرکزی بلغارستان در آن ها مشارکت نموده یا سازمان های بین المللی وابسته به فعالیت های بانک مرکزی بلغارستان، به فعالیت دیگری اشتغال ورزند. - سه عضو دیگر هیئت مدیره نمی توانند در بانک ها، شرکت های بیمه، و مؤسسات مالی مشغول به کار بوده یا عضو هیئت اجرایی آن ها باشند.</p>	بلغارستان
<p>ماده ۱۷ - ارکان بانک ارکان بانک شامل: a- رئیس کل؛ b- قائم مقام رئیس کل؛ c- هیئت مدیره؛ d- کمیسیون اجرایی ماده ۲۰ - ترکیب هیئت مدیره ۱- هیئت مدیره از اعضای ذیل تشکیل می شود: a- رئیس کل؛ b- قائم مقام؛ c- شش عضو منتخب؛ d- مدیرکل خزانه داری و سیاست مالی؛ e- قائم مقام کمیسیون بازار اوراق ملی ماده ۲۴ - نحوه انتصاب ارکان ۱- رئیس کل توسط پادشاه و به پیشنهاد رئیس دولت منصوب می شود. کاندیداها باید اسپانیایی باشند و در حوزه پولی و بانکی دارای صلاحیت برجسته باشند. ۲- قائم مقام توسط دولت و با پیشنهاد رئیس کل انتخاب می شود و باید همان ویژگی ها و شرایط رئیس کل را دارا باشد. ۳- شش عضو هیئت مدیره توسط دولت و با پیشنهاد وزیر اقتصاد و پس از مشورت با رئیس کل بانک مرکزی انتخاب می شوند. آن ها باید اسپانیایی و در حوزه اقتصاد یا حقوق برجسته باشند. ۴- دو عضو کمیسیون اجرایی توسط هیئت مدیره و به پیشنهاد رئیس کل انتخاب می شوند. ماده ۲۵ - تجدید و برکناری ارکان ۱- مدت زمان خدمت رئیس کل و قائم مقام آن ۶ سال و غیر قابل تجدید برای دوره بعد است. ۲- اعضای هیئت مدیره ۶ سال خدمت می کنند و تا یک بار انتخاب مجدد آن ها بلامانع است.</p>	اسپانیا

<p>۳- اعضای منتخب هیئت مدیره که برای کمیسیون اجرایی انتخاب شده‌اند، باید تا پایان مدت زمان خدمتشان به‌عنوان عضو هیئت مدیره به خدمت پردازند.</p>	
<p>ماده (۷). ترکیب هیئت عالی</p> <p>۱. هیئت عالی بانک افغانستان متشکل از ۷ نفر به شرح زیر هستند: رئیس، نایب رئیس اول، ۵ عضو دیگر طول دوره مسئولیت اعضای هیئت عالی ۵ سال است به‌استثنای دوره اول که پایان دوره خدمت اعضا به‌موجب این قانون به‌طور مساوی در بازه‌ای تا ۵ سال تعریف می‌شود.</p> <p>انتصاب مجدد اعضای هیئت عالی بی‌مانع است، مگر اینکه موضوع احکامی که منجر به معزول شدن آن‌ها می‌گردد، احراز شده باشد.</p> <p>ماده ۱۰- شرایط اعضای هیئت عالی به شرح زیر است:</p> <p>۱. شهروند افغانستان؛ ۲. مشهور به درستکاری؛ ۳. تحصیلات عالی یا تجربه گسترده در اقتصاد، بانکداری، یا حقوق؛ ۴. از هیئت عالی به‌دلیل ماده (۱۲) این قانون، عزل نشده باشد؛ ۵. کارمند بانک مرکزی افغانستان نباشد مگر اینکه رئیس یا نایب رئیس اول بوده باشد؛ ۶. عضو هیئت نظارت یا سایر نهادهای مالی به هر شکلی نباشد. ۷. نباید ازجمله اشخاص تحت نظارت بانک افغانستان باشد؛ ۸. نباید وزیر یا معاون وزیر، نماینده مجلس، یا دیگر مقامات رسمی عالی افغانستان باشد.</p>	افغانستان
<p>ماده ۱۴- هیئت مدیره</p> <ul style="list-style-type: none"> ● در بانک یک هیئت مدیره وجود خواهد داشت ● هیئت مدیره از اعضای زیر تشکیل خواهد شد: رئیس کل، حداکثر ۳ قائم مقام بانک، بین ۵ تا ۸ عضو هیئت مدیره <p>ماده ۱۵- رئیس کل و قائم مقامها</p> <p>رئیس کل از طرف پادشاه و قائم مقامها از طرف وزیر دارایی منصوب خواهد شد.</p> <p>رئیس کل و قائم مقامهای وی باید بدون شهرت بد، دارای تجربه اثبات شده، و دانش مشخص در زمینه امور پولی و مالی باشند.</p> <p>رئیس کل و قائم مقامها با شرایطی که در نامه انتصاب وجود دارد، منصوب می‌شوند.</p> <p>رئیس کل برای ۵ سال و قائم مقامها برای ۳ سال نصب می‌شوند.</p> <p>۲. رئیس کل و نواب وی باید دارای شهرت خوب، تجربه‌ای اثبات شده و دانش برجسته در امور پولی و مالی باشند.</p> <p>ماده ۱۶- انتصاب مدیران</p> <p>۲. قبل از ارائه مشورت در مورد انتصاب یک فرد به سمت مدیریت تحت بند ۱، وزیر باید به موارد ذیل توجه داشته باشد:</p> <p>الف- راستی (صداقت) و اعتبار فرد؛ ب- دانش، مهارت، و تجربه فرد در بانکداری، اقتصاد، یا مالی؛ ج- احتمال هرگونه تضاد منافع بین بانک و منافی که فرد دارد یا نمایندگی می‌کند.</p> <p>۳. مدیر باید در تمام اوقات صادقانه و در راستای حداکثری منافع بانک عمل کند و در انجام وظایف سمتش سخت‌کوشی معقولی داشته باشد.</p> <p>۴. یک مدیر نباید از هر اطلاعات کسب شده استفاده نامناسب کند یا با استفاده از موقعیت خود به‌عنوان یک مدیر هرگونه نفوذ نامناسبی برای کسب مستقیم یا غیرمستقیم منفعت برای خود یا هر فرد دیگری داشته باشد.</p> <p>۵. یک مدیر نباید به‌عنوان نماینده یا وکیل هرگونه ذی‌نفع تجاری، مالی، کشاورزی، صنعتی، یا هر ذی‌نفع دیگری که ممکن است با آن ارتباط داشته باشد، عمل کند. این ممنوعیت شامل مدیری که مأمور دبیرکل خزانه‌داری است یا درحال حاضر در آنجا کار می‌کند، نمی‌شود.</p> <p>۸. یک مدیر می‌تواند با ارائه یک اطلاع کتبی خطاب به پادشاه از سمت خود استعفا دهد.</p>	مالزی

۳-۵-۴ اختیارات و وظایف هیئت مدیره و رئیس کل بانک مرکزی

یکی دیگر از مؤلفه‌های مشخص‌کننده میزان استقلال مقام پولی، وظایف و حدود اختیارات هیئت مدیره بانک مرکزی و رئیس کل است. در این حیطه، مباحثی ازجمله تعیین سیاست‌های پولی و ارزی (و ابزارهای مجاز در اجرای این سیاست‌ها)، تصمیم‌گیر نهایی در صورت بروز تعارض، تنظیم قواعد عملیاتی (اعطای استقلال در تنظیم و اعلان مقررات داخلی، روابط حقوقی کارمندان و پرسنل سازمان) و همچنین نقش این نهاد در فرایند بودجه و نظارت بر شبکه بانکی مشخص خواهد شد. در جدول ۱۳، خلاصه‌ای از اختیارات و وظایف هیئت مدیره و رئیس کل در قوانین بانک‌های مرکزی کشورهای مختلف آورده شده است.

جدول ۱۳. اختیارات و وظایف هیئت‌مدیره و رئیس‌کل

کشور	اختیارات هیئت‌مدیره	اختیارات رئیس‌کل
آذربایجان	تعیین و پذیرش سیاست‌های پولی و ارزی؛ تصمیم‌گیری در مورد ابزارها، شامل تعیین نرخ تأمین مالی مجدد و نرخ و شرایط عملیات بازار باز؛ تصمیم‌گیری در مورد انتشار و جمع‌آوری اسکناس جدید و قدیم؛ پذیرش تنظیمات و کنترل‌های ارزی و فرایندهای تعیین نرخ برابری ارز؛ پذیرش و تعدیل بودجه بانک مرکزی؛ تعیین فرایندهای تعیین و تأمین ذخایر سرمایه‌ای؛ پذیرش صورت‌های مالی سالانه؛ تعیین ضوابط و استراتژی نگهداری ذخایر خارجی و طلا؛ تعیین ساختار سازمانی و فرایندهای حکمرانی، تعیین پست‌های ذیل هیئت‌مدیره، عزل و نصب افراد در این پست‌ها؛ عزل و نصب مدیر شعبه نخجوان با نظر رئیس مجلس آن‌ها؛ تعیین پاداش کارکنان بانک با توجه به سطح پاداش در شبکه بانکی؛ تصویب مقررات بانک مرکزی؛ حل و فصل موارد زیرمجموعه هیئت‌مدیره.	سازمان‌دهی کارهای هیئت‌مدیره و رئیس بخش اجرایی؛ نماینده‌گی آذربایجان در مجامع در محدوده قانون (بدون حق توکیل)؛ امضای مقررات تأییدشده توسط هیئت؛ ابلاغ آیین‌نامه‌ها برای همه کارمندان بانک؛ عزل و نصب کارمندان غیر از افراد ذیل قلمرو هیئت؛ تقسیم وظایف بین معاونت‌ها؛ انجام امور غیر از امور محوله به هیئت؛ انجام اختیارات داده‌شده در قانون.
رومانی	سیاست‌های پولی، نرخ ارز، و نظارت بر اجرای آن؛ اعطای مجوز، مقررات‌گذاری، و نظارت احتیاطی بر مؤسسات اعتباری و نظام‌های پرداخت؛ وظایف و ترکیب کمیته سیاست پولی، کمیته نظارت، کمیته مدیریت ذخایر خارجی، و کمیته حساسیتی عملیاتی فعال در بانک ملی رومانی.	اجرائی‌سازی مقررات قانونی، تصمیمات هیئت‌مدیره و مقررات دیگر مربوط به بانک ملی رومانی؛ انتصاب کارکنان دفتر مرکزی بانک ملی رومانی و مدیران شعب و دفاتر نمایندگی؛ صدور دستورات و احکام و نمایندگی بانک ملی رومانی در ارتباط با اشخاص ثالث به صورت مستقیم یا از طریق اعطای وکالت به سایر افراد.
جمهوری چک	تعیین سیاست‌های پولی و احتیاطی کلان و ابزارهای پیاده‌سازی این سیاست‌ها؛ اقدامات مربوط به نظارت بر بازار مالی و اقدامات مربوط به حل و فصل (گزیب)؛ تصویب بودجه بانک؛ تعیین حقوق و مزایای رئیس‌کل.	نماینده بانک ملی چک؛ امضای کلیه مقررات منتشره از سوی بانک؛ شرکت در جلسات دولت.
عراق	اهداف سیاست‌های پولی را تعریف کند و توسعه دهد؛ سیاست‌های لازم جهت دستیابی به اهداف پولی شامل سیاست‌های ارزی کشور، محدودیت‌های ناظر بر عملیات بازار باز، سیاست‌های مربوط به نرخ بهره بانک مرکزی و انواع و سطوح ذخایری که بانک‌ها باید در نظر بگیرند، تعریف کند. هیئت‌مدیره نمی‌تواند نظام نرخ ثابت ارزی را مقرر کند؛ تصمیم‌گیری در خصوص انتشار اسکناس‌ها و سکه‌های عراقی؛ ارائه مجوز و رویه‌های ناظر بر ثبات و سلامت بانک‌ها مطابق با قانون بانکداری؛ تعیین شرایط لازم برای ارائه خدمات بانکداری، مشورتی، و نمایندگی مالی برای دولت؛ وضع مقررات لازم برای نظام‌های پرداخت؛ تصویب کلیه گزارش‌ها و پیشنهادهایی که بانک مرکزی برای دولت یا قوه مقننه تهیه می‌کند؛ تصمیم‌گیری در خصوص مشارکت بانک مرکزی در سازمان‌های بین‌المللی که عضویت بانک مرکزی در آن‌ها مجاز است؛	رئیس‌کل به‌عنوان مدیر ارشد اجرایی بانک، مسئولیت اجرای تصمیمات هیئت‌مدیره را بر عهده دارد. رئیس‌کل عملیات روزانه بانک مرکزی را مدیریت می‌کند و می‌تواند اختیارات تفویض‌شده از سوی هیئت‌مدیره را اجرایی کند. رئیس‌کل می‌تواند در چهارچوب برنامه پرسنلی مصوب هیئت‌مدیره، به استخدام و عزل کارکنان، نمایندگان، و طرف قراردادهای بانک مرکزی اقدام کند.

	<p>تصمیم‌گیری در خصوص افتتاح حساب خارجی برای بانک‌های مرکزی سایر کشورها، دولت‌های خارجی یا سازمان‌های بین‌المللی، و همچنین افتتاح حساب بانک مرکزی عراق در سایر بانک‌های مرکزی خارجی یا سازمان‌های مالی بین‌المللی؛ تصمیم‌گیری در خصوص انتشار اوراق بدهی توسط بانک مرکزی و شرایط مربوط به آن؛</p> <p>تعیین دارایی‌های مناسب جهت سرمایه‌گذاری‌های خارجی بانک مرکزی؛ تعیین شرایط مربوط به عملیات تنزیل که بانک مرکزی می‌تواند در آن مشارکت داشته باشد؛</p> <p>تصویب ارائه تسهیلات و ضمانت‌نامه به هر بانک با حداقل سه‌پنجم تعداد اعضای حاضر در جلسات هیئت‌مدیره؛</p> <p>تصویب رهنمودها و مقررات داخلی بانک مرکزی به‌نوعی که قادر به اداره عملیات بانک بوده و تعیین ساختار سازمانی بانک و محل شعب بانک مرکزی؛</p> <p>تصویب رویه‌های لازم برای فرایند تصمیم‌گیری‌های داخلی بانک مرکزی؛</p> <p>تصویب سیستم‌های کنترل داخلی بانک مرکزی؛</p> <p>تعیین بودجه سالانه و برنامه پرسنلی بانک مرکزی؛</p> <p>تصویب و انتشار گزارش سالانه و صورت‌های مالی سالانه؛</p> <p>تصویب کلیه مقررات و رهنمودهای عمومی که بانک مرکزی منتشر می‌کند؛</p> <p>اقدام لازم در خصوص سایر مسائل در صلاحیت بانک مرکزی و مسئولیت آن در قبال موضوعات و افرادی که در قانون به صراحت به آن پرداخته نشده است؛</p>	
ریاست جلسات هیئت‌مدیره بانک	<p>تصویب برنامه سیاست پولی جمهوری ارمنستان؛</p> <p>تعیین محدودیت‌ها و نرخ‌های بهره در عملیات بازار باز و تسهیلات اعطایی و سپرده‌های دریافتی توسط بانک مرکزی؛</p> <p>تصویب بودجه سالانه بانک مرکزی؛</p> <p>تصویب صورت‌های مالی سالانه و سایل صورت‌های مالی بانک مرکزی؛</p> <p>اعطای مجوز به سازمان‌های حسابرسی بانک‌ها و تعیین حداقل الزامات کنترل‌های داخلی در بانک‌ها؛</p> <p>نظارت بر بانک‌ها و سایر اشخاص حقوق تعیین‌شده در قانون.</p>	ارمنستان
رئیس هیئت‌مدیره مقامات دفاتر منطقه‌ای و مدیران رسمی بانک را منصوب می‌کند. بالاترین مقام این نهاد است و نماینده بانک در داخل و خارج از دادگاه خواهد بود. اقدامات انضباطی را اعمال می‌کند.	<p>این هیئت بانک را مدیریت و کنترل می‌کند و اساسنامه‌ای را که مسئولیت‌های اعضای هیئت اجرایی و وظایف محوله به دفاتر منطقه‌ای را مشخص می‌کند، تصویب می‌کند. هیئت اجرایی می‌تواند مسئولیت برخورد با مسائل خاص را به یکی از اعضای آن محول کند.</p>	آلمان
رئیس جلسات هیئت‌مدیره؛ دارای اختیار عزل و نصب معاونین نیز تقسیم وظایف بین آن‌ها.	<p>تصویب صورت‌های مالی سالانه بانک روسیه، بررسی گزارش حسابرسی صورت‌های مالی سالانه بانک روسیه و ملاحظه و بررسی گزارش اتاق حسابرسی فدراسیون روسیه؛</p> <p>تصویب گزارش فعالیت‌های بانک روسیه، تجزیه و تحلیل وضعیت اقتصادی کشور؛</p> <p>ایجاد، تجدید ساختار، انحلال و تصفیه سازمان‌های بانک روسیه؛</p> <p>استانداردهای لازم‌الاجرا برای مؤسسات اعتباری، گروه‌های بانکی، و مؤسسات مالی غیراعتباری؛</p> <p>میزان سپرده قانونی؛</p> <p>تغییرات در نرخ‌های بهره بانک روسیه؛</p> <p>اعمال محدودیت در عملیات بازار باز؛</p> <p>مشارکت با سازمان‌های بین‌المللی؛</p>	روسیه

	مشارکت (عضویت) بانک روسیه در سرمایه‌سازمان‌هایی که فعالیت‌های بانک روسیه، واحدها، بخش‌ها، و کارکنان آن را پشتیبانی می‌کنند.	
رئیس‌کل بانک مرکزی باید به سازمان‌دهی، مدیریت، و نظارت بر فعالیت‌های بانک بپردازد.	<p>نرخ‌های بهره، کارمزدها و حق‌العمل مرتبط با عملیات بانک مرکزی را تعیین کند؛ تعیین سپرده قانونی؛</p> <p>در مورد توقف فعالیت‌های خاص بانک تصمیم‌گیری کند؛ شعب و دفاتر نمایندگی بانک را افتتاح یا تعطیل کند؛</p> <p>در مورد چاپ اسکناس‌ها و ضرب مسکوکات جدید تصمیم‌گیری کند و محدوده‌های زمانی را که پس از آن اسکناس‌ها و مسکوکات پول رایج شمرده نمی‌شود و درخواست تعویض اسکناس‌ها و مسکوکات اعلام می‌شود، تعیین کند؛</p> <p>تعریف روش‌هایی برای تعیین تکلیف دریافتی‌های وصول‌شده بانک مرکزی؛ تصمیم‌گیری درباره مشارکت بانک مرکزی در سازمان‌های بین‌المللی؛</p> <p>تأیید بودجه سالانه، ترازنامه سالانه، و گزارش ارائه‌شده از سوی رئیس‌کل؛ راه‌اندازی و حفظ نظام کنترل داخلی کارا در بانک مرکزی و شرکت‌های تابعه؛ اعطا و لغو مجوز بانک‌ها، اپراتورهای نظام پرداخت، مؤسسات پرداخت پول الکترونیک؛</p> <p>نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری؛</p> <p>تصمیم‌گیری به‌عنوان مقام‌گذرد.</p>	بلغارستان
رئیس‌کل در حوزه‌های ذیل اختیار و قدرت عمل دارد: مدیریت بانک برای ریاست هیئت‌مدیره و کمیسیون اجرایی؛ نمایندگی قانونی بانک بالاخص در دادگاه‌ها، تصویب قراردادها و اسناد و همچنین انجام تمام فعالیت‌های لازم در پیشبرد وظایف محول‌شده به بانک؛ نمایندگی بانک در نهادها و سازمان‌های بین‌المللی؛ عضویت در هیئت‌مدیره و شورای حکام بانک مرکزی اروپا.	<p>تصویب رهنمودهای کلی بانک؛</p> <p>رعایت رهنمودها و دستورالعمل‌های ECB؛</p> <p>تأیید گزارش سالانه بانک و هر گزارشی که بانک باید به مجلس، دولت یا وزارت اقتصاد ارسال کند (به پیشنهاد کمیسیون اجرایی)؛</p> <p>تصویب بخشنامه‌ها؛</p> <p>ارسال طرح‌های تفکیک¹ به دولت؛</p> <p>تصویب مقررات داخلی بانک به پیشنهاد کمیسیون اجرایی؛</p> <p>تصویب بودجه پیشنهادی بانک و حساب‌های سالانه و ارائه پیشنهاد برای توزیع سود؛</p> <p>تصویب رهنمودهای پرسنلی و تصویب انتصاب مدیران کل؛</p> <p>وضع جرایم و تحریم‌ها؛</p> <p>تصویب پیشنهادهایی برای تحریم که بانک باید به وزارت اقتصاد ارسال کند؛</p> <p>حل و فصل درخواست‌های تجدیدنظر یا ادعاها علیه تصمیمات بانک؛</p> <p>اتخاذ هرگونه موافقت‌نامه‌های ضروری برای انجام وظایف محوله به بانک تحت این قانون که مسئولیت انحصاری‌اش با کمیسیون اجرایی نیست.</p>	اسپانیا
رئیس‌کل دارای اختیاراتی است که به‌موجب این قانون به شورای عالی یا حسابرسان کل تفویض نشده باشد. رئیس‌کل در حدود اختیارات خود می‌تواند به‌منظور مدیریت و اداره امور افغانستان بانک اقدامات لازم را انجام دهد.	<p>تدوین و اتخاذ سیاست پولی در افغانستان شامل حدود عملیات بازار باز توسط افغانستان بانک، نرخ بهره برای تنظیم و اعطای وام توسط افغانستان بانک، نوع و میزان ذخایری که بانک‌ها مکلف به نگهداری آن هستند؛</p> <p>تدوین و اتخاذ سیاست ارزی؛</p> <p>تصویب مقررات، رهنمودها، و دستورالعمل‌ها؛</p> <p>تصویب گزارش‌ها و توصیه‌هایی که افغانستان بانک به دولت و شورای ملی ارائه می‌کند؛</p> <p>تصمیم‌گیری در خصوص مشارکت افغانستان بانک در سازمان‌های بین‌المللی؛</p> <p>اتخاذ تصمیم در مورد ارزش اسمی و طرح اسکناس‌ها و مسکوکات فلزی و شرایط مربوط به جمع‌آوری پول رایج کشور؛</p> <p>اتخاذ تصمیم در مورد اوراق قرضه افغانستان بانک و شرایط آن؛</p>	افغانستان

¹ Separation Proposals

<p>عامل یا سایر مأموران و نمایندگان واجد شرایط افغانستان بانک تفویض کند. افغانستان بانک آخرین لیست اشخاص واجد صلاحیت را همراه با توضیح حدود اختیارات آن‌ها تهیه و در صورت نیاز، در اختیار عموم قرار می‌دهد.</p>	<p>اتخاذ تصمیم در مورد نحوه سرمایه‌گذاری ذخایر ارزی و سایر منابع افغانستان بانک؛ تصویب تفزیل اسنادی که موعد سررسید آن بیشتر از سه ماه از تاریخ دریافت آن توسط افغانستان بانک باشد؛ تصویب هر نوع وام، ضمانت، یا سایر تعهدات افغانستان بانک به سایر بانک‌ها - طبق ماده ۸۶ این قانون - با موافقت حداقل سه پنجم اعضای شورای عالی؛ تصویب خط‌مشی افغانستان بانک و سایر مقررات مربوط به اداره آن؛ اتخاذ تصمیم درباره تشکیلات افغانستان بانک؛ انتصاب معاون (به‌استثنای معاون اول) و حسابرس کل افغانستان بانک و موافقت در مورد خدمت رئیس کل و معاون اولش در مؤسسه مالی دیگر بعد از اتمام دوره خدمت آن‌ها؛ تأسیس یا مسدود کردن شرکت‌های تابعه، شعب و دفاتر نمایندگی افغانستان بانک؛ اتخاذ تصمیم در مورد خریداری ساخت‌وساز بهره‌برداری و فروش ساختمان‌ها وسایل املاک افغانستان بانک تصمیم در مورد بودجه افغانستان بانک، شرایط استخدام، کار، حقوق بازنشستگی کارکنان و نمایندگان افغانستان بانک (به‌جز اعضای شورای عالی)؛ پیشنهاد افزایش سرمایه مجاز افغانستان بانک؛ اتخاذ تصمیم در مورد فرایندهای حسابداری و استراتژی‌های مدیریت ریسک مالی؛ تصویب گزارش‌های سالانه و صورت‌حساب‌های مالی افغانستان بانک؛</p>	
<p>به‌جز موارد منطبق با مقررات هیئت‌مدیره، رئیس کل و یک قائم‌مقام با معرفی رئیس کل، اختیار سرپرستی و جهت‌دهی امور و کسب و کار را دارد و می‌تواند همه اختیارات بانک را اجرایی کند.</p>	<p>دولت مرکزی باید جهت‌دهی‌های لازم را در جهت منافع عمومی با مشورت رئیس کل به بانک بدهد. محدود به این جهت‌دهی‌ها، سرپرستی بانک در انجام وظایف با هیئت‌مدیره مرکزی است.</p>	هند
<p>رئیس کل بانک را مدیریت خواهد کرد. می‌تواند اختیارات و وظایف موجود در قانون را برای بانک اعمال کند.</p>	<p>مدیریت عمومی امور و کسب و کار بانک؛ تصویب بودجه و برنامه‌های اجرایی؛ پایش مدیریت بانک؛ بررسی مداوم عملکرد بانک در جهت نیل به اهداف و انجام وظایف و استفاده از منابع مالی؛ سایر وظایف مطابق قانون.</p>	مالزی

۳-۵-۴-۱ قوانین مرتبط با اختیارات و وظایف هیئت‌مدیره و رئیس‌کل

در ادامه، موارد قانونی مرتبط با اختیارات و وظایف هیئت‌مدیره و رئیس‌کل بانک‌های مرکزی کشورهای مختلف در جدول ۱۴ بررسی شده است.

جدول ۱۴. بررسی قوانین اختیارات و وظایف هیئت‌مدیره و رئیس‌کل

کشور	ماده قانونی متناظر
آذربایجان	<p>ماده ۲۲: اختیارات هیئت‌مدیره بانک هیئت‌مدیره بانک باید وظایف زیر را انجام دهد:</p> <ul style="list-style-type: none"> • تعیین و پذیرش سیاست‌های پولی و ارزی حکومت؛ • تصمیم‌گیری در مورد ابزارها شامل تعیین نرخ تأمین مالی مجدد و نرخ و شرایط عملیات بازار باز؛ • تصمیم‌گیری در مورد انتشار و جمع‌آوری اسکناس جدید و قدیم؛ • پذیرش تنظیمات و کنترل‌های ارزی و فرایندهای تعیین نرخ برابری ارز؛ • پذیرش و تعدیل بودجه بانک؛ • تعیین فرایندهای تعیین و تأمین ذخایر سرمایه‌ای؛ • پذیرش صورت‌های مالی سالانه؛ • تعیین ضوابط و استراتژی نگهداری ذخایر خارجی و طلا؛ • تعیین ساختار سازمانی و فرایندهای حکمرانی، تعیین پست‌های ذیل هیئت‌مدیره، عزل و نصب افراد در این پست‌ها؛ • عزل و نصب مدیر در شعبه نخب جوان با نظر رئیس مجلس آن‌ها؛ • تعیین پاداش بانک با توجه به سطح پاداش در شبکه بانکی؛ • پذیرش تنظیمات بانک؛ • حل و فصل موارد زیرمجموعه هیئت‌مدیره. <p>ماده ۲۴: وظایف و اختیارات رئیس‌کل:</p> <p>۱- رئیس هیئت‌مدیره بانک مرکزی سازمان‌دهی کار هیئت‌مدیره و درعین حال ریاست ساختار اجرایی بانک مرکزی را بر عهده دارد.</p> <p>۲- رئیس هیئت‌مدیره بانک مرکزی نسبت به امور زیر اقدام می‌کند:</p> <ul style="list-style-type: none"> • نمایندگی بانک مرکزی در جمهوری آذربایجان و خارج از کشور بدون وکالتنامه به‌ترتیبی که در قانون تعیین شده است؛ • امضای مقررات مصوب هیئت‌مدیره؛ • صدور احکام و بخشنامه‌های لازم‌الاجرا برای کلیه کارکنان بانک مرکزی؛ • عزل و نصب افرادی که تحت صلاحیت هیئت‌مدیره نیستند؛ • تفکیک وظایف و مسئولیت‌ها بین معاونین و سایر مقامات بانک مرکزی؛ • رسیدگی به سایر موضوعات مرتبط با فعالیت‌های بانک مرکزی که تحت صلاحیت هیئت‌مدیره نیست. <p>۳- در غیاب رئیس هیئت‌مدیره بانک مرکزی، اختیارات وی به معاون اول تفویض می‌شود. در صورت غیاب معاون اول، اختیارات وی طبق ترتیبی که رئیس هیئت‌مدیره بانک مرکزی تعیین می‌کند، به معاون یا یکی دیگر از اعضای هیئت‌مدیره تفویض می‌شود.</p>
رومانی	<p>ماده ۳۳- هیئت‌مدیره (رومانی)</p> <p>(۱) طبق قانون، هیئت‌مدیره بانک ملی رومانی در موارد زیر تصمیم‌گیرنده است:</p> <p>سیاست‌های پولی و نرخ ارز، نظارت بر اجرای آن‌ها؛</p> <p>فعالیت‌های مربوط به مجوزدهی، تنظیم مقررات و نظارت احتیاطی بر مؤسسات اعتباری و نظارت بر سیستم‌های پرداخت مجاز؛</p> <p>دستورالعمل‌های مدیریت بر عملیات و مسئولیت‌های فعلی کارکنان بانک ملی رومانی؛</p> <p>ساختار سازمانی داخلی، جبران خدمات، حقوق و سایر مزایای مالی اعطاشده به کارکنان؛</p> <p>وظایف و ترکیب کمیته سیاست پولی، کمیته نظارت، کمیته مدیریت ذخایر خارجی، و کمیته حسابرسی عملیاتی فعال در بانک ملی رومانی؛</p> <p>تفویض موقت اختیار خود به مدیریت اجرایی، هنگامی که در شرایط خاص چنین راه‌حلی نیاز است.</p> <p>ماده ۴۸ - مقررات منتشرشده توسط بانک ملی رومانی (رومانی)</p> <p>(۱) بانک ملی رومانی حق انتشار مقررات لازم برای اجرای مقررات قانونی و حصول اطمینان از رعایت آن‌ها را دارد.</p>

<p>(۲) مقررات منتشر شده توسط بانک ملی رومانی شامل مقررات، احکام، اصول و بخشنامه الزام آور بر اشخاص حقوقی خصوصی و عمومی و همچنین بر افراد است.</p> <p>ماده ۳۵ - اختیارات رئیس بانک ملی رومانی (رومانی)</p> <p>(۱) رئیس بانک ملی رومانی باید اقدامات لازم را برای اجرایی سازی مقررات قانونی، تصمیمات هیئت مدیره، و مقررات دیگر مربوط به بانک ملی رومانی انجام دهد. رئیس می تواند برخی از اختیارات خود را به قائم مقام ارشد و به معاونان، تحت شرایط تعیین شده توسط هیئت مدیره تفویض کند.</p> <p>(۲) رئیس باید کارکنان دفتر مرکزی بانک ملی رومانی و مدیران شعب و دفاتر نمایندگی را منصوب کند.</p> <p>(۳) رئیس باید دستورات و احکام را صادر کند و نماینده بانک ملی رومانی در ارتباط با اشخاص ثالث باشد، و باید به طور مستقیم و یا از طریق افراد دارای وکالت، تمام معاهدات و قراردادهای منعقد را امضا کند.</p> <p>(۴) از طرف هیئت مدیره، رئیس باید تا ۳۰ ژوئن هر سال، گزارش سالانه بانک ملی رومانی، که شامل فعالیت های بانک ملی رومانی، صورت های مالی سالانه و گزارش حسابرس است، به پارلمان ارسال کند. این گزارش قابل مباحثه است، اما در جلسه مشترک دو مجلس مورد رأی گیری قرار نمی گیرد.</p> <p>(۵) در صورتی که رئیس غایب بوده و یا برای کار ناتوان باشد، قائم مقام ارشد باید مسئولیت را بپذیرد.</p>	
<p>ماده ۵. هیئت مدیره بانک ملی چک (از این پس، هیئت بانک)، عالی ترین رکن حاکمیتی این بانک است. تعیین سیاست های پولی و احتیاطی کلان و ابزارهای پیاده سازی این سیاست ها در اختیار این هیئت است.</p> <p>اتخاذ تصمیم در خصوص اقدامات مربوط به سیاست های پایه ای پولی و احتیاطی کلان بانک ملی چک، اقدامات مربوط به نظارت بر بازار مالی و اقدامات مربوط به حوزه گزرد، با هیئت بانک است.</p> <p>علاوه بر این، هیئت بانک نسبت به موارد زیر اقدام می کند:</p> <p>تعیین اصول فعالیت ها و مبادلات بانک ملی چک؛</p> <p>تصویب بودجه بانک ملی چک؛</p> <p>تعیین ساختار سازمانی و شرح وظایف واحدهای سازمانی بانک ملی چک؛</p> <p>تعریف انواع، حجم، و موارد مصرف منابع بانک ملی چک؛</p> <p>انجام وظایف و اعمال اختیارات ناشی از قانون کار در خصوص روابط با کارکنان بانک ملی چک؛ هیئت بانک می تواند این فعالیت ها را به سایر کارکنان بانک تفویض کند؛</p> <p>اعطای مجوز به کارکنان بانک ملی چک جهت انجام فعالیت های کارآفرینی؛</p> <p>تعیین حقوق و مزایای رئیس کل (تعیین حقوق و مزایای معاونین رئیس کل و سایر اعضای هیئت بانک با رئیس کل است)؛</p> <p>اتخاذ تصمیم در خصوص درخواست های تجدیدنظر در خصوص تصمیمات بانک ملی چک، در گام نخست.</p> <p>ماده ۸. رئیس کل نماینده بانک ملی چک بوده و کلیه مقررات منتشره از سوی این بانک را امضا می کند. معاون رئیس کل که از سوی ایشان تعیین می شود، کلیه اختیارات و مسئولیت های ایشان را دارد.</p> <p>رئیس کل بانک ملی چک یا یکی از معاونین منتخب ایشان، می تواند در نقش مشاور در جلسات دولت حضور یابد.</p> <p>ماده ۷.</p> <p>ریاست جلسات هیئت بانک با رئیس کل یا یکی از معاونین به انتخاب ایشان است. اتخاذ تصمیم در هیئت بانک، بر مبنای حداکثر آرای اخذ شده است. جلسات این هیئت مشروط به حضور رئیس کل یا معاون تعیین شده ایشان و حضور حداقل سه عضو دیگر به حدنصاب می رسد. در صورت برابری آرا، رأی رئیس کل مبنای اتخاذ تصمیم خواهد بود.</p>	جمهوری چک
<p>ماده ۱۰ - هیئت مدیره و کمیته ها (عراق)</p> <p>۱. هیئت مدیره مسئولیت اداره کسب و کار و انجام امور و وظایف بانک را به شرحی که در ادامه می آید بر عهده دارد.</p> <p>۲. هیئت مدیره در موارد لازم کمیته هایی را مرکب از اعضای خود جهت ارائه پیشنهادها به هیئت مدیره در موضوعات خاص با حدود اختیارات لازم تشکیل می دهد.</p> <p>ماده ۱۶ - قدرت و وظایف هیئت مدیره (عراق)</p> <p>هیئت مدیره می بایست در چهارچوب این قانون:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● اهداف سیاست های پولی پایه را تعریف کند و توسعه دهد؛ ● سیاست های لازم جهت دستیابی به اهداف پولی پایه شامل سیاست های ارزی کشور، محدودیت های ناظر بر عملیات بازار باز، سیاست های مربوط به نرخ بهره و انواع و سطوح ذخایری که بانکها باید در نظر بگیرند، تعریف کند. هیئت مدیره نمی تواند نظام نرخ ثابت ارزی را مقرر کند؛ ● در خصوص انتشار اسکناس ها و سکه های عراقی تصمیم گیری کند؛ ● مجوز و رویه های ناظر بر ثبات و سلامت بانکها مطابق با قانون بانکداری را ارائه کند؛ 	عراق

<ul style="list-style-type: none"> ● شرایط لازم برای ارائه خدمات بانکداری، مشورتی، و نمایندگی مالی برای دولت را تعیین کند؛ ● مقررات لازم برای سیستم‌های پرداخت را وضع کند؛ ● کلیه گزارش‌ها و پیشنهادهایی که بانک مرکزی برای دولت و یا قوه مقننه تهیه می‌کند تصویب کند؛ ● در خصوص مشارکت بانک مرکزی در سازمان‌های بین‌المللی که عضویت بانک مرکزی در آن‌ها مجاز است، تصمیم‌گیری کند؛ ● در خصوص افتتاح حساب خارجی برای بانک‌های مرکزی سایر کشورها، دولت‌های خارجی و یا سازمان‌های بین‌المللی و همچنین افتتاح حساب بانک مرکزی عراق در سایر بانک‌های مرکزی خارجی و یا سازمان‌های مالی بین‌المللی تصمیم‌گیری کند؛ ● در خصوص انتشار اوراق بدهی توسط بانک مرکزی و شرایط مربوط به آن تصمیم‌گیری کند؛ ● دارایی‌های مناسب جهت سرمایه‌گذاری‌های خارجی بانک مرکزی را تعیین کند؛ ● شرایط مربوط به عملیات تنزیل را که بانک مرکزی می‌تواند در آن مشارکت داشته باشد، تعیین کند؛ ● ارائه تسهیلات و ضمانت‌نامه به هر بانک با حداقل سه‌پنجم تعداد اعضای حاضر در جلسات هیئت‌مدیره را تصویب کند؛ ● رهنمودها و مقررات داخلی بانک مرکزی به‌نوعی که قادر به اداره عملیات بانک بوده و تعیین ساختار سازمانی بانک و محل شعب بانک مرکزی را تصویب کند؛ ● رویه‌های لازم برای فرایند تصمیم‌گیری‌های داخلی بانک مرکزی را تصویب کند؛ ● سیستم‌های کنترل داخلی بانک مرکزی را تصویب کند؛ ● بودجه سالانه و برنامه پرسنلی بانک مرکزی را تعیین کند؛ ● گزارش سالانه و صورت‌های مالی سالانه را تصویب و منتشر کند؛ ● کلیه مقررات و رهنمودهای عمومی را که توسط بانک مرکزی انتشار می‌یابند، تصویب کند؛ ● اقدام لازم در خصوص سایر مسائل در صلاحیت بانک مرکزی و مسئولیت آن در قبال موضوعات و افرادی که در قانون به‌صراحت به آن پرداخته نشده است، انجام دهد؛ <p>ماده ۲۰ - رئیس‌کل به‌عنوان مدیر ارشد اجرایی بانک (عراق)</p> <p>۱. رئیس‌کل به‌عنوان مدیر ارشد اجرایی بانک، مسئولیت اجرای تصمیمات هیئت‌مدیره را بر عهده دارد. رئیس‌کل عملیات روزانه بانک مرکزی را مدیریت کرده و اختیارات تفویض شده به رئیس‌کل از سوی هیئت‌مدیره را اجرا می‌کند.</p> <p>۲. معاونان رئیس‌کل می‌بایست وی را در اداره روزانه عملیات بانک کمک کنند.</p> <p>۳. هیئت‌مدیره می‌تواند مقرراتی را وضع کند که رئیس‌کل قادر به تفویض مسئولیت خود به سایر اعضای هیئت‌مدیره و یا مدیر ارشد بانک مرکزی باشد. این تفویض می‌تواند به یک شخص یا دو شخص به‌طور مشترک انجام شود.</p> <p>۴. رئیس‌کل می‌تواند در چهارچوب برنامه پرسنلی مصوب هیئت‌مدیره، اقدام به استخدام و عزل کارکنان، نمایندگان، و طرف قراردادها بانک مرکزی کند.</p> <p>ماده ۴۰ - نظارت بر بانک‌ها (عراق)</p> <p>بانک مرکزی اختیار انحصاری تمام اقدامات زیر را حسب ضرورت دارد: مجوزدهی، وضع مقررات و نظارت بر بانک‌ها و شرکت‌های تابعه آن‌ها برای دستیابی به انطباق با این قانون و قانون بانکداری، از جمله اختیار نظارت غیرحضوری و بررسی مجوزها و شرکت‌های تابعه آن‌ها در محل با شیوه و در زمان مشخص شده توسط بانک مرکزی؛ الزام بانک‌ها و شرکت‌های تابعه به ارائه تمام اطلاعات مورد درخواست بانک مرکزی در خصوص امور بانک‌ها، شرکت‌های تابعه هر بانک، و مشتریان آن بانک؛ و اقدام اصلاحی مشخص شده در این قانون و قانون بانکداری، برای منطبق‌ساختن دارندگان مجوز و شرکت‌های تابعه‌شان با چنین قوانینی و با هرگونه مقررات، استانداردهای احتیاطی، دستورالعمل‌ها، و یا دستورات بانک مرکزی در ارتباط با اجرای این قوانین. اقدامات صورت‌گرفته توسط هر نهاد دولتی به‌غیر از بانک مرکزی برای وضع مقررات وام‌دهی و فعالیت‌های اعتباری بانک‌ها قانونی نیست.</p>	
<p>ماده ۲. اختیارات بانک مرکزی</p> <p>۱. در راستای تحقق اهداف، بانک مرکزی کلیه اختیاراتی که به‌موجب قوانین جمهوری ارمنستان به آن تفویض شده است، اعمال می‌کند.</p> <p>۲. بانک مرکزی نسبت به ثبت اطلاعات مربوط به فعالیت‌های خود اقدام می‌کند.</p> <p>۳. بانک مرکزی، در حوزه اختیارات خود، مجاز به تصویب قواعد عملیاتی داخلی و اختصاصی است.</p> <p>هیئت‌مدیره بانک مرکزی نسبت به تصویب مقررات اختصاصی و رئیس بانک مرکزی نسبت به تصویب دستورالعمل‌ها، مقررات و قوانین داخلی و اختصاصی اقدام می‌کنند.</p> <p>۴. آن دسته از قواعد عملیاتی که مربوط به محدودکردن رویه‌های مقررات‌گذاری بانک مرکزی و افزایش یا کاهش مسئولیت‌های آن می‌باشند، عطف به ماسبق نخواهند شد.</p> <p>ماده ۱۴. تصویب بودجه سالانه و برنامه مخارج سرمایه‌ای</p>	ارمنستان

۱. هیئت مدیره بانک مرکزی، هر ساله تا قبل از اول نوامبر، برنامه مخارج سرمایه‌ای و بودجه مخارج بانک مرکزی برای سال بعد، شامل گزارشی از هزینه‌های اداری و برآورد هزینه‌های عملیاتی را تصویب می‌کند. بودجه هزینه‌های اداری و سقف مخارج سرمایه‌ای بانک مرکزی، به عنوان بخشی ویژه از قانون بودجه جمهوری ارمنستان که توسط دولت ارائه می‌شود، توسط مجلس ملی جمهوری ارمنستان تصویب می‌شود.

۲. هزینه‌های عملیاتی پیش‌بینی شده در بودجه و سقف هزینه‌های اداری و مخارج سرمایه‌ای بانک مرکزی می‌بایست نشان‌دهنده تحقق موارد زیر باشد:

- حصول اطمینان از ثبات قیمت‌ها و حفظ نرخ تورم در سطح پایین، از مجرای سیاست‌های پولی؛
 - اجرای سیاست‌های مناسب مدیریت و کنترل ذخایر خارجی و نرخ برابری؛
 - حصول اطمینان از نظارت بانکی سالم و مؤثر و تنظیم مقررات مطابق استانداردهای بین‌المللی؛
 - تولید و حفظ پول ارمنستان و اتخاذ تدابیر امنیتی در خصوص اسکناس‌ها و مسکوکات (شامل مسکوکات یادبود)؛
 - ایجاد، توسعه، و حفاظت از سیستم تسویه و پرداخت جامع و سالم، مطابق استانداردهای بین‌المللی؛
 - حصول اطمینان از نمایندگی مناسب در سازمان‌های بین‌المللی و تحقق اهداف موردنظر با کیفیت مطلوب، ایجاد طرح‌های جریان خدمات کارمندان به‌گونه‌ای که با متوسط نظام بانکی جمهوری ارمنستان سازگار باشد.
- ماده ۱۸. اتخاذ تصمیمات و صدور دستورات داخلی و اختصاصی نظیر تصمیمات مربوط به انجام بازرسی در نهادهای تحت نظارت؛

ماده ۲۰. اختیارات هیئت مدیره بانک مرکزی

هیئت مدیره بانک مرکزی نسبت به موارد زیر اقدام می‌کند:

۱. تصویب اساسنامه بانک مرکزی؛
۲. تصویب برنامه سیاست پولی جمهوری ارمنستان؛
۳. تعریف حدود و نرخ‌های بهره عملیات بازار باز، اعتبارات اعطایی و سپرده‌های دریافتی توسط بانک مرکزی؛
۴. تعریف رویه، شرایط، و ضوابط سپرده قانونی تودیع شده توسط بانک‌ها نزد بانک مرکزی؛
۵. تصویب قواعد عملیاتی بانک مرکزی؛
۶. تعیین و تصویب مسئولیت‌های اعضای هیئت بانک، به پیشنهاد رئیس بانک؛
۷. تعیین ارزش اسمی و طرح پول ملی (اسکناس و مسکوکات شامل مسکوکات یادبود)، ارائه رویه‌ها و شرایط انتشار و جمع‌آوری آن‌ها،
۸. اتخاذ تصمیم در خصوص عضویت بانک مرکزی در سازمان‌های بین‌المللی؛
۹. تصویب گزارش‌ها و بیانه‌های بانک مرکزی؛
۱۰. تصویب رویه اعطای تسهیلات به بانک‌ها؛
۱۱. اتخاذ تصمیم در خصوص افتتاح یا بستن واحدهای منطقه‌ای بانک مرکزی؛
۱۲. تصویب بودجه سالانه و صورت‌های مالی سالانه و سایر صورت‌های مالی بانک مرکزی؛
۱۳. تعریف فهرست اوراق بهاداری که بانک مرکزی مجاز به تحصیل، نگهداری، و واگذاری آن‌هاست.
۱۴. تعریف انواع اوراق بهادار کوتاه‌مدت قابل انتشار توسط بانک مرکزی و شرایط انتشار و بازخرید آن؛
۱۵. اعطای مجوزهای بانکی و سایر مجوزها، لغو مجوزهای اعطایی، تعیین رویه‌های دریافت مجوزهای بانکی و سایر نهادهای مقرر در قانون؛
۱۶. مطابق «قانون ورشکستگی بانک‌ها، سازمان‌های اعتباری و شرکت‌های بیمه» جمهوری ارمنستان، اعلام یک بانک، سازمان اعتباری، یا شرکت بیمه به عنوان ورشکسته و تعیین رویه ورشکستگی، اتخاذ تصمیمات مربوط به سازمان‌دهی مجدد بانک‌ها، سازمان‌های اعتباری و شرکت‌های بیمه، مطابق اختیارات قانونی؛
۱۷. تعیین مقررات و قواعد کاری هیئت مدیره بانک مرکزی؛
۱۸. وضع مقررات مربوط به فعالیت بانک‌ها و شیوه حسابداری این فعالیت‌ها؛
۱۹. موافقت اولیه یا مخالفت با تملک قابل توجه سرمایه پرداخت شده بانک‌ها توسط سایر اشخاص؛
۲۰. تصویب گزارش‌های ارسالی از سوی بانک‌ها و سایر نهادهای تحت نظارت و دارای مجوز از سوی بانک مرکزی؛
۲۱. اعطای مجوز به سازمان‌هایی که بانک‌ها را حسابرسی می‌کنند و وضع حداقل الزامات کنترل داخلی در بانک‌ها؛
۲۲. تصویب رویه‌های مربوط به فعالیت‌های سپرده‌گذاری اوراق بهادار، عملیات تسویه و حسابداری، تخصیص، تخصیص مجدد، گردش، بازخرید اوراق بهادار در بازار ثانویه، و رویه‌های مربوط به توثیق اوراق بهادار با همکاری نهادهای ذیصلاح در جمهوری ارمنستان؛
۲۳. تصویب مقررات مربوط به تسویه و گردش پول در جمهوری ارمنستان؛
۲۴. تعیین رویه‌های محاسبه میزان مشارکت بانک‌ها در صندوق ضمانت سپرده‌ها و شیوه تودیع آن؛

<p>۲۵. تصویب رویه‌های مربوط به شیوه انتشار و توزیع روزنامه رسمی و سایر نشریات بانک مرکزی؛</p> <p>۲۶. ارائه توضیحات در خصوص قواعد عملیاتی بانک مرکزی؛</p> <p>۲۷. تعیین مقررات مربوط به شیوه ارزیابی ریسک اعتباری، شرایط و مقررات نظارت بر مؤسساتی که ترانزنامه آن‌ها مطابق با رویه مقرر در قانون و قواعد عملیاتی بانک مرکزی با ترانزنامه بانک مرکزی تلفیق می‌شود؛</p> <p>۲۸. سایر وظایف؛</p> <p>۲۹. مطابق قانون ارمنستان در خصوص سازمان‌های اعتباری، تصویب قواعد عملیاتی ناظر بر فعالیت‌های سازمان‌های اعتباری شامل مدل‌های نظارت سازمان‌های اعتباری و شیوه مشارکت آن‌ها در کردیت رجیستری (سیستم اطلاعاتی ارزیابی حسن اعتباری مشتریان)؛</p> <p>۳۰. اعمال اختیارات تفویض شده در قانون مبارزه با پاک‌سازی عواید حاصل از اعمال مجرمانه و تأمین مالی تروریسم؛</p> <p>۳۱. تعیین الزامات حداقلی در خصوص کنترل داخلی شرکت‌های بیمه و اعمال اختیارات تفویض شده در قانون بیمه و فعالیت‌های بیمه‌گری در جمهوری ارمنستان؛</p> <p>ماده ۱۸. رئیس و قائم‌مقام رئیس بانک مرکزی</p> <p>۴. رئیس بانک مرکزی می‌بایست:</p> <p>نسبت به هماهنگی و سازمان‌دهی فعالیت‌ها و حصول اطمینان از سلامت فعالیت‌های بانک مرکزی، هیئت، و اعضای هیئت بانک اقدام کند؛</p> <p>ریاست جلسات هیئت بانک را بر عهده داشته باشد و مصوبات و صورت‌جلسات هیئت‌مدیره بانک مرکزی را امضا کند؛</p> <p>از اجرایی شدن مصوبات هیئت‌مدیره بانک مرکزی اطمینان یابد؛</p> <p>نماینده بانک مرکزی در جمهوری ارمنستان، در کشورهای دیگر، و در سازمان‌های بین‌المللی است و از اختیار توکیل به غیر برخوردار است؛</p> <p>انتصاب کارکنان بانک مرکزی؛</p> <p>انتصاب و عزل رؤسای واحدهای فرعی و سایر کارمندان بانک مرکزی، مگر اینکه در این قانون به شیوه دیگری تصریح شود؛</p> <p>اتخاذ تصمیمات و صدور دستورات داخلی و اختصاصی نظیر تصمیمات مربوط به انجام بازرسی در نهادهای تحت نظارت؛</p> <p>برخورداری از سایر اختیاراتی که مطابق این قانون در صلاحیت هیئت‌مدیره بانک مرکزی نیست.</p>	
<p>۷. هیئت اجرایی (آلمان)</p> <p>(۱) هیئت حاکمه دویچه بوندس بانک هیئت اجرایی آن است. این هیئت بانک را مدیریت و کنترل می‌کند و اساسنامه‌ای را که مسئولیت‌های اعضای هیئت اجرایی و وظایف محوله به دفاتر منطقه‌ای را مشخص نماید، تصویب می‌کند. هیئت اجرایی می‌تواند مسئولیت برخورد با مسائل خاص را به یکی از اعضای آن محول کند.</p> <p>۱۱. نمایندگی (آلمان)</p> <p>(۱) هیئت اجرایی دویچه بوندس بانک، نماینده رسمی بانک در مجامع دادگاهی و یا خارج از آن است.</p> <p>(۲) مواضع دویچه بوندس بانک اگر توسط دو نفر از اعضای هیئت اجرایی یا دو نماینده مجاز تدوین گردد، لازم‌الاجرا خواهند بود. برای آنکه مواضع بانک تأثیر قانونی کامل داشته باشند، کافی است از طرف یک فرد مجاز از سوی بانک ارائه شود.</p> <p>(۳) اعطای اختیار به نماینده بانک می‌تواند به واسطه گواهی رسمی و قانونی دویچه بوندس بانک انجام گیرد.</p> <p>(۴) هرگونه دادرسی حقوقی علیه دویچه بوندس بانک که در ارتباط با عملیات تجاری منطقه‌ای یا یک نمایندگی مطرح باشد، می‌تواند در دادگاه‌های مناطق موردنظر نیز پیگیری و طرح شود.</p> <p>۲۶. حساب سالانه، حسابداری هزینه (آلمان)</p> <p>(۳) هیئت اجرایی باید در اسرع وقت تدوین حساب‌های سالانه را به انجام رساند. حساب‌ها می‌بایست توسط یک یا چند حسابرس مستقل منتخب هیئت اجرایی مورد حسابرسی قرار گیرند. گزارش حسابرس مستقل به‌عنوان مبنایی برای طرح در دعاوی دادگاهی قابل استناد است.</p> <p>۳۰. مأمورین دفاتر اسناد رسمی</p> <p>رئیس دویچه بوندس بانک می‌تواند مقامات دفتر اسناد رسمی را برای اهداف بخش ۱۱ (۳) منصوب کند. آن‌ها باید واجد شرایط احراز منصب قضاوت باشند.</p> <p>۳۱. روابط حقوقی کارمندان رسمی، سایر کارکنان حقوق‌بگیر، و دست‌مزدبگیران دویچه بوندس بانک (آلمان)</p> <p>(۲) رئیس بانک دویچه بوندس بانک کارمندان دولتی بانک را منصوب می‌کند. او بالاترین مقام نهادی است و در این مقام نماینده بانک در دادگاه و خارج از دادگاه خواهد بود. او به‌عنوان عالی‌ترین مقام نهادی، دارای اختیارات انضباطی کامل است. اقدامات انضباطی را اعمال می‌کند مگر اینکه اعمال آن بر عهده دادگاه‌های مربوطه باشد. رئیس بانک می‌تواند اختیارات خود را در این بند به یکی از اعضای هیئت اجرایی تفویض کند.</p>	آلمان

<p>ماده ۱۳. اختیارات هیئت مالی ملی عبارت‌اند از:</p> <p>ملاحظه و بررسی گزارش‌های سالانه بانک روسیه؛</p> <p>تصویب موارد زیر براساس پیشنهاد هیئت‌مدیره برای سال بعد، حداکثر تا ۱۵ دسامبر هر سال:</p> <p>مجموع هزینه‌های نگهداری کارکنان بانک روسیه؛</p> <p>میزان کل هزینه‌های اندوخته‌های بازنشستگی، بیمه عمر، و درمان برای کارکنان بانک روسیه؛</p> <p>میزان کل سرمایه‌گذاری در سرمایه شرکت‌ها؛</p> <p>سایر هزینه‌های اداری و عملیاتی؛</p> <p>در صورت لزوم، تصویب بودجه اضافی برای هزینه‌های مذکور در بند ۲، بنابر درخواست هیئت‌مدیره؛</p> <p>رسیدگی به مباحث مربوط به توسعه و به‌روزرسانی نظام مالی روسیه و به‌روزرسانی نظام بانکداری روسیه؛</p> <p>ملاحظه و بررسی پیش‌نویس رهنمودهای سیاست پولی واحد و ارائه راهبرد در این زمینه؛</p> <p>تصمیم‌گیری در خصوص مشارکت بانک روسیه در سرمایه مؤسسات اعتباری؛</p> <p>انتصاب سرحسابرس بانک روسیه و ملاحظه و بررسی گزارش وی؛</p> <p>ملاحظه و بررسی اطلاعات اخذشده از هیئت‌مدیره، در مورد مباحث مهم مربوط به فعالیت‌های بانک شامل:</p> <p>اجرای سیاست پولی واحد؛</p> <p>تدوین مقررات بانکی و نظارت بانکی؛</p> <p>اجرای سیاست‌های مرتبط با مقررات و کنترل مبادلات ارزی؛</p> <p>حصول اطمینان از ثبات و توسعه سیستم پرداخت ملی؛</p> <p>اجرای بودجه بانک روسیه؛</p> <p>تهیه پیش‌نویس قانون و سایر قواعد قانونی مربوط به حصول اطمینان از توسعه و عملکرد باثبات بازار مالی روسیه؛</p> <p>انتصاب یک شرکت حسابرسی به‌منظور اجرای حسابرسی اجباری صورت‌های مالی سالانه بانک روسیه؛</p> <p>تصویب پیشنهاد هیئت‌مدیره بانک روسیه در خصوص نحوه شناسایی اندوخته‌ها و تخصیص سود باقی‌مانده از عملیات بانک روسیه؛</p> <p>اعلام موافقت با فعالیت اشخاصی که بیش از دو سال از خاتمه فعالیت آن‌ها به‌عنوان یکی از اعضای هیئت‌مدیره بانک روسیه سپری‌نشده، در پست‌های مصرح در ماده ۹۰ این قانون فدرالی؛</p> <p>اعلام موافقت با انتصاب رئیس اپراتور سیستم کارت‌های پرداخت ملی؛</p> <p>ملاحظه و بررسی استراتژی توسعه سیستم کارت‌های پرداخت ملی و ارائه توصیه‌هایی در این زمینه.</p> <p>ماده ۱۸. وظایف هیئت‌مدیره عبارت‌اند از:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● همکاری با دولت فدرال روسیه برای تدوین پیش‌نویس و نسخه نهایی راهبردها و رهنمودهای سیاست پولی واحد و پیش‌نویس رهنمودهای توسعه بازار مالی و تقدیم این اسناد به هیئت مالی ملی، رئیس‌جمهور روسیه، مجلس سنا و دوما برای ملاحظه و بررسی و حصول اطمینان از اجرایی شدن آن؛ ● ملاحظه و بررسی موضوعات مربوط به توسعه بازار مالی روسیه؛ ● تصویب صورت‌های مالی سالانه بانک روسیه، بررسی گزارش حسابرسی صورت‌های مالی سالانه بانک روسیه و ملاحظه و بررسی گزارش اتاق حسابرسی فدراسیون روسیه در مورد نتایج حسابرسی حساب‌ها و فعالیت‌های بانک روسیه تحت پوشش قوانین سرّی روسیه و تقدیم این مدارک به‌عنوان بخشی از گزارش سالانه بانک روسیه به هیئت مالی ملی و دوما؛ ● تصویب گزارش فعالیت‌های بانک روسیه، تجزیه و تحلیل وضعیت اقتصادی کشور طبق ماده ۲۵ این قانون فدرالی و ارائه این اسناد به‌عنوان بخشی از گزارش سالانه بانک روسیه به هیئت مالی ملی و دوما؛ ● ملاحظه و تقدیم موارد زیر به هیئت مالی ملی با محاسبات و دلایل مربوطه، قبل از اول دسامبر هر سال جهت تصویب برای سال بعد: <ul style="list-style-type: none"> ○ میزان کل هزینه‌های نگهداری کارکنان؛ ○ میزان کل اندوخته‌های بازنشستگی، بیمه عمر، و درمان کارکنان؛ ○ میزان کل سرمایه‌گذاری‌ها؛ ○ سایر هزینه‌های اداری و عملیاتی؛ ○ در صورت لزوم، ملاحظه و ارائه پیشنهاد در خصوص هزینه‌های اضافی برای اهداف مذکور در بند ۵ این ماده، به هیئت مالی ملی با انجام محاسبات و ارائه دلایل جهت تصویب برای سال بعد؛ ● تصویب بودجه مخارج بانک روسیه با احتساب میزان کل هزینه‌های آن بانک، مندرج در بند ۵ این ماده، تا قبل از ۳۱ دسامبر هر سال برای سال بعد؛

- در صورت لزوم، تصویب برآوردی از هزینه‌های اضافی مندرج در بند ۳ ماده ۱۳ این قانون فدرالی؛
- تعیین نوع و میزان حقوق و دستمزد رئیس کل، قائم مقام رئیس کل، اعضای هیئت مدیره، و کارکنان بانک روسیه؛
- اتخاذ تصمیم در موارد زیر:
 - ایجاد، تجدید ساختار، انحلال و تصفیه سازمان‌های بانک روسیه؛
 - استانداردهای لازم الاجرا برای مؤسسات اعتباری، گروه‌های بانکی، و مؤسسات مالی غیراعتباری؛
 - میزان سپرده قانونی؛
 - تغییرات در نرخ‌های بهره بانک روسیه؛
 - اعمال محدودیت در عملیات بازار باز؛
 - مشارکت با سازمان‌های بین‌المللی؛
 - مشارکت (عضویت) بانک روسیه در سرمایه سازمان‌هایی که فعالیت‌های بانک روسیه، واحدها، بخش‌ها و کارکنان آن را پشتیبانی می‌کنند.
 - خرید و فروش املاک و مستغلاتی که برای انجام وظایف بانک روسیه و سازمان‌های آن ضروری است (هیئت مدیره می‌بایست برای قیمت و سایر شرایط، مجوز صادر کند)؛
 - استفاده از محدودیت‌های مقداری مستقیم؛
 - انتشار اسکناس و سکه‌های جدید و خارج کردن اسکناس و سکه‌های قدیمی از گردش؛
 - رویه ایجاد ذخیره توسط مؤسسات اعتباری؛
 - پرداخت سپرده‌های خانوار در بانک‌های ورشکسته‌ای که تحت پوشش نظام بیمه اجباری سپرده‌ها نیستند، مطابق با رویه مقرر در قانون فدرالی؛
 - عرضه اوراق قرضه بانک روسیه؛
 - محتوا، رویه، و زمان افشای اطلاعات مربوط به مبادلات صورت گرفته توسط بانک روسیه در بورس‌های سهام و سایر بازارهای اوراق بهادار؛
 - محتوای عملیات و مبادلات صورت گرفته براساس موافقت‌نامه‌های صندوق بین‌المللی پول؛
 - اعطای وام ۵ ساله تضمین نشده به شرکت دولتی آژانس بیمه سپرده‌ها با هدف تقویت صندوق و پیاده‌سازی اقدامات پیشگیری از ورشکستگی بانک‌ها؛
- تدوین شرایط دسترسی به سرمایه خارجی در نظام بانکی روسیه، مطابق با قوانین فدرالی؛
- تصویب فهرستی از پست‌های سازمانی بانک روسیه؛
- تنظیم مقررات و ضوابط عملیات بانکی برای سیستم بانکداری روسیه؛
- تصویب استانداردهای حسابداری برای مؤسسات اعتباری و سازمان‌های مالی غیراعتباری؛
- تصویب تصمیمات در خصوص انتشار اوراق قرضه بانک روسیه (انتشار اوراق قرضه اضافی)؛
- ارائه اطلاعات فصلی در خصوص وام‌های اعطایی به کارکنان بانک روسیه و نرخ بهره این وام‌ها به هیئت مالی ملی؛
- تصویب رویه محاسبه نرخ پایه در توافقات سپرده‌ای؛
- تصویب رویه شناسایی میزان تطبیق موقعیت مالی یک بانک با معیارهای مدنظر صندوق بیمه سپرده‌ها در خصوص لزوم افزایش کارمزد پرداختی از سوی بانک؛
- سایر وظایف مطابق با این قانون فدرالی؛
- تصمیمات هیئت مدیره در خصوص تغییر نرخ بهره، میزان سپرده قانونی، استانداردهای الزامی برای مؤسسات اعتباری، گروه‌های بانکی و سازمان‌های مالی غیراعتباری، اعمال محدودیت‌های مقداری مستقیم، مشارکت بانک روسیه در سرمایه و عضویت در سازمان‌هایی که فعالیت‌های بانک روسیه و واحدها، بخش‌ها و کارکنان آن را پشتیبانی می‌کنند، انتشار اسکناس و مسکوکات جدید و خارج کردن اسکناس و مسکوکات قدیمی از گردش و نیز رویه ایجاد اندوخته توسط مؤسسات اعتباری، باید تا ۱۰ روز پس از اتخاذ، در بولتن بانک روسیه به‌طور رسمی منتشر گردد.
- ماده ۳۳. تصمیم‌گیری در خصوص انتشار اسکناس‌ها و مسکوکات جدید بانک روسیه و خارج کردن اسکناس‌ها و سکه‌های قدیمی آن بانک از گردش و نیز تأیید جنس، نمونه، و نام پول جدید بر عهده هیئت مدیره بانک روسیه است. مشخصات اسکناس‌ها و مسکوکات جدید باید از طریق رسانه‌های عمومی اعلام گردد.
- دو ما و دولت روسیه باید قبلاً از اتخاذ چنین تصمیم مطلع شده باشند.
- ماده ۵۴. بانک روسیه مسئول تنظیم مقررات و کنترل ارزهای خارجی بوده و این وظایف را طبق قوانین فدرالی به انجام می‌رساند.
- ماده ۵۶. بانک روسیه مسئول مقررات بانکی و نظارت بانکی است. بانک روسیه برای حصول اطمینان از رعایت مقررات بانکی و نسبت‌های احتیاطی تعیین شده، باید بر مؤسسات اعتباری و گروه‌های بانکی نظارت دائم داشته باشد.

<p>اهداف اصلی مقررات بانکی و نظارت بانکی، "حفظ ثبات نظام بانکی روسیه" و "حمایت از منافع سپرده‌گذاران و اعتباردهندگان" است. بانک روسیه در فعالیتهای روزانه مؤسسات اعتباری دخالت نکرده، مگر در مواردی که در قوانین فدرالی تصریح شده باشد. مقررات بانکی و نظارت بانکی که توسط این قانون فدرالی تعیین گردیده، می‌بایست توسط "کمیته نظارت بانکی" که یک واحد دائمی و متشکل از رؤسای واحدهای مسئول نظارت در بانک روسیه است، انجام پذیرد. ساختار و مقررات مربوط به کمیته نظارت بانکی توسط هیئت‌مدیره بانک روسیه تصویب می‌شود. رئیس کمیته نظارت بانکی از میان اعضای هیئت‌مدیره بانک و توسط رئیس کل بانک روسیه منصوب می‌گردد. مؤسسه اعتباری که مطابق با ماده ۶ قانون فدرالی تدابیر اضافی با هدف حمایت از نظام مالی فدراسیون روسیه، از بانک دولتی توسعه و امور اقتصادی خارجی روسیه اعتبار (وام) متأخر دریافت کرده باشد. ماده ۷۶. بانک روسیه مجاز است در موارد زیر نمایندگان ذی‌صلاح خود را در مؤسسات اعتباری منصوب کند: مؤسسه اعتباری که مطابق با ماده ۶ قانون فدرالی تدابیر اضافی با هدف حمایت از نظام مالی فدراسیون روسیه، از بانک دولتی توسعه و امور اقتصادی خارجی روسیه اعتبار (وام) متأخر دریافت کرده باشد. ماده ۸۸. شرایط استخدام، اخراج، حقوق و دستمزد، وظایف و حقوق رسمی، و نظام اقدامات انضباطی مربوط به کارکنان بانک روسیه، توسط هیئت‌مدیره بانک روسیه و مطابق با قوانین فدرالی، تعیین می‌گردد. ماده ۸۹. هیئت‌مدیره بانک روسیه باید یک صندوق بازنشستگی برای تدارک خدمات اضافه مستمری بازنشستگی به کارکنان بانک روسیه ایجاد و بیمه عمر و درمانی کارکنان بانک روسیه را سامان‌دهی کند.</p>	
<p>ماده ۴. بانک مرکزی بلغارستان در ارتباط با اجرای وظایف خود می‌تواند از بانک‌ها بخواهد اسناد و اطلاعاتی را ارائه کنند و همچنین می‌تواند به بازرسی‌های لازم بپردازد.</p> <ul style="list-style-type: none"> - برای فعالیت خود رهنمودهای اصلی را در نظر گیرد و تصویب کند؛ - اتخاذ مصوبات در ارتباط با فعالیت بانک مرکزی؛ - نرخ‌های بهره، کارمزدها، و حق‌العمل مرتبط با عملیات بانک مرکزی را تعیین کند؛ - درصد حداقل سپرده قانونی که بانک‌ها باید نگهداری کنند تعیین نماید و همچنین شرایط و الزامات تحقق این سپرده‌ها را تصویب کند؛ - قوانین و الزامات تنظیم‌کننده فعالیت‌های بانک‌ها را تعیین کند؛ - در مورد معرفی یا توقف برخی از فعالیت‌های خاص بانک مرکزی تصمیم‌گیری کند؛ - شعب و دفاتر نمایندگی بانک مرکزی را افتتاح یا تعطیل کند؛ - در مورد چاپ اسکناس‌ها و ضرب مسکوکات جدید تصمیم‌گیری کند و محدوده‌های زمانی را که پس از آن اسکناس‌ها و مسکوکات دیگر پول رایج محسوب نمی‌شوند، تعیین کند. همچنین، محدوده زمانی برای تعویض اسکناس‌ها و مسکوکات را اعلام کند؛ - به صورت مرتب به گزارش‌های فعالیت‌های بخش‌های مهم بانک مرکزی رسیدگی کند؛ - تعریف روش‌هایی برای تعیین تکلیف دریافتی‌های وصول‌نشده بانک مرکزی بلغارستان؛ - تصمیم‌گیری درباره مشارکت بانک مرکزی بلغارستان در سازمان‌های بین‌المللی؛ - تأیید بودجه سالانه، ترازنامه سالانه، و گزارش ارائه‌شده از سوی رئیس کل ذیل ماده ۵۱؛ - راه‌اندازی و حفظ نظام کنترل داخلی کارا در بانک مرکزی بلغارستان و شرکت‌های تابعه؛ - اعطا و لغو مجوز بانک‌ها، اپراتورهای نظام پرداخت، مؤسسات پرداخت، و پول الکترونیک؛ - نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری؛ - تصمیم‌گیری به عنوان مقام گزر؛ - هر مسئله دیگری در ارتباط با فعالیت بانک مرکزی را مورد توجه قرار دهد و حل و فصل کند. <p>ماده ۱۸. (۱) رئیس بانک ملی بلغارستان فعالیت‌های بانک را سازمان‌دهی، هدایت، و نظارت خواهد کرد، غیر از فعالیت‌هایی که توسط این قانون یا قانون دیگر منحصرأ برای معاونان رئیس‌جمهور مقرر شده است، و نماینده بانک در داخل و خارج از کشور خواهد بود. وی می‌تواند برخی از صلاحیت‌های خود را به مقامات دیگر تفویض کند. (۲) رئیس کل می‌تواند برای حمایت از وظایف خود شوراهای مشورتی ایجاد کند.</p> <p>ماده ۲۱. هیئت‌مدیره باید قوانین داخلی، ساختار، وظایف، و مسئولیت‌های خاص بخش‌ها و دفاتر بانک و همچنین قواعد تنظیم‌کننده روابط بین آن‌ها و صلاحیت مقام‌های مدیریتی را تعریف کند.</p> <p>ماده ۶۰. بانک مرکزی بلغارستان باید آیین‌نامه‌هایی را برای این قانون تصویب کند.</p>	بلغارستان

<p>ماده ۱۸ - اختیارات رئیس کل رئیس کل در حوزه‌های ذیل اختیار و قدرت عمل دارد: مدیریت بانک و ریاست هیئت مدیره و کمیسیون اجرایی؛ نماینده قانونی بانک بالاخص در دادگاه‌ها، تصویب قراردادهای و اسناد، و همچنین انجام تمام فعالیت‌های لازم در پیشبرد وظایف محول شده به بانک؛ نماینده بانک در نهادها و سازمان‌های بین‌المللی؛ عضویت در هیئت مدیره و شورای حکام بانک مرکزی اروپا؛ ماده ۱۹ - اختیارات قائم مقام قائم مقام باید به‌عنوان جایگزین رئیس کل زمانی که این پست خالی باشد یا در مواقع مریضی یا غیبت رئیس کل مبادرت به انجام وظایف و مدیریت بانک نماید. به‌علاوه، قائم مقام به‌واسطه قوانین داخلی و وظایف محول شده توسط رئیس کل، اختیاراتی دارد. ماده ۲۱ - اختیارات هیئت مدیره ۱ - هیئت مدیره نسبت به موارد ذیل اقدام می‌کند: تصویب رهنمودهای کلی بانک؛ رعایت رهنمودها و دستورالعمل‌های ECB؛ تأیید گزارش سالانه بانک و هر گزارشی که بانک باید به مجلس، دولت یا وزارت اقتصاد ارسال کند (به پیشنهاد کمیسیون اجرایی)؛ تصویب بخشنامه‌ها؛ ارسال طرح‌های تفریق به دولت؛ تصویب قوانین داخلی بانک به پیشنهاد کمیسیون اجرایی؛ صویب بودجه پیشنهادی بانک و حساب‌های سالانه و ارائه پیشنهاد برای توزیع سود؛ تصویب رهنمودهای پرسنلی و تصویب انتصاب مدیران عامل؛ وضع جرایم و تحریم‌ها؛ تصویب پیشنهادهایی برای تحریم که بانک باید به وزارت اقتصاد ارسال کند؛ حل و فصل درخواست‌های تجدیدنظر یا ادعاها علیه تصمیمات بانک؛ اتخاذ هرگونه موافقت‌نامه‌های ضروری برای انجام وظایف محوله به بانک تحت این قانون که مسئولیت انحصاریش با کمیسیون اجرایی نیست. ۲ - ریاست هیئت مدیره به‌ترتیب توسط رئیس کل، قائم مقام، و یا مسن‌ترین عضو هیئت انجام می‌گیرد. ۳ - هیئت مدیره حداقل باید ۱۰ بار در سال و هر زمان که رئیس کل تشکیل جلسه دهد، گرد هم آیند. ۴ - حد نصاب اعضای هیئت مدیره برای تشکیل جلسه حداقل پنج عضو است. تصمیمات با حداکثر آرا اتخاذ می‌شود و رئیس کل رأی ممتاز دارد.</p>	اسپانیا
<p>ماده ۱۵ - ۶ - رئیس کل بانک را مدیریت خواهد کرد و می‌تواند اختیارات و وظایف موجود در قانون‌ها برای بانک را اعمال کند. ۷ - رئیس کل و قائم مقام‌ها به‌موجب سایر قوانین در سمت‌هایی با اختیارات مشخص منصوب خواهند شد. ماده ۱۴ - هیئت مدیره در بانک یک هیئت مدیره وجود خواهد داشت. هیئت مدیره باید وظایف زیر را انجام بدهد: ● مدیریت عمومی امور و کسب و کار بانک، تصویب بودجه، و برنامه‌های اجرایی؛ ● پایش مدیریت بانک، بررسی مداوم عملکرد بانک در جهت نیل به اهداف و انجام وظایف و استفاده از منابع؛ ● سایر وظایف مطابق این قانون؛ ● هیئت مدیره می‌تواند از بانک بخواهد هر سند و گزارشی را تهیه کند و دسترسی به هر اطلاعات ضروری یا مربوط به وظایف را فراهم کند؛ ● هیئت مدیره ذیل این فصل مقررات مربوطه و ضروری را وضع خواهد کرد. ماده ۴۳ - قواعد و دستورالعمل‌های بازار پول و ارز ۱ - بانک می‌تواند قواعد، اصول، مقررات، دستورالعمل و ضوابطی را با هدف مقررات‌گذاری، توسعه و حفظ عملکرد منظم و صداقت بازار پول، ارز یا بازار ابزار مشتقه (ارز و اوراق بهادار) منتشر کند. ماده ۹۴ - اختیار مقررات‌گذاری ۱ - بانک با موافقت وزیر دارایی برای تأثیرگذاری بهتر این قانون می‌تواند مقررات‌گذاری کند.</p>	مالزی

<p>۲- بدون کاستن از عمومیت بند قبل، مقررات‌گذاری می‌تواند برای موارد زیر باشد:</p> <p>برای انجام مؤثر ماده ۷۸ (ثبت حساب‌های بین‌المللی)؛</p> <p>برای اعمال مجازات انتظامی ماده ۹۸؛</p> <p>برای اعمال خلاف مقررات؛</p> <p>برای اعمال جریمه‌هایی که از ۱ میلیون رینگیت یا یک سال زندان یا هر دو کمترند.</p> <p>ماده ۹۵- اختیار برای انتشار دستورالعمل بانک می‌تواند برای رسیدن به اهداف، انجام وظایف، انجام کسب‌وکار؛ اجرای مؤثر این قانون؛ اجرای بهتر و کامل مفاد این قانون؛ استاندارد، دستورالعمل یا اسناد کمکی یا اعلامیه ضروری یا خاص منتشر کند.</p>	
<p>ماده ۲۲</p> <p>الف- هیئت نظار مسئول رسیدگی به حساب‌ها و تعهدات بانک مرکزی ج.ا.ا. است که نسبت به صحت این حساب‌ها و تعهدات اظهار نظر می‌کند.</p> <p>ب- وظایف هیئت نظار به شرح زیر است:</p> <p>۱. رسیدگی به ترازنامه پایان سال بانک مرکزی ج.ا.ا. و تهیه گزارش برای مجمع عمومی سالانه؛</p> <p>۲. رسیدگی به صورت ریزداری‌ها و بدهی‌ها و خلاصه حساب‌های بانک و گواهی آن‌ها برای انتشار؛</p> <p>۳. رسیدگی به عملیات بانک از لحاظ انطباق آن‌ها با موازین قانونی.</p> <p>ج- هیئت نظار مرکب از یک نفر رئیس و چهار نفر عضو از میان حساب‌برسان تبصره- هیئت نظار در ایفای وظایف فوق می‌تواند کلیه اسناد حساب‌ها و دارایی‌های بانک را مورد رسیدگی قرار دهد و به کلیه مقررات و تصمیمات و نوشته‌های بانک که لازم می‌داند دسترسی داشته باشد و بدون مداخله در امور جاری بانک در حدود وظایف خود نظراتی به رئیس کل بانک مرکزی ج.ا.ا. بدهد.</p> <p>د- رییس هیأت نظار به عنوان رابط موظف است گزارش‌های لازم از فعالیتهای بانک و تصمیمات جاری بانک را به وزیر دارایی تسلیم نماید.</p> <p>ماده ۲۳</p> <p>و- آیین‌نامه داخلی هیئت نظار به وسیله خود هیئت تنظیم و با تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی اجرا خواهد شد.</p>	ایران

۵ جمع‌بندی

امروزه، شمار زیادی از بانک‌های مرکزی به سبب برخورداری از استقلال کافی، توانایی لازم برای تدوین و اعمال سیاست‌های پولی مورد نیاز به منظور پیگیری اهداف اصلی و تحقق مأموریت‌های خود را دارند. مطالعات تجربی نیز نشان داده است که بانک‌های مرکزی موفق، که مهم‌ترین شاخصه آن مهار تورم و ثبات قیمت‌ها بیان شده است، از استقلال به نسبت بیشتری در مقایسه با سایر بانک‌های مرکزی برخوردار هستند.

به سبب اهمیت استقلال بانک مرکزی، مطالعات متعددی سعی در تبیین مفهوم استقلال و سنجش آن با استفاده از معیارهای مختلف داشته‌اند که از آن جمله می‌توان به مطالعه گرلی، ماسکیاندارو، و تابلینی (1991: GMT)، کوکرم، وب، و نیاپتی (1992: CWN)، و سماگی (2008) اشاره کرد. این مطالعات برجسته مفهوم استقلال را از جوانب مختلفی بررسی کرده‌اند که از آن جمله می‌توان به استقلال سیاسی و استقلال اقتصادی در مطالعه GMT، استقلال قانونی و واقعی در مطالعه CWN، و به استقلال نهادی، کارکردی، پرسنلی، و مالی در مطالعه سماگی اشاره کرد. هرچند که ممکن است در تبیین مفهوم استقلال و ابعاد آن، هریک از مطالعات فوق از اصطلاحات متفاوتی استفاده کرده باشند، مؤلفه‌های اساسی که در سنجش استقلال استفاده می‌شود تا حدود زیادی مشترک‌اند.

بررسی مطالعات تجربی حاکی از آن است که برای سنجش و ارزیابی استقلال بانک مرکزی به مؤلفه‌هایی همانند جایگاه حقوقی، اهداف، وظایف، کارکردها، و ساختار سازمانی بانک مرکزی توجه می‌شود. هرچه دخالت دولت در هریک از این مؤلفه‌ها کمتر باشد، استقلال بانک مرکزی بیشتر خواهد بود و البته نیاز خواهد بود که در مقابل، شفافیت، پاسخ‌گویی، و مسئولیت‌پذیری بانک مرکزی با ذی‌نفعان از جمله مقامات سیاسی (دولت یا مجلس) و عموم جامعه نیز بیشتر باشد.

وجود یک بانک مرکزی مقتدر منوط به برخورداری این نهاد از استقلال نسبی در پیگیری اهداف و تحقق مأموریت‌های خود است و شرط لازم برای دستیابی به این استقلال نیز تصویب قوانین به‌روز و منطبق با شرایط و ساختارهای جدید بازارهای پولی و مالی است. بر این اساس، در این طرح سعی شده قوانین بانک‌های مرکزی کشورهای مختلف در هریک از مؤلفه‌های پیش‌گفته با یکدیگر مقایسه شود. این بررسی تطبیقی در بازنگری قانون بانک مرکزی ج.ا.ا. که بیش از پنج دهه از تصویب آن گذشته، و میانگین تورم دورقمی همچنان‌گریبان اقتصاد ایران را گرفته است، به‌عنوان گام نخست در تدوین قوانین به‌روز و افزایش اقتدار و استقلال این نهاد در دستیابی به مهم‌ترین هدف و کارکرد آن که همان مهار تورم و حفظ ارزش پول ملی است، ضروری خواهد بود. لازم به ذکر است که شرط کافی برای تحقق استقلال بانک مرکزی وجود محیط حکمرانی اقتصادی و سیاسی مناسب است.

بررسی ادبیات تجربی و مقایسه تطبیقی قوانین بانک‌های مرکزی نشان می‌دهد مسیرهای مختلفی برای افزایش اقتدار و استقلال بانک مرکزی ج.ا.ا. در ابعاد چندگانه وجود دارد که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

الف- در حوزه اهداف، وظایف و کارکردها: مهم‌ترین اقدام در این بخش اعلام هدف واحد و یا اهداف هم‌راستا برای بانک مرکزی است. در حال حاضر، طبق قانون پولی و بانکی، دامنه تعهدات بانک مرکزی بسیار وسیع است. حتی در طرح فعلی مجلس نیز این نقیصه دیده می‌شود و در صورتی که بانک مرکزی متولی اهداف چندگانه و متضاد باشد، در عمل منفعل خواهد بود و توانایی اعمال سیاست‌های فعال براساس چشم‌انداز تورمی و یا نوسانات ارزی نخواهد داشت. این ناتوانی در پاسخ‌گویی هم‌زمان به همه اهداف تحمیل‌شده سبب کاهش موفقیت و کاهش مقبولیت بانک مرکزی شده و این نهاد را در معرض انواع حمله‌ها قرار داده است. براین اساس، پیشنهاد می‌شود به‌منظور ایجاد تحول اساسی در سیاست‌گذاری پولی و افزایش اقتدار مقامات پولی، بانک مرکزی تنها متولی مهار قیمت‌ها و کنترل تورم و در مرحله بعد ثبات بانکی باشد.

ب- در حوزه ساختار سازمانی بانک مرکزی: مهم‌ترین اقدام در این بخش تعیین یک هیئت‌مدیره مستقل از بخش دولتی و یا حضور کمترین اعضای وابسته به دولت است. هم‌اکنون طبق قانون پولی و بانکی، اعضای شورای پول و اعتبار عمدتاً وابسته به ارکان دولتی هستند و با داشتن اکثریت نسبی، هریک از آن‌ها نیز بخش‌ها و منافع متفاوتی را نسبت به یک سیاست‌گذار پولی متولی کنترل تورم و حفظ ثبات قیمت‌ها نمایندگی می‌کنند. به عبارتی دیگر، همان‌گونه که تجارب چند دهه گذشته نیز نشان داده است، سیاست‌های مناسب از منظر این افراد در عمده موارد با نظرات بدنه کارشناسی بانک مرکزی یکسان نیست و به‌کرات تفاوت‌هایی در رویکرد آن‌ها به مباحث سیاست پولی مشاهده شده است. از آنجاکه در نهایت اقدامات سیاستی بانک مرکزی باید به تصویب این شورا برسد، فقدان منافع مشترک و عدم پاسخ‌گویی اعضا سبب شده است در مواردی که دیدگاه کارشناسی و تخصصی بدنه بانک مرکزی اعمال سیاست‌های مشخصی را برای مقابله با تکان‌های وارده به اقتصاد تجویز کرده است، با مخالفت شورای پول و اعتبار مواجه شود و در نتیجه به سبب عدم واکنش مناسب و بهینه، از این حوزه زیان‌های رفاهی به اقتصاد ایران وارد شود. اصلاح این شورا و ایجاد یک هیئت‌مدیره متشکل از مدیران اجرایی بانک مرکزی و خبرگان پولی که مستقل از سایر ارکان دولت هستند، علاوه بر اینکه از اعمال سیاست‌های پولی بهنگام و بهینه حمایت خواهد کرد، سبب کاهش سلطه مالی نیز خواهد شد. این مهم از آنجاکه اقتصاد ایران وابسته به درآمدهای ارزی نفت است و تکان‌های مثبت و منفی بهای جهانی نفت و همچنین میزان صادرات نفت آثار چشمگیری در درآمدهای دولت دارد، نقش برجسته‌ای خواهد داشت.

ج- در حوزه عزل و نصب و اختیارات مقامات پولی: در این بخش، مهم‌ترین اقدام مصونیت مقامات پولی در راستای انجام مأموریت‌ها، پیگیری اهداف و پیاده‌سازی نظام حکمرانی بانک مرکزی است. براین اساس اصلاح قوانین نحوه عزل و نصب مقامات پولی و اختیارات اعطایی به آن‌ها سبب می‌شود که اولاً مقامات پولی از میان خبرگان پولی شهره انتخاب شوند؛ دوم، نگرانی از بابت عزل آن‌ها در صورت مخالفت با نظرات مقامات دولتی (مانند همراهی پولی و پولی‌سازی کسری بودجه) نداشته باشند؛ و سوم، از اختیار کافی برای تحقق مأموریت‌های بانک مرکزی برخوردار باشند. در حالی که حداقل مدت ریاست مقامات پولی در قوانین کشورها سه سال است، تجربه اقتصاد ایران نشان داده است که مقامات در ادوار مختلف به راحتی عزل و نصب شده‌اند و فاقد اختیار کافی برای اعمال سیاست‌های پولی‌اند. شایان ذکر است در شرایطی که انتخاب رؤسای بانک مرکزی صرفاً براساس تخصص و توان وی برای مدیریت سیاست پولی و اداره بانک مرکزی نباشد و انتصاب آن‌ها جنبه سیاسی داشته باشد، عزل رؤسای بانک مرکزی هزینه قابل توجهی برای مقامات دولتی نخواهد داشت. بدیهی است هرچه خطر دست‌اندازی بخش دولتی به منابع بانک مرکزی و پایه پولی کمتر باشد، مقامات پولی از اختیار کافی در استفاده از

ابزارهای مختلف پولی برای سیاست‌گذاری برخوردار باشند، و انتخاب رئیس‌کل بانک مرکزی براساس معیارهای حرفه‌ای باشد، وجود یک نظام شفاف حکمرانی و سازمانی سبب خواهد شد تحقق مأموریت‌های بانک مرکزی به عزل بدون دلیل مقامات منجر نشود و تنها به سبب اتمام دوره مسئولیت و یا ارتکاب جرم اثبات شده امکان‌پذیر باشد. این شفافیت سبب خواهد شد که علاوه بر مسئولیت‌پذیری مقامات پولی، پاسخ‌گویی آن‌ها به نهاد مرجع و همچنین عموم مردم با استفاده از انتشارات ادواری و یا سخنرانی‌های زمان‌بندی شده در راستای توضیح سیاست‌های اتخاذ شده و ارائه چشم‌انداز آتی قانونمند شود.

- Arnove, M., Laurens, B., Segalotto, J. F., & Sommer, M. (2007). *Central Bank autonomy: Lessons from Global Trends* (IMF Working Paper, WP/07/88).
- Cukierman, A., Webb, S. B., & Neyapti, B., (1992). Measuring the independence of Central Bank and its effect on policy outcomes. *World Bank Economic Review*, 6; 353–398.
- Fernández-Albertos, J. (2015). The politics of central bank independence. *Annual Review of Political Science*, 18, 217–237.
- Garriga, A. C. (2016). Central bank independence in the world: A new data set. *International Interactions*, 42(5), 849–868.
- Garriga, A. C. (2016). Central bank independence in the world: A new data set. *International Interactions* 42, no. 5: 849–868.
- Haan, J., Bodea, C., Hicks, R., & Eijffinger, S. C. (2018). Central bank independence before and after the crisis. *Comparative Economic Studies*, 60(2), 183–202.
- Jabal Ameli, P. (2011). Effects of oil price on monetary policy in major oil-exporting countries (Doctoral dissertation, University of Leicester).
- Kern, A., Reinsberg, B., & Rau-Göhring, M. (2019). IMF conditionality and central bank independence. *European Journal of Political Economy*, 59, 212–229.
- Lybek, T., & Morris, J. (2004). Central bank governance: A survey of boards and management.
- Macchiarelli, C., Monti, M., Wiesner, C., & Diessner, S. (2020). The Growing Challenge of Legitimacy Amid Central Bank Independence. In *The European Central Bank between the Financial Crisis and Populisms* (pp. 103–121). Palgrave Macmillan, Cham.
- Masciandaro, D., & Romelli, D. (2015). Ups and downs of central bank independence from the Great Inflation to the Great Recession: theory, institutions and empirics. *Financial History Review*, 22(3), 259–289.
- Masciandaro, D., Magurno, J., & Tarsia, R. (2020). Central Bank Independence: Metrics and Empirics. BAFFI CAREFIN Centre Research Paper, (2021–151).
- Pisha Arta. (2011). Eurozone indices: A new model for measuring central bank independence. *Special Conference Paper*, Bank of Greece, ISSN 1792–6564.
- Smaghi Bini. (2008). Central bank independence in the EU: From theory to practice. *Eur Law J* 14 (4): 446–460.
- Vonessen, B., Arnold, K., Mas, R. D. O., & Fehlker, C. (2020). The case for central bank independence: A review of key issues in the international debate. ECB Occasional Paper, (2020248).

پژوهشکده پولی و بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

تهران: میدان آرژانتین، ابتدای بزرگراه آفریقا، پلاک ۱۰
کدپستی: ۱۵۱۴۹۴۷۱۱۱ صندوق پستی: ۷۹۴۹-۱۵۸۷۵

www.mbri.ac.ir